

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

: ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส

สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวพิชญ์ภักษ์กัญจน์ ปานเผือก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
: ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวพิชญ์รัชกัญจน์ ปานเผือก

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

FACTORS AFFECTING ACADEMIC ACHIEVEMENT OF SECONDARY
SCHOOL STUDENTS : THE CASE STUDY OF STUDENTS IN
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS.
PHASI CHAROEN DISTRICT OFFICE BANGKOK

BY

MISS PICHPACHKAN PARNPHEUK

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE

(PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS)

EXECUTIVE PROGRAM IN PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2017

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวพิชญ์ภัชกัญจน์ ปานเผือก

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

: ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส

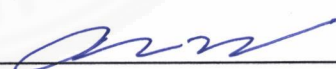
สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

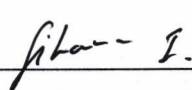
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิสา ช่อแก้ว)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ อิสสระชัยยศ)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวชช)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนใน โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพิชญ์ภัชกัญจน์ ปานเผือก
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ อัสสระชัยยศ
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed methods) โดย วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยปัจจัยที่ทำการศึกษาได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านตัวนักเรียนประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient)

จากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้าครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมก็จะสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและมีความ

หลายหลาก สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปี การศึกษา จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน เด็กขาดความพร้อมทางครอบครัว ขาดความอบอุ่น เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่อ่านหนังสือไม่ออก ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา รวมถึงสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ และสนับสนุนในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน ส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้กำลังใจและแสดงความเชื่อถือในตัวนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุนและเสียสละเวลาในการพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

ปัจจัยด้านตัวนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนจะมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนรวมถึงความชอบในวิชาที่สนใจ ถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมที่ดี เช่น การอ่าน การเขียน ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักๆ พบว่า ในปัจจุบันนักเรียนยังอ่านและเขียนหนังสือได้ไม่ถูกต้อง ถ้ามีพื้นฐานที่ดี ก็จะส่งผลให้การเรียนรู้ไปด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนก็มีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการคือครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการรู้ถึงพื้นฐานของนักเรียนเพราะในการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่ครูประจำชั้นจะต้องศึกษา นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเด็กที่ครูจำเป็นต้องรู้ และ มีความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของตัวเด็กเอง

จากการศึกษาโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาเฉพาะบางตัวแปรเท่านั้น ดังนั้นควรจะมีการศึกษาปัจจัยอื่น หรือปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาในเชิงวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ศึกษามากยิ่งขึ้น ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของกรุงเทพมหานครที่ออกมาว่าได้ผลสำเร็จอย่างไร

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์

Independent Study Title	FACTORS AFFECTING ACADEMIC ACHIEVEMENT OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS : THE CASE STUDY OF STUDENTS IN OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS.PHASI CHAROEN DISTRICT OFFICE BANGKOK
Author	Miss Pichpachkan Parnpheuk
Degree	Master of Political Science (Public Administration and Public Affairs)
Major Field/Faculty/University	Executive Program in Public Administration and Public Affairs Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sikarn Issarachaiyos, Ph.D.
Academic Years	2017

ABSTRACT

This research, factors that affect the achievement of the students in six opportunity expansion schools, Phasicharoen district, Bangkok, aims to study the relationship between the various factors that affect the achievement of their students, as well as to provide guidelines to improve and achieve effective teaching. This study utilized the mixed research methods (Mixed methods) by means of qualitative research and quantitative research methods. The data were collected through questionnaires and interview. Later, the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, average, standard deviation, and the analysis of the relationship between the education factor variables. The study found that each factor (teacher, families, and students) affects student' academic achievement differently. For instance, teacher's teaching methods and curriculum affect how students understand the class contents and be happy with the learning activities. Moreover, relationships within families affects student and academic

performance of students. Finally, students' basic knowledge affect their understanding and interest of subjects. In addition, the Pearson correlation coefficients (Pearson Product Moment Coefficient) show positive relationships between each factor and academic achievement of students and are statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: factors that affect achievement,

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทุกประการ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจาก ผู้มีพระคุณหลายท่านด้วยกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิสา ช่อแก้ว ประธานกรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ อัสระชัยยศ กรรมการสอบและกรรมการที่ปรึกษาวิชาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ที่พิจารณาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาต่อโครงการปริญญาโท สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ และกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร (EPA) ประจำปีการศึกษา 2559 เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ สำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน และเป็นประโยชน์แก่ตนเองในภายภาคหน้า และขอขอบคุณคณะครูสายชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ทุกท่าน ที่ได้เอื้อเฟื้อ และอำนวยความสะดวกในการเรียนครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณครอบครัว ที่เป็นกำลังใจ เป็นแรงสนับสนุนทำให้การศึกษาในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

สุดท้ายผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาและการแก้ปัญหาผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวพิชญ์ภัชกัญจน์ ปานเผือก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 คำถามงานวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.4 สมมติฐานงานวิจัย	6
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545	8
2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	9
2.2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	9
2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	11
2.2.2.1 ประเภทของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์	11
2.2.2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	16

2.3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา	24
2.3.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)	25
2.3.2 กรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา	26
2.3.3 การจัดการศึกษาแบบคลองเตยโมเดล	28
2.4 การบริหารวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์	36
2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	42
2.5.1 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	43
2.5.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	43
2.6 การบริหารวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์	45
2.6.1 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกา	45
2.6.2 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของแคนาดา	47
2.6.3 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของฟินแลนด์	49
2.6.4 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของญี่ปุ่น	53
2.6.5 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี	57
2.6.6 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์	59
2.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร	60
2.7.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	61
2.7.2 สำนักการศึกษา	62
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
2.8.1 งานวิจัยในประเทศ	64
2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ	66
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	69
3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	69
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย	72
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	73

3.5 การหาคุณภาพของเครื่องมือ	74
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	74
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
 บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	 77
4.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของนักเรียน	78
4.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
4.1.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	81
4.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของครู	93
4.2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	93
4.2.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	96
4.3 การทดสอบสมมติฐาน	108
4.3.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัว นักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	109
4.3.1.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา	109
4.3.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว	110
4.3.1.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน	110
4.3.2 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัว นักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยความคิดเห็นของครู	111
4.3.2.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา	112
4.3.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว	112
4.3.2.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน	113
4.4 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์	113
4.4.1 ปัจจัยที่ 1 ด้านสถานศึกษา	114

4.4.2 ปัจจัยที่ 2 ด้านครอบครัว	115
4.4.3 ปัจจัยที่ 3 ด้านตัวนักเรียน	115
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	117
5.1 สรุปผลการศึกษา	117
5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	118
5.1.1.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา	118
5.1.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว	119
5.1.1.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน	121
5.2 ข้อเสนอแนะ	123
5.2.1 ข้อเสนอแนะแนวนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์	124
5.2.2 ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ	130
5.2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	130
5.2.4 ข้อจำกัดในการวิจัย	130
รายการอ้างอิง	131
ภาคผนวก	136
ภาคผนวก ก แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน	137
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นของครู	142
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	147
ภาคผนวก ง บทให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	149
ประวัติผู้เขียน	166

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงร้อยละระดับผลการประเมินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	4
1.2 แสดงร้อยละระดับผลการประเมินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	4
4.1 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ และอายุ	78
4.2 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามนักเรียนอยู่ในปกครองและ ค่าใช้จ่ายรายเดือน	79
4.3 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามจำนวนพี่น้องและ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	80
4.4 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษา ที่ผ่านมา	81
4.5 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	83
4.6 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	87
4.7 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	90
4.8 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม	93
4.9 จำนวน และร้อยละของครู จำแนกตามเพศ และอายุ	94
4.10 จำนวน และร้อยละของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และกลุ่มสาระที่ ทำการสอน	95
4.11 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระยะเวลาที่ทำการสอนและ คะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน	96

4.12 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	98
4.13 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	102
4.14 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	105
4.15 สรุปภาพรวมจำนวน ร้อยละของครู จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผล กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม	108
4.16 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	108
4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโดยนักเรียน	111
4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน	113

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การศึกษาพื้นฐาน (Basic Education) เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ในสหรัฐอเมริกา การศึกษาพื้นฐานหมายถึง “การสอนให้มีความรู้ทักษะในการสื่อสาร คิดคำนวณ และเข้าสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ รู้จักโลกแห่งการงาน หน่วยสวัสดิการสังคม ทำงานกับนายจ้างได้ รู้จักการบริโภคที่เหมาะสม รู้จักการปรับปรุงสุขภาพ”¹ ตามความหมายนี้มุ่งถึงการศึกษาเบื้องต้นเป็นสำคัญ องค์การยูเนสโก ซึ่งเป็นศูนย์รวมของนานาชาติในด้านการศึกษา ได้ให้คำนิยามการศึกษาพื้นฐานไว้ว่า “การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลุกฝังให้เกิดความอยากรเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น”

ในที่ประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All : WCEFA) ซึ่งจัดขึ้นที่โรงแรมจอมเทียนประเทศไทย เมื่อปี 1990 ที่ประชุมพอใจที่จะใช้คำว่า “การตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน” (meeting basic learning needs) มากกว่าการใช้ชื่อ “การศึกษาพื้นฐาน” (Basic Education) อย่างไรก็ตามต่อมา คำว่า “ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน” (basic learning needs) กับคำว่า “การศึกษาพื้นฐาน” ก็ได้มีการนำไปใช้แทนกันอยู่บ่อยๆ ในการประชุมครั้งนั้น ได้มีการให้นิยามศัพท์ 2 คำไว้ดังนี้--ความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic learning needs) หมายถึง ความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่จำเป็นสำหรับบุคคลเพื่อความอยู่รอด ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ต่อเนื่องการศึกษาพื้นฐาน (Basic education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่นการศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต สำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ ในบางประเทศ การศึกษาพื้นฐานยังขยายขอบเขตไปถึงระดับมัธยมด้วย

¹ กมล สดประเสริฐ และ สุนทร สุนันทชัย, “วิสัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้องพบพาน,” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, http://arc.nrru.ac.th/be/body/base_study2.html.

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การศึกษาพื้นฐานมิได้หมายความว่าจำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้นเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่มีโอกาสได้เข้าเรียนด้วย²

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคล เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต บุคคลต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข³ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี⁴

การศึกษาในประเทศไทย หากดูจากสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมหลายๆ ฝ่าย ทั้งผู้ให้นโยบายคือกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ปฏิบัติคือครูผู้สอน กำลังเข้าใจเป็นไปในแนวทางเดียวกันคือการศึกษาของไทยกำลังมีปัญหา⁵ จะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจจากสังคม ซึ่งมีการทำวิจัยออกมา หลายครั้งที่สะท้อนถึงความล้มเหลวของการศึกษาในบ้านเรา ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก

² กมล สดประเสริฐ และ สุนทร สุนันทชัย, “การศึกษาขั้นพื้นฐาน,” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, http://arc.nrru.ac.th/be/body/Base_study2.html.

³ ผุสดี ภูอินทร์, “การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,” Gotoknow, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2560, <https://www.gotoknow.org/posts/314162>.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2551), 3 - 4.

⁵ บุญนิสา ส่งแสง, “ทำไมการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า,” ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8, สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2560, <http://school8.education.police.go.th/technical/Technical05.html>.

และเยาวชนไทยเปรียบเสมือนสายพานความป่วยไข้ทางสังคมที่สะท้อนถึงปรากฏการณ์ความอ่อนแอของทุกภาคส่วน ทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอ และการบริหารงานทางการศึกษา โครงสร้างการบริหารการศึกษาในส่วนกลาง ยังขาดการประสานเชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ครูจำนวนมากยังสอนแบบเดิม ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสพัฒนามาก เพราะไม่สามารถทิ้งห้องเรียนได้ การติดตามผลยังไม่เข้มแข็ง ไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา ปัญหาผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาในประเทศไทยที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ ดังนั้นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องวิเคราะห์ประเด็นที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสอบของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ต่ำต่อไป

ในการศึกษาถึงความสำเร็จทางการเรียน คำว่า “ผลสัมฤทธิ์” มักจะถูกนำมาเป็นประเด็นในการศึกษาเสมอ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงถึงความสำเร็จของการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ ถูกนำไปใช้วัดความสำเร็จด้านการเรียนของนักเรียน และวัดคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่มุ่งหวังหรือผลผลิตที่สำคัญที่พึงประสงค์ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดในการแสดงถึงประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ในการศึกษาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนนั้น นักการศึกษาต่างยอมรับว่าการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เพราะธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถหรือความถนัดแตกต่างกันออกไป

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาถึงประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่จะส่งผลกระทบต่อผู้เรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นย่อมเป็นความจำเป็น โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือปัจจัยด้านผู้เรียน⁶ ดังนั้นในการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ย่อมมีความจำเป็น เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่ผ่านมานั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ซึ่งสามารถดูได้จากรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

⁶ ญัตติยาภรณ์ หยกอุบล, “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ,” *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, ปีที่8 ฉ.1 (2555): 85.

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2⁷ ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ที่เข้าสอบจำนวน 401 คน มีผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงร้อยละระดับผลการประเมินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

แบบทดสอบ N = 401 คน	ระดับผลการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ภาษาไทย	5.49	39.15	38.40	16.96
คณิตศาสตร์	0.25	16.46	49.38	33.91
วิทยาศาสตร์	0.00	9.97	77.06	12.97
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	0.50	23.44	61.60	14.46
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	0.50	11.47	47.88	40.15

ที่มา : สำนักงานยุทธศาสตร์, สำนักงานการศึกษา, รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559

ตารางที่ 1.2 แสดงร้อยละระดับผลการประเมินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

แบบทดสอบ N = 401 คน	ระดับผลการประเมิน			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ภาษาไทย	7.55	49.25	36.25	6.95
คณิตศาสตร์	0.00	11.48	54.38	34.14
วิทยาศาสตร์	0.00	26.59	67.37	5.44
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	0.50	37.46	54.68	7.86
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	0.50	7.25	56.50	36.25

ที่มา : สำนักงานยุทธศาสตร์, สำนักงานการศึกษา, รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559

⁷ สำนักยุทธศาสตร์, รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 (กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา, 2560), 196.

ทั้งนี้ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำพบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของนักเรียน หรือปัจจัยภายในของโรงเรียนเอง การปรับตัวของนักเรียน วิธีการสอน เทคนิคการสอน การใช้สื่อ เป็นต้น

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเลือกศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เนื่องจาก ในสำนักงานเขตภาษีเจริญมีโรงเรียนอยู่ในสังกัดจำนวน 13 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย โดยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ติดอันดับ หนึ่งในสิบของกรุงเทพมหานครอยู่จำนวน 2 โรงเรียนด้วยกันอีกทั้งเป็นโรงเรียนแกนนำของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนวัดนิมมานรดี และโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ซึ่งจะมีโรงเรียนอื่นๆในสังกัดกรุงเทพมหานคร มาศึกษาดูงานอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถขยายไปยังโรงเรียนต่างๆในสังกัดกรุงเทพมหานครได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการวางแผนและให้ ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อให้มีการพัฒนาด้านการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแนวทางให้นิสิตรุ่นหลังได้ศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษาต่อไป

1.2 คำถามหรือปัญหาวิจัย

1.2.1 ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.2.2 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครควรมีแนวทางและนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.3.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีผลกระทบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากในสำนักงานเขตภาษีเจริญมีโรงเรียนอยู่ในสังกัดจำนวน 13 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

1.6.2 ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

1.6.3 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้เป็นสารสนเทศเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบถึงแนวทางหรือวิธีการพัฒนาความสามารถทางการเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์⁸ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 2 และติด 0 ในบางรายวิชา

1.7.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ หมายถึง ตัวแปรที่ผู้ศึกษาคาดคะเนว่ามีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนที่ต่ำกว่าระดับ 2 ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.6.3 โรงเรียนขยายโอกาส⁹ หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานเขตภาษีเจริญ ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย

⁸ พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แบนเนจเม้นท์, 2548), 57.

⁹ สำนักงานยุทธศาสตร์, แนวทางการขยายชั้นเรียนและหรือห้องเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2559), 67.

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดแนวทางในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
- 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ระดับสถานศึกษา
- 2.4 การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
- 2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีมาตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้¹ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษา ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553), 4-17.

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำ ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีและคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการ สอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆจัดการเรียนให้เกิดขึ้น ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสาน ความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ

ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความ ประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปในกระบวนการ เรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่ หลากหลายในการจัดการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรค หนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นบทบัญญัติที่ให้ทิศทางใน การปฏิรูปการศึกษาที่ชัดเจน โดยพระราชบัญญัติกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การ สร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคล เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสิ่งที่ชี้ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่ง นอกจากจะเป็นเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนแล้วยังแสดงถึงคุณค่า

ของหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน และผู้บริหารอีกด้วย

อัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม² กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียนซึ่งได้ประเมินผลจากสองวิธีคือ กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป และกระบวนการที่ได้จากเกรดเฉลี่ยของสถาบันการศึกษาซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน และช่วงเวลายาวนาน

มนตร์วี นันตะเสน³ กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา จึงถือได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือผลผลิตที่สำคัญของการเรียนการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นกิจกรรมหลักในกระบวนการเรียนการสอนของครู

อายส์เนคและไมลี (Eysneck and Meili)⁴ กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนก็คือดัชนีชี้ประสิทธิภาพ และคุณภาพของการจัดการศึกษาหลังกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นความสามารถของบุคคล เกิดจากการเรียนการสอนเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการอบรมหรือการสั่งสอน

บลูม⁵ เสนอว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้แก่ ตัวแปรสามตัวคือคุณสมบัติด้านความรู้คุณลักษณะด้านจิตพิสัยและคุณภาพของการสอนการมีส่วนร่วม ในการเรียน การสอน การเสริมแรงของครู การให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความบกพร่องหรือความเหมาะสม และแก้ไขข้อบกพร่อง

² อัจฉรา สุขารมณ และ อรพินท์ ชูชม, “การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ,” (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530), 10.

³ มนตร์วี นันตะเสน. “พฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ที่เรียนรายวิชา 20001301 สังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินติเคท,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), 26.

⁴ นกตล เจนอักษร, *แก่นวิจัยในชั้นเรียน* (กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2544), 143.

⁵ เรื่องเดียวกัน, 144.

กูด⁶ ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของการสะสมความรู้ความสามารถในการเรียนทุกด้านเข้าไว้ด้วยกัน

จากแนวคิดที่กล่าวมานี้อาจจะสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ซึ่งเกิดจากการกระทำที่ประสานกันและอาศัย ความพยายามอย่างมาก ที่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่ สติปัญญา แสดงออกในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติอันเกิดจากการ เรียนรู้ ซึ่งอาจวัดได้จากการทดสอบระหว่าง หรือหลังจากกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการทดสอบ หรือวิธีการอื่นๆ การที่ผู้เรียนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือ ปัจจัยหลายประการด้วยกัน และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน มีหลาย องค์ประกอบด้วยกัน ที่สำคัญแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม คือ องค์ประกอบด้านส่วนตัวนักเรียน และ ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน องค์ประกอบด้านคุณภาพการสอน และองค์ประกอบด้านการ บริหาร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2.2.1 ประเภทของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์

การเย่ และบริกซ์ (Gagne and Briggs)⁷ ได้แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการ เรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการให้สิ่ง เร้าพร้อมกับให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ การทำซ้ำคือการให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้าแล้ว ตอบสนองหลายๆ ครั้งจนสามารถเรียนรู้ได้ การให้การเสริมแรง คือการเสริมกำลังใจ ให้เกิดความ พอใจในการเรียนรู้ ปัจจัยภายใน เป็นสิ่งภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้อเท็จจริงขณะ เรียนขณะนั้น หรือระลึกจากที่เคยเรียนมาแล้ว ทักษะทางปัญญาหมายถึงความสามารถในการใช้ สมอง เพื่อการเรียนรู้โดยระลึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ หมายถึง สมรรถภาพที่ควบคุมการเรียนรู้ ความตั้งใจ การจำ และพฤติกรรมความคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการ ทำงานภายในสมองของมนุษย์ ผู้เรียนอาจได้รับแนวทางในขณะที่เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom)⁸ ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ใน โรงเรียน กล่าวคือ พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคน จะเข้าชั้นเรียนด้วย

⁶ Good, C.V., *Dictionary of education 3 ed* (New York : McGraw-Hill, 1973), 9.

⁷ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *การบริหารงานวิชาการ* (กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด, 2535), 88-89.

⁸ เรืองเดียวกัน, 91.

พื้นฐานที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็น ก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียนคุณภาพของการสอนเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคน และทั้งกลุ่ม มีระดับ การเรียนที่สูงขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์⁹ กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่สำคัญในการ เรียนการสอน ได้แก่

(ก) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของแอทคินสัน อธิบายถึงใน สถานการณ์หนึ่ง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่าเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบผลสำเร็จตามความคิดของเขา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง การ คาดล่วงหน้าถึงผลการกระทำของตน คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดหวังล่วงหน้าถึงความสำเร็จของ งาน 2) สิ่งล่อใจ (Incentive) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน 3) แรงจูงใจจากความพึงพอใจใน การแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความผิดหวัง คนเรากระทำการใดก็ย่อมหวังได้รับความสุขความ พึงพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว

(ข) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการ ที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของส่วนตัว และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐาน ทางวัฒนธรรมของสังคม และการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย เขา มีความคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จ คือที่มาของสังคมที่ประสบ ความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในสังคมที่เห็นความสำเร็จ จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูนักเรียน โดย เน้นความสำเร็จตามปทัสสถานของสังคม พ่อแม่จะพยายามฝึกให้เด็กช่วยตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหา และให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน การอบรมเลี้ยงดูจะพัฒนา ให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย แมคเคลแลนด์ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีค่อนข้างสูง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบ เติบโตสายกลาง ไม่ใช้อำนาจบาตรใหญ่ ไม่ตามใจเด็กจนเกินไป ไม่เคี่ยวเข็ญให้เด็กทำในสิ่งที่เกิน ความสามารถของเขา ไม่วางมาตรฐานความสำเร็จไว้สูงหรือต่ำเกินไป ส่งเสริมให้เด็กช่วยตัวเองให้ทำ

⁹ เรื่องเดียวกัน, 231-241.

อะไรๆ เองตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อพ่อแม่และครูให้ความรักความอบอุ่นและสนับสนุนแก่เด็ก เขาจะประสบความสำเร็จด้วยส่วนตัว

(ค) แรงจูงใจในการเรียนรู้ แรงจูงใจเป็นแรงเสริมที่เกิดจากทั้งภายในและภายนอก เป็นขวัญและกำลังใจในการเรียนและการทำงาน ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะใน ด้านต่างๆ ของนักเรียนให้เกิดผลดี จึงต้องมีการพัฒนาแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ การจัดสภาพการเรียนและการทำงาน รวมทั้งการให้บทเรียนที่เหมาะสมกับสติปัญญาความสามารถของผู้เรียนได้แก่ แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน ครูควรพยายามปรับบทเรียนและสภาพห้องเรียนที่จะสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่นักเรียนด้วย 1) แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ผลการเรียนรู้ การได้รู้ผลและความสำเร็จของสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว เป็นแรงจูงใจภายนอก 2) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น อยากสำรวจตรวจตรา อยากจัดการ มาสโลว์ (Maslow) ถือว่าเป็นความต้องการความสำเร็จในชีวิต ทำให้มนุษย์แสวงหาสิ่งที่ส่วนตัว ต้องการและพอใจที่ส่วนตัวได้พบได้ทำ ครูจะพบว่าเด็กไม่ชอบความอยู่นิ่ง การให้เด็กอยู่นิ่งๆ และ ไม่ให้ซักถาม จึงขัดกับความต้องการและแรงจูงใจของเด็ก เด็กเป็นผู้ที่ต้องการแสวงหา ด้วยความอยากรู้อยากเห็น หากครูได้ใช้ความรู้ อยากรู้อยากทดลองของผู้เรียนให้ถูกทาง และเป็นการเรียนในสิ่งที่เขาสนใจก็จะทำให้เขาได้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่เขาต้องการ

(ง) ลักษณะของบทเรียน บทเรียนหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำ อาจทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนสูงหรือต่ำได้ เช่น ความยากง่ายของบทเรียน ความยากง่ายนี้อาจวัดจากทักษะของผู้เรียนเอง ความยากง่ายนี้จะสัมพันธ์กับความสามารถ ความต้องการ ความพอใจของผู้เรียนแต่ละคน บทเรียนอย่างเดียวกัน อาจยากไปสำหรับนักเรียนคนหนึ่ง และอาจง่ายไปสำหรับนักเรียนอีกคนหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ความน่าสนใจของบทเรียนก็มีผลในด้านแรงจูงใจ บทเรียนหรืองานที่ท้าทายความสามารถ งานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำงานที่มีค่าตอบแทน งานที่สร้างชื่อเสียง เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะทำให้สำเร็จ

(จ) ความคาดหวัง เป็นความคาดหวังที่มาจากกลุ่ม เช่น เพื่อนนักเรียน คาดหวังจากครู พ่อแม่ และความคาดหวังของส่วนตัว ทั้ง 3 กลุ่ม จะมีลักษณะต่างกัน คือ 1) ความคาดหวังจากกลุ่ม เป็นเสมือนปทัสถานที่ทำให้ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม ถูกกระตุ้นให้คล้อยตาม และพยายามที่จะทำตามถ้าครูพยายามปลูกฝังค่านิยมในด้านความเชื่อในตน ความพยายามและความสำเร็จให้แก่เด็กทุกคนในชั้นเรียน ก็มีผลต่อการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนให้นักเรียนได้สนใจในบทเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น 2) ความคาดหวังของบุคคลสำคัญสำหรับนักเรียน เช่น พ่อ แม่ ครู ถ้าพ่อ แม่ ครู แสดงความเชื่อและชื่นชมความสามารถของเด็ก เด็กคนนั้นจะรับรู้และมีพฤติกรรมคล้อยตาม ไม่อยากให้พ่อแม่ผิดหวัง 3) ถ้านักเรียนได้รับรู้ว่า เวลาเรียน เวลาทำงานมีเพื่อนและครู

เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือแนะนำ ก็จะเกิดกำลังใจในการเรียน ขณะเดียวกันถ้าเพื่อนกลั่นแกล้ง ครุฑมากเกินไป ก็บั่นทอนความอยากเรียนของนักเรียน 4) การยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและครู ในด้านความสำเร็จของการเรียนก็เป็นกำลังใจให้อยากเรียน 5) การรู้ถึงผลของการเรียน เช่น การทดสอบ การแข่งขัน ทำให้ผู้เรียนถูกกระตุ้น ให้ใช้ความพยายาม มีแรงจูงใจในการเรียนและการทำงานได้ 6) ระเบียบและกฎเกณฑ์ของโรงเรียน โรงเรียนที่เข้มงวดเกินไปในด้านระเบียบ เช่นระเบียบการแต่งกาย โดยเฉพาะวัยรุ่นทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ เกิดความขัดแย้งกับระเบียบกฎเกณฑ์ที่หยาบหยาบเกินไป เป็นเหตุให้แรงจูงใจลดลง เพราะบรรยากาศของโรงเรียน ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนสกปรก เสียงยานพาหนะหนวกหู ห้องเรียนร้อนอบอ้าว ก็ไม่สร้างแรงจูงใจในการเรียนเช่นกัน

แรงจูงใจในการเรียนจึงเกิดจากปัจจัยในหลายๆ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียน โดยให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงในการเรียนและการทำงานจึงต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ตั้งแต่ตัวผู้เรียนเองและสภาพแวดล้อมด้วย

สุรัตน์ เดียวเจริญ¹⁰ ได้สรุปถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านส่วนตัวของนักเรียน และปัจจัยด้านครอบครัว

(ก) ปัจจัยด้านสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญเพราะเวลาส่วนใหญ่ นักเรียนจะอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็ก รวมถึงการจัดการด้านบริหาร ด้านวิชาการ และการบริการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อุปกรณ์การเรียนการสอน การกีฬา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาส่วนตัวอย่างเต็มที่

(ข) ปัจจัยทางด้านส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการหล่อหลอมและหล่อหลอมมาจากครอบครัว และรับการขัดเกลาจากโรงเรียนก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองและเป็นผลกระทบต่อการเรียน เช่น นิสัยก้าวร้าว ชอบทำลายสิ่งของ อวดดี เลินเล่อ ฝ่าฝืนระเบียบ ชอบทำตัวเด่น เป็นคนขี้อาย 2) สุขภาพ หากเด็กมีโรคประจำตัวก็จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและอาจทำให้เด็กเกิดปมด้อย เกิดความท้อถอยในการเรียนได้ 3) การปรับตัวให้เข้ากับระบบต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ระบบการเรียนการสอนใหม่ๆ เพื่อน ครูผู้สอน 4) การวางแผนการเรียน เด็กค้นหาความชอบส่วนตัวยังไม่เจอ จะเรียนอะไรดี เพื่อจะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ยังไม่มีเป้าหมายชีวิต 5) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สิ่งยั่วยุต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน ไม่

¹⁰ สุรัตน์ เดียวเจริญ, “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหาร, สาขาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), 53-58.

ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์และทางอินเทอร์เน็ต 6) การคบเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน Brittain¹¹ ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มเพื่อนมีผลต่อเจตคติ และพฤติกรรมการเรียนตามลักษณะของกลุ่มเพื่อน เช่น การเลือกวิชาเรียน และแผนการเรียน 7) นิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน และการปรับตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(ค) ปัจจัยด้านครอบครัว โดยปัญหาที่จะพบอยู่เสมอ ได้แก่ 1) ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว หากพ่อแม่แยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน พ่อแม่ลุ่มหลงในอบายมุข ย่อมมีส่วนทำให้เด็กขาดความอบอุ่น 2) พื้นความรู้ของพ่อแม่ พ่อแม่บางคนขาดความเข้าใจนักเรียน ขาดความรู้เรื่องจิตวิทยา ก็อาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ 3) ฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้แก่เด็ก บางครอบครัวที่ร่ำรวยอาจส่งเสริมเด็กในทางที่ผิดทำให้มีนิสัยฟุ้งเฟ้อ

แนวความคิดของบลูม¹² ได้ศึกษาถึงสภาพการเรียนรู้ เพื่อการรอบรู้ (mastery learning condition) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ตรงตามความมุ่งหมายของสถาบันนั้นๆ หรือผู้เรียนจะต้องใช้องค์ประกอบ หรือกลุ่มของตัวแปร 3 กลุ่มคือ

(ก) พื้นฐานทางความรู้ความคิดหรือพฤติกรรม (cognitive entry behavior) ซึ่งมีผล ร้อยละ 50 ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพคือ 1) ผลการเรียนรู้ที่สั่งสมมา 2) ความรู้พื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้ในการเรียนต่อ 3) ความฉลาด หรือสติปัญญาซึ่งเกิดจากกรรมพันธุ์ และการเรียนรู้

(ข) ลักษณะพื้นฐานด้านจิตพิสัย (affective entry behavior) มีผลร้อยละ 25 ซึ่ง บลูม หมายถึงผลรวมด้านความสนใจ ความมานะตั้งใจ ความขยัน รวมทั้งเจตคติต่อรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ความสนใจและเจตคติต่อโรงเรียน และการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ตลอดจน มโนภาพแห่งตน (self concept) และ บุคลิกลักษณะ (personality characteristic)

(ค) คุณภาพการเรียนการสอน (quality of instruction) ซึ่งมีผลถึงร้อยละ 25 หมายถึง ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การได้รับคำแนะนำ

¹¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, *พฤติกรรมวัยรุ่น* (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), 236.

¹² Bloom, B.S., *Human characteristic and school learning* (New York : McGraw Hill, 1982), 166-175.

การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกต้องหรือไม่

2.2.2.2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน ด้านโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังนี้

(1) ปัจจัยด้านครอบครัว

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน หมายถึง ภาระหน้าที่ในการให้การเลี้ยงดู การให้การอบรมสั่งสอน และการให้การศึกษาน้ำหนักที่สำคัญจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จของชีวิตในภายภาคหน้า ก็คือหน้าที่การให้การศึกษากับนักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการให้การศึกษ ผู้ปกครองจึงต้องใส่ใจและจริงจังเป็นพิเศษ ส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้กำลังใจและแสดงความเชื่อถือนในตัวนักเรียน ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนักเรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ อาทร รัตนคำนวน¹³ ได้เสนอแนะว่า ผู้ปกครองมีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมาก เนื่องจากบทบาทหน้าที่ ของผู้ปกครองที่สำคัญก็คือ การให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนได้โดย 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง 2) ให้คำตอบต่อคำถามของนักเรียน 3) ให้ความรักความอบอุ่นเท่าที่มีโอกาสจะกระทำ 4) สนับสนุนในด้านต่างๆ กระตุ้นเตือนให้รู้จักคิด และใช้สติปัญญาเพื่อแก้ปัญหา 5) ใช้เวลาทำการบ้านอย่างพอเพียง ไม่ให้รับผิดชอบงานบ้านมากเกินไป จัดเวลา สถานที่ อุปกรณ์การเรียน และช่วยตรวจดูการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย 6) ควรมีรางวัลเพื่อเป็นการจูงใจ และต้องมีการลงโทษเมื่อทำความผิดอย่างมีเหตุผล ผลิธินันท์ อนุวัช¹⁴ ได้เสนอความเห็นว่าการสนับสนุนของผู้ปกครอง หรือบรรยากาศในบ้านมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของนักเรียน สรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านครอบครัวที่จะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดี จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมจากทางบ้านอย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองต้องมีการแบ่งปันเวลาให้แก่กับนักเรียน หาวิธีการ ช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ และสนับสนุน

¹³ อาทร รัตนคำนวน, “ท่านอาจช่วยลูกหลานท่านในการเรียนการสอน,” *การศึกษาเอกชน*, ปีที่4, ฉ.5 (พฤษภาคม 2522): 19-22.

¹⁴ ธิธินันท์ อนุวัช, “อยากให้ลูกเรียนเก่ง,” *วารสารแม่และเด็ก*, ปีที่9, ฉ.15 (2529): 100-103.

นักเรียน เพื่อจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน อาจส่งเสริมสนับสนุนการเรียนด้วยกลวิธี และแรงจูงใจต่างๆ อย่างจริงจัง จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เด็กจะมีความพร้อมในการเรียน ถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก¹⁵ และจากการวิจัยของ มอร์โรว์ และวิลสัน¹⁶ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพ่อแม่ที่ให้คำชมเชย ยอมรับ แสดงความสนใจ และเข้าใจ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น มีพ่อแม่ที่ชอบชมเชย เข้มงวด กวดขันกับเด็กจนเกินไป ลงโทษเด็กบ่อยๆ หรือมีฉะนั้นก็ให้ความคุ้มครองปกป้องเด็กมากเกินไป บรรยากาศในบ้านจึงมีความตึงเครียดและขัดแย้งกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ซอร์ และ เลอร์แมน¹⁷ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีผู้ปกครองที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของบุตร มากกว่าผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ให้ความสนใจ และวางแผนการเรียนให้บุตรของตน เมย์กัต¹⁸ ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางครอบครัว กับการแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรทางกายภาพ สังคม และจิตวิทยาของสภาพแวดล้อมทางครอบครัว กับการแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียนในด้านการวัดผลทางด้านพุทธิพิสัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะทางเจตคติ สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ได้แก่ ประวัติสุขภาพอนามัยของครอบครัว ความมั่นคงของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน โดยมีนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 182 คน จาก 69 ครอบครัว พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่

¹⁵ อรพินทร์ ชูชม, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), 18.

¹⁶ Morrow W.R. & Wilson R.c, *Family relations of bright high-achieving and under-achieving high school boys* (New York: Child Development, 1961), 508-814.

¹⁷ Shore M.F. & Lerman A.H, “Parental perceptions of the student as related to achievement in junior college,” (The Journal of Experimental Education, 1970), 391.

¹⁸ Maykut P.S, “The relationship between family variables and children' s developmental performance,” (Dissertation Abstracts International, 1984), 1366.

สภาพแวดล้อมไม่ได้มีการแสดงออกถึงพัฒนาการของนักเรียนที่ต่ำกว่านักเรียนที่มาจาก ครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ดี

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านความสัมพันธ์และสภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่การมีปฏิสัมพันธ์อันดี ระหว่างบุคคล ทุกคนในบ้านของนักเรียน จนทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจ รู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ ขณะอยู่บ้าน อีกทั้งยังมีผู้ปกครองสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

(2) ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

เจตคติต่อการเรียน “เจตคติ” เป็นศัพท์ที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ทัศนคติ” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “attitude” หมายถึง ท่าทีความรู้สึกของคน ซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงขับอย่างหนึ่งที่แฝงไว้ในจิตใจของมนุษย์และพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความหลายท่านดังนี้ กู๊ด¹⁹ กล่าวว่า เจตคติคือความพร้อมที่จะแสดงออก ในลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือหนี หรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือ สิ่งต่างๆ เช่น รักเกลียดกลัว หรือไม่พอใจ มากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น โรคิช²⁰ กล่าวว่า เจตคติเป็นการผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคล ในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบ หรือไม่ชอบ ครูซ²¹ ได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ว่า ความรู้สึก ความเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ ที่คนเราได้รับกล่าวโดยสรุป เจตคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น อาจเป็นไปในทางบวก คือเห็นชอบด้วย หรือ สนับสนุน พอใจ หรือเป็นไปในทางลบ คือไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน ไม่พอใจ หรือคัดค้าน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กู๊ด ได้ให้ความหมายไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนา และความพยายามอย่างสูงของนักเรียน ที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผล ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมี

¹⁹ Good C.V., *Dictionary of education*. 3rd ed, 112.

²⁰ Rokeach M., *Beliefs, Attitudes and values* (San Francisco : Jossey-Bass, 1970), 112.

²¹ Cruze W.W., *Educational psychology* (New York : The Renal Press, 1974), 187.

ผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายท่าน เช่น แมคเคลแลนด์²² ได้ให้คำจำกัดความของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐาน อันติเลิศหรือพยายามทำดีกว่าคนอื่นที่เกี่ยวข้อง พยายาม เอาชนะอุปสรรคต่างๆ มีความสบายใจเมื่อ ประสบผลสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับ ความล้มเหลว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็น องค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการมีสถานะที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความต้องการ ความสำเร็จสูงขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างเสริมให้มีการพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ วิดเลอร์²³ ได้ให้ความหมายไว้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นกระสวนของการวางแผน การกระทำและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพยายามต่อสู้เพื่อความสำเร็จในการบรรลุถึงมาตรฐานอัน ตีเลิศ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นได้ตั้งเอาไว้ สิ่งเหล่านี้ตรงข้ามกับ การมีอำนาจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่ จำเป็นต้องเป็นความสำเร็จซึ่งสามารถสังเกตได้ เช่น การได้คะแนนสูงจากแบบทดสอบ การได้ ตำแหน่งที่สังคมยอมรับ หรือการได้เงินเดือนสูงขึ้น แต่จะเกี่ยวข้องกับการวางแผนและความพยายาม ต่อสู้เพื่อความเป็นเลิศ กิลฟอร์ด²⁴ กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า ประกอบด้วย 1) ความ ทะเยอทะยานโดยทั่วไปคือ ความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ 2) ความเพียรพยายาม ได้แก่ ความพยายามทำงานให้เป็นผลสำเร็จ 3) ความอดทนเต็มใจที่ลำบาก แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตามเพื่อ มุ่งทำกิจกรรม

ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้รวบรวมลักษณะของผู้มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 10 ประการคือ 1) ระดับความทะเยอทะยานสูง 2) มีความหวังอย่างมากว่า ตนจะประสบความสำเร็จถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นกับโอกาส 3) มีความพยายามไปสู่ สถานะที่สูงขึ้นไป 4) อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน 5) เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะหรือถูก รบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ 6) รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่าง รวดเร็ว 7) คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก 8) เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับหนึ่ง

²² Mc Clelland D.C., *The achievement motive* (New York : Appleton-Century-Crofts, 1953), 110-111.

²³ สายสุณีย์ สว่างทรัพย์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540), 98.

²⁴ Guilford J.P., *Personality* (New York: McGraw-Hill, 1959), 437-439.

9) ต้องการให้เป็นที่รู้จักของผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดี 10) พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ

สำหรับเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นได้มีผู้ทำการวิจัย หลายท่าน เช่น ลิดดิโคท²⁵ ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนักศึกษา สาขาเศรษฐศาสตร์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถในองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างจากกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญ เคอร์ฟุต²⁶ ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนและนักเรียนปกติในระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนจำนวน 56 คนนักเรียนปกติในโรงเรียนเดียวกัน จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติต่อการอ่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนมีเจตคติในทางลบต่อการอ่านมากกว่านักเรียนปกติ

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นสิ่งที่นักเรียนตั้งเป้าหมาย หรือความสำเร็จ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการมีสถานะที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น โดยแสดงความปรารถนา และความพยายามทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ และเกิดความสุขสบายใจเมื่อประสบผลสำเร็จ สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้เช่นกัน

(3) ปัจจัยด้านโรงเรียน

(ก) คุณภาพการสอนของครู คุณภาพการสอนของครู ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ ที่เอื้ออำนวยให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูง คาร์อลรวมทั้ง บลูม ได้เน้นถึงความสำคัญของคุณภาพการสอน ของครู โดยเชื่อว่าคุณภาพการสอน เป็นตัวแปรที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ จากผลการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงทดลอง พบว่าคุณภาพของการสอนเป็นสาเหตุต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน มีคุณภาพแตกต่างกันมาก

²⁵Liddicoat, J.P., "Differences between under and overachiever's at a small liberal arts women's College," (*Dissertation Abstracts International*, 1972), 6133.

²⁶Kerfoot W.D., "Academic achievement motivation of secondary learning disabled and regular students," (*Dissertation Abstracts International*, 1981), 3049.

นอกจากจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแตกต่างกันแล้ว ยังทำให้แรงจูงใจในการเรียนนั้นแตกต่างกันไป และความมั่นใจในความสามารถในการเรียนของนักเรียนแตกต่างกันอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก ผลจากการสอนที่มีคุณภาพ ย่อมทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะช่วยให้มีแรงจูงใจอยากเก่งในวิชานั้น และเกิดความมั่นใจในความสามารถในการเรียนของตน นั่นคือมโนภาพเกี่ยวกับตนเองทางบวก และในทางตรงข้าม การสอนที่ขาดคุณภาพจะทำให้นักเรียนบางคนเกิดความล้มเหลวในการเรียน อันเป็นผลทำให้แรงจูงใจลดลง และทำลายมโนภาพของตนเอง จากเหตุผลดังกล่าว คุณภาพของการสอนจึงมีอิทธิพล โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ และเป็นสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ โดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ทั้งนี้ครูต้องมีความรู้ทั้ง ทางด้านจิตวิทยา ทฤษฎีการศึกษา เนื้อหาวิชา ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

บลูม (Bloom)²⁷ เห็นว่าคุณภาพของการสอนเป็นเรื่องของการชี้แนะแก่นักเรียน ทำให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่เรียนคืออะไร ผู้เรียนควรทำอะไรบ้าง การมีส่วนร่วมของผู้เรียน (participation) การเสริมแรงจากครู (reinforcement) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ไขข้อบกพร่อง (feedback corretives)

กู๊ด (Good)²⁸ ได้สรุปเกี่ยวกับคุณภาพของการสอนที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนไว้ว่า การสอนอย่างตั้งใจจริงและมีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของสิ่งที่สอนสามารถอธิบายความหมายได้อย่างชัดเจน จัดกิจกรรมการสอนได้อย่างเหมาะสม เตรียมการสอนและเอาใจใส่การสอนเป็นอย่างดี จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สุจินต์ วิศวธีรานนท์²⁹ กล่าวไว้ สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง องค์ประกอบแรก ได้แก่ การรู้จักผู้เรียน เพื่อช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม ผู้สอนควรทำความรู้จักผู้เรียนเกี่ยวกับ ความต้องการ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น องค์ประกอบที่สองคือ การวางแผนการสอน ในการวางแผนการสอนที่ดีครูควรมีความเข้าใจระบบ

²⁷ Bloom B.S., *Handbook on formative and summative evaluation of student learning* (New York : McGraw-Hill, 1976), 115-127.

²⁸ Good C.V., *Dictionary of education*. 3rd ed, 112.

²⁹ สุจินต์ วิศวธีรานนท์, *การพัฒนาการสอนของครูมัธยมศึกษา : เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15* (กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์, 2526), 1-79.

การเรียนการสอนว่าประกอบด้วย การศึกษาเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่สามคือ เทคนิค ในการดำเนินการสอน การดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคทักษะและวิธีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนประกอบกับการนำแผนการสอนมาใช้้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่สี่คือการปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนการสอนโดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์ประกอบที่ห้าคือ คุณลักษณะของครูที่ดีเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบุคลิกภาพและคุณลักษณะต่างๆ ของครูที่แสดงออกมาในขณะทำหน้าที่สอนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมหรืออุดหนุนการเรียนรู้ของเด็ก

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และเทคนิค วิธีการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนประกอบกับการทำแผนการสอน ถ้าครูทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นครูจึงสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

(ข) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่ผู้สอนแสดงต่อผู้เรียนในด้านการเรียนการสอนและการปกครองนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนการสอนเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนแต่ละคนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเข้าใจต่อกัน เพราะเมื่อผู้สอนให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ผู้เรียนย่อมรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชา หรือทำความเข้าใจในบทเรียน เกิดความรู้สึกเชื่อถือและไว้วางใจผู้สอน ไม่กระด้างกระเดื่อง ผู้สอนจึงมีโอกาสฝึกอบรมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กล้าในสิ่งที่ควรกล้า และวางตัวพอเหมาะพอดีกับเหตุการณ์³⁰ ในวงการศึกษาระหว่างประเทศ ได้ให้ความสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน และผู้เรียนเป็นอันมาก เพราะทำให้ผู้สอนกับผู้เรียนมีความเข้าใจต่อกันเป็นอย่างดีทำให้การเรียนการสอน

³⁰ ยุพิน พิพิธกุล, การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่ใช้และไม่ใช้ชุดการสอน สำหรับวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนคณิตศาสตร์ (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), 117.

มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังงานวิจัยของ ลินเดอร์แมน พบว่าลักษณะสำคัญที่สุดของครูที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนคือ การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนนั่นเอง

โอเบอร์³¹ ได้สร้างเครื่องมือเพื่อสังเกตพฤติกรรมการเรียน การสอนในชั้นเรียนขึ้น มีชื่อเรียกว่าแบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของโอเบอร์ เป็นเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงจากเครื่องมือของเนต เอ แพลนเดอร์ส โดยสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียนมี 10 ประเภทดังนี้ 1) ความอบอุ่นใจ 2) การยอมรับ 3) การขยายประโยชน์ของบุคคลอื่นที่มีส่วนร่วม 4) การชักถาม 5) การตอบคำถาม 6) การอธิบาย 7) การให้แนวทาง 8) การแก้ไข 9) การลดความตึงเครียด 10) การเจียบหรือความวุ่นวาย

นอกจากนี้ได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่ามี 2 ระบบคือ 1) ระบบสัญลักษณ์ ประกอบด้วยลำดับพฤติกรรมซึ่งผู้สังเกตจะบันทึกทุกพฤติกรรมที่ปรากฏเพียงพฤติกรรมละครั้งเดียว ในช่วงเวลาที่สังเกตโดยไม่คำนึงถึงความถี่ของการเกิดพฤติกรรม 2) ระบบจำแนกประเภท เป็นระบบที่จำแนกพฤติกรรมออกเป็นประเภทๆ แต่ละประเภทใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์บันทึกแทนทุกพฤติกรรมที่คาดว่าจะป็นปฏิสัมพันธ์ของครู กับนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน โดยกระทำในช่วงเวลาที่จำกัด ผู้สังเกตจะต้องเรียนรู้ลักษณะของพฤติกรรมว่า สิ่งใดควรจัดอยู่ในประเภทใดและมีความถี่เกิดขึ้นกี่ครั้ง ในแต่ละช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรม ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนได้แก่ แพลนเดอร์ส (Flanders)³² ได้ใช้แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ ศึกษาอิทธิพลของครูที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน พบว่า การใช้อิทธิพลทางอ้อมในการเรียนการสอนได้แก่ การยอมรับความรู้สึกรักของนักเรียน การยกย่องชมเชย การนำความคิดของนักเรียนมาใช้ และการถามคำถามจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนที่เป็นการใช้อิทธิพลทางตรง ได้แก่ การบรรยาย การออกคำสั่ง และการวิจารณ์ ที่กล่าวสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียนนั้นมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูมีบทบาทที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูและนักเรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อถือและเกิดความศรัทธา

³¹ Ober, R.L., Bentley, E.L., & Miller, E., *Systematic observation of teaching* (Englewood Cliff, NJ: Prentice-Hall, 1971), 39-40.

³² Flanders, N.A., *Analyzing teaching behavior* (Massachusetts: Addison-Wesley, 1970), 55-63.

ในตัวครู และเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ความสบายใจที่จะเรียนในวิชานั้นๆ และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่ชี้ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งในการจะพัฒนานั้นต้องอาศัยปัจจัยภายนอกหลายประการ โดยผู้วิจัยจะเลือกศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน ด้านโรงเรียน ซึ่งส่วนสำคัญในการที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์

2.3 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา³³

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา เป็นแนวคิดในการพัฒนาที่มุ่งหวังให้องค์กรหรือบุคลากรในองค์กรสามารถชี้นำตนเอง(Self-Directing) หากนำแนวคิดนี้เข้าสู่กระบวนการบริหารเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนในอนาคต แนวคิดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ Empowerment Approach และ Theory-Driven Approach โดยนำเสนอแนวปฏิบัติที่สำคัญๆ ในกระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

ขั้นที่1 Taking Stock ตรวจสอบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือผลการประเมินคุณภาพโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์ว่าโรงเรียนเรามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เป็นการวิเคราะห์และจัดทำ Baseline เช่น พิจารณาจากผลการสอบ O-NET ผลการประเมิน ของ สมศ. ตัวอย่างเช่น ในจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนที่มีคุณภาพติดใน 100 อันดับแรกของประเทศ คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี และโรงเรียนนวมินทราชูทิศ หอวัง นนทบุรี

ขั้นที่2 Setting Goal กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ เช่น กำหนดว่า ภายในปี 2553 จะต้องมีการดำเนินการดังนี้ 1) ปรากฏผลการประเมินคุณภาพภายในระดับดีมาก 2) รายวิชาร้อยละ 90 มีคุณภาพระดับดีมาก (ตามเกณฑ์ห้องเรียนคุณภาพ) 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะ O-NET จะต้องเพิ่มขึ้นปีละ 5 %

ขั้นที่3 Developing Strategies and Implementing พัฒนากลยุทธ์ แล้วนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ตัวอย่างกลยุทธ์ที่จะเน้น เช่น 1) ขับเคลื่อนแนวคิดห้องเรียนคุณภาพ หรือประกันคุณภาพ

³³ ประเสริฐ ศรีแสนปาง. “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา,” kruthai.net, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, <http://www.kruthailand.net/forum/index.php?PHPSESSID=5d1ebe437e54cbcf368657eee3800787&topic=8.0>

รายวิชา ครูทุกคน ทุกรายวิชาต้องตั้งเป้าคุณภาพและดำเนินการยกระดับคุณภาพให้ได้ ทั้งนี้ นิยามว่า “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ที่ทำงานประสบความสำเร็จ ใครสามารถทำให้ผลงานปีนี้ ดีกว่าปีที่แล้ว เรียกว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” 2) ปฏิรูปการบริหารจัดการห้องเรียนประจำชั้น กำหนดเกณฑ์ “ห้องประจำชั้น/ที่ปรึกษาคุณภาพ” 3) บริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นการขับเคลื่อนเชิงทฤษฎี อย่างเป็นระบบ ตามกรอบหลักวิชา

ขั้นที่4 Documenting Progress ประเมิน รวบรวมเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมาย การดำเนินการในทุกขั้นตอนเน้น “การมีส่วนร่วม” ของคณะครู-อาจารย์ในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เช่น กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองสมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

ในการนี้ สุพัตร์ พิบูลย์ (2552) ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนางานเพื่อยกระดับคุณภาพในเรื่องใดๆ ในสถานศึกษา ตามกรอบขั้นตอนข้างต้น เป็นแนวคิดของ Empowerment Evaluation ของ David Fetterman (1993) เป็นแนวคิดในการพัฒนาที่มุ่งหวังให้องค์กร หรือบุคลากรในองค์กรสามารถชี้นำตนเอง (Self-Directing) ที่จะช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนในอนาคต

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานศึกษานั้นต้องมีรูปแบบ มีเป้าหมาย โดยสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพและยั่งยืน

2.3.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

จากการรายงานการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาในอนาคต ทั้งการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร พลังงานและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้อย่างเสรี เป็นต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการกำหนดเป้าหมายและกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองบนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้ เป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

2.3.1.1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย พัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา รวมทั้ง พัฒนานักวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีใจรัก มาเป็นครู คณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.3.1.2 โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ เพิ่มโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

2.3.1.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการ จัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

ประเด็นหลักทั้ง 3 ประการนี้ จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเองรักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่รู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์คิด แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมสามารถทำงาน เป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่น การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตต่อต้านการ ซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก นอกจากนี้ ผู้เรียนทุกระดับ/ประเภท การศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น กำลังแรงงานและผู้สูงอายุได้รับการศึกษาและเรียนรู้ เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีทักษะความรู้พื้นฐานทั้งในการดำรงชีวิตและ ในการทำงานอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อม ให้สามารถเรียนรู้ มีพัฒนาการตามวัยมีความพร้อมที่จะศึกษาเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ผู้ด้อยโอกาส ยากไร้ พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่าง วัฒนธรรม ได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค³⁴

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาการศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา รวมทั้ง พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า และเปิดโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อให้ ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต รวมทั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและการจัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาท ของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

2.3.2 กรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา

ประเด็นสำคัญของระบบการศึกษา และเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก ดังนี้

³⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-256 (กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด, 2552), 9-32.

2.3.2.1 พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้

การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค

2.3.2.2 พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่

ครูยุคใหม่ควรเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการ และพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ มีปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างพอเพียงตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสภาวะวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญกำลังใจอยู่ได้อย่างยั่งยืน

2.3.2.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬา และนันทนาการ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ

2.3.2.4 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

การบริหารจัดการยุคใหม่ควรเป็นการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการจัดการแนวใหม่มาใช้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการเงินงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยเน้นให้ผู้เรียนเลือกใช้บริการ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้เพื่อให้การปฏิรูป

การศึกษาในทศวรรษที่สองบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน จึงกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย สำหรับการดำเนินงาน

2.3.3 การจัดการศึกษาแบบคลองเตยโมเดล

ด้วยพล.ต.อ. อัศวิน ขวัญเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีนโยบายผลักดันทันที แก่ไขทันที (Now) ให้โรงเรียนในกรุงเทพมหานครทั้ง 437 โรงเรียน (ใน 50 เขต) ไปยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมตัวกรุงเทพมหานครทุกคนในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ให้สามารถรองรับนโยบาย Thai Land 4.0 ซึ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงความเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยมอบหมายให้ปรีชา รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง) รับไปประสานดำเนินการ ด้วยการรวมพลังและบูรณาการส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ ตรวจสอบผลลัพธ์ และร่วมชื่นชมผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และให้ทดลองโดยเลือกโรงเรียนในเขตใดเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานคร เป็นเขตนำร่อง หรือ Model เพื่อให้เขตที่เหลือนำไปเป็น Model หรือกรณีตัวอย่างในการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ร่วมกับคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คณะผู้บริหารและคณะราชการของกรุงเทพมหานคร ร่วมกับสำนักงานเขต และตัวแทนประชาชนในเขตคลองเตย เสนอให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ใช้โรงเรียน 4 โรงเรียนในเขตคลองเตยเป็นเขตทดลอง โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดให้เป็น “โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาคลองเตยโมเดล” ซึ่งต่อมาได้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและเอกชน และผู้ที่มีประสบการณ์ในภาคส่วนต่างๆ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องจากกรุงเทพมหานคร สำนักงานศึกษาและสำนักงานต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย โรงเรียน 4 โรงเรียน ในเขตคลองเตย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กรต่างๆ ที่เป็นเครือข่ายในเขตคลองเตย ซึ่งทั้งหมดเห็นชอบให้ดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษาคลองเตยโมเดลตั้งแต่ปลายปี 2559 โดยมีสาระสำคัญคือ

2.3.3.1 วัตถุประสงค์หลักของโครงการคลองเตยโมเดล

คือ “การยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน 4 โรงเรียนในเขตคลองเตย เพื่อเตรียมนักเรียนรองรับนโยบาย Thailand 4.0”

2.3.3.2 รูปแบบและวิธีการดำเนินการของโครงการ

ใช้รูปแบบและวิธีการ “วิจัยปฏิบัติการและพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม” ใช้ภาษาอังกฤษ “Participatory Action Research and Development” ย่อว่า “PAR-D” คือเป็นรูปแบบและวิธีการที่ทุกคนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มาร่วมกันคิดตั้งแต่ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจประเด็นปัญหาและพัฒนากันอย่างถ่องแท้ร่วมกัน ร่วมกำหนดเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาวางแผนการดำเนินการร่วมกัน ลงมือแบ่งหน้าที่ ที่จะแก้ปัญหาและพัฒนา วางแผนลงมือทำร่วมกัน ลงมือทำโดยแบ่งหน้าที่ปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ ประเมินผล ร่วมกันปรับปรุง ร่วมกันตรวจสอบผลลัพธ์สุดท้าย และร่วมกันชื่นชมยินดีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

2.3.3.3 เนื้อหาสาระ (Contents)

คือ สิ่งที่ต้องกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ได้แก่ องค์ประกอบ (ปัจจัย) ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซึ่งจากการวิจัยและเป็นที่ยอมรับทั่วไปมี 7 องค์ประกอบดังนี้

(1) ตัวผู้เรียน (Learner)

หรือนักเรียนต้องร่วมกำหนดเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่ต้องการให้มีหรือเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นักเรียน หลังจาการเรียนรู้ การสอนมาครบรอบ 1 ปี (1 ภาคเรียน) ในแต่ละช่วงชั้น ช่วงอายุ เช่น จบอนุบาล 1 (4 ขวบ) อนุบาล 2 (5 ขวบ) อนุบาล 3 (6 ขวบ) ป.1 (7 ขวบ) ป.6 (12 ขวบ) ม.1 (13 ปี) ม.6 (18 ปี) โดยกำหนดสิ่งที่ต้องการให้มี ให้เกิดขึ้นแต่ละจบชั้น เป็นสมรรถนะผู้เรียน 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skills) 3) ด้านคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งในอดีตแต่ละด้านก็ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ไม่ชัดเจน โดยครูเน้นแต่การเรียนการสอนด้านความรู้ ส่วนด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ สอนน้อย ไม่ฝึกอบรมพัฒนาเท่าที่ควร สมรรถนะด้านทักษะหรือคุณลักษณะจึงมีหรือเกิดน้อย หรือไม่มี เพราะต้องบังคับ อันหนึ่งคือข้อสอบแบบทดสอบ เข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยที่เน้นเฉพาะด้านความรู้ และการทดสอบของกระทรวงศึกษาธิการก็เน้น O-Net A-Net และ NT ซึ่งเน้นแต่ด้านความรู้

(2) กระบวนการ/วิธีการ /กิจกรรมหรือหลักสูตร (Curriculum)

คือ เนื้อหาและวิธีการที่จะให้ตัวผู้เรียน หรือนักเรียน บรรลุหรือสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบที่หนึ่ง ซึ่งการนำเนื้อหาและวิธีการที่จะให้ตัวผู้เรียนสำเร็จตามเป้าประสงค์ เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ (กระบวนการเรียนการสอน) นั่นเอง หรือการเรียนรู้ (Learning) ที่ผ่านมาระบบการเรียนรู้ 6 การเรียนรู้คือ 1) การเรียนรู้เพื่อรู้ 2) การเรียนรู้เพื่อคิดให้เป็น 3) การเรียนรู้เพื่อทำให้เป็น 4) การเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาได้ 5) การเรียนรู้เพื่อให้ดำรงอยู่ได้ 6) การเรียนรู้เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ แต่ในศตวรรษที่ 21 หรือการเรียนรู้ใน Thailand 4.0 ต้องการให้ตัว

ผู้เรียน ประชาชนทั่วไป มีการเรียนรู้ตามระบบนิเวศการเรียนรู้ใหม่ 4 ด้านได้แก่ 1) การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful Learning) โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความอยากรู้อยากทำของผู้เรียน (Passion Driver) เป็นการเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์เฉพาะบุคคล (Personalized) โดยพัฒนาคุณภาพ โอกาส และข้อจำกัดของแต่ละบุคคล 2) การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างสรรค์คือนวัตกรรมใหม่ๆ (Generative Learning) โดยเน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน นอกกรอบที่เคยปฏิบัติ ซึ่งปรับการเปลี่ยนจากการคิดนอกกรอบที่เน้น “ท่องจำ” “เชื่อฟัง” และ “ทำตาม” ไปเป็นการคิดนอกกรอบที่เน้น “กล้าคิดต่าง” “ทำต่าง” “แต่เคารพความเห็นของผู้อื่น” ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบถ่ายทอดข้อเท็จจริง เป็นการเรียนรู้แบบชี้แนะให้ใช้ความคิด และหาข้อมูลพิสูจน์ 3) การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะปลูกฝัง จิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สร้างคุณลักษณะความดี พลเมืองดี ที่มีความเกื้อกูลและแบ่งปัน (Mindful learning) โดยการส่งเสริมการเลี้ยงดูครอบครัว เน้นฝึกเด็ก (ผู้เรียน) ให้รู้จักฟังตัวเอง มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย จิตสาธารณะ การทำงานเป็นทีม โดยปรับเปลี่ยนจากการเน้นผลประโยชน์ร่วม (Common Interest) เป็นเน้นคุณค่าร่วม (Sharing Value) ปรับเปลี่ยนจากการให้รางวัลจากการแข่งขัน (Competing Incentive) เป็นการให้รางวัลจากการทำงานร่วมกัน (Sharing incentive) การเตรียมสร้างพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญที่สุดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั่นคือวิชาหน้าที่พลเมือง (Civic Education) และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี จะต้องถูกฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน จริงจัง เพื่อบ่มเพาะเยาวชนเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ และมีคุณภาพในที่สุด โดยการระดมพลังจากทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมด้วยช่วยกัน 4) การเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result Based Learning) โดยการปรับเปลี่ยนจากการเรียนโดยเน้นทฤษฎี ไปเป็นการเรียนที่เน้นการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และนำไปสู่การปฏิบัติจริง ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบฟังการบรรยาย ไปเป็นการเรียนแบบการทำโครงการ และการแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่างๆ ปรับเปลี่ยนจากการวัดความสำเร็จโดยระบบการนับหน่วยกิจ ไปเป็นการวัดความสำเร็จการบรรลุผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนจากการเรียนเพื่อบรรลุวุฒิการศึกษา ไปเป็นการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย สำหรับการศึกษาที่เน้น “เนื้อหาสาระ” (Contents) และ “กระบวนการ”/วิธีการ/กิจกรรม (Process/Method/Activities) ต้องสามารถทำให้เป้าประสงค์ของผู้เรียนนั้นบรรลุเป้าหมายทุกประเด็น ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยครูผู้สอนแต่ละวิชาต้องนำทั้งสาระและกระบวนการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแต่ละชั้นคือ

อนุบาล 1-3, ประถมศึกษาปีที่ 1-6, มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มาเขียนไว้ (กำหนดไว้แล้ว) ในแผนการสอนของครูเอง ทั้งเป็นรายปี รายภาค หรือรายเดือน รายสัปดาห์ ซึ่งต้องมีผู้รับรองแผนการเรียนการสอน โดยทั่วไปก็จะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งครูแต่ละคนจะส่งแผนการสอนนี้เป็นหลักฐานในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ตำแหน่งวิทยฐานะต่อไป

(3) ตัวครูผู้สอน (Instructor)

เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตร (Curriculum) ในลำดับที่สองไปปฏิบัติให้เป้าประสงค์ของผู้เรียนในลำดับที่หนึ่งแต่ละช่วงชั้นปีดังกล่าวแล้วบรรลุเป้าหมาย/เป้าประสงค์ทั้ง 3 ด้าน (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ดังนั้นคุณภาพของตัวครูและคุณภาพการสอนของครูจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดในการบอกถึงความสำเร็จตามเป้าประสงค์ของผู้เรียน และคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายที่ต้องการ อาจพิจารณาได้ดังนี้

(ก) คุณภาพของตัวครู (Teacher Quality) เริ่มพิจารณาตรวจสอบตั้งแต่กระบวนการผลิตจากสถาบันผลิตครูต่างๆ ที่ผ่านมาแต่ละสถาบันต่างคนต่างผลิต (ยกเว้นวิทยาลัยครูและสถาบันราชภัฏเดิม) ตามปรัชญา หลักการของตนเอง จึงไม่แน่ใจว่าจะได้ครูใหม่ที่มีสมรรถนะทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นครูที่สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน แต่หลังมีโครงการคุรุทายาท และครูพันธุ์ใหม่ที่กรมการฝึกหัดครูในอดีตเสนอก็มียกเลิกโดยเน้นหลักสมรรถนะ (Competency Based Teacher) ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นครู และพบว่าครู 4 ปีที่ผลิตขึ้นมาจะขาดด้านคุณลักษณะความเป็นครู จึงขอเสนอหลักสูตรผลิตครู 5 ปี เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะความเป็นครูให้มากขึ้น เช่น การจัดให้อยู่ในหอพักประจำ ฝึกอบรมบ่มเพาะโดยปฏิบัติจริง เป็นหลักสูตรพิเศษ มีการฝึกประสบการณ์จากวิชาชีพครูประจำการที่เป็นครูต้นแบบและโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมเป็นแม่แบบ (แบบอย่าง) เป็นเวลา 1 ปีเต็ม (คล้ายกับการฝึกงานของหมอใหม่ในโรงพยาบาลที่เป็นศูนย์ของกรมการแพทย์) และต่อมากลางกระทรวงศึกษาธิการก็จัดสรรทุนให้ครูได้เรียนรู้ใหม่ 5 ปี เรียกว่าครูคืนถิ่น คือจบแล้วจะเรียนบรรจุโดยไม่ต้องสอบแข่งขันในภูมิลำเนาของแต่ละคน ที่จริงถ้ากระทรวงศึกษาธิการประกาศการผลิตครูเป็นกิจจะลักษณะ โดยกำหนดวิชาเอกให้กับครูเสียใหม่เป็น 1) ครูอนุบาล 2) ครูประถม 3) ครูมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นวิชาเอกต่างๆตามที่มีอยู่ปัจจุบัน 4) ครูอาชีววะ 5) ครูการศึกษาพิเศษ และ 6) ครูที่จะส่งเสริมให้เรียนต่อในมหาวิทยาลัย (ครูของครู) โดยครูทุกวิชาเอกดังกล่าวต้องฝึกสมรรถนะในการผลิตครูและต้องออกเป็นกฎหมายควบคุมการผลิตในช่วงเวลาที่กำหนด คือถ้าบทบาทของครูเปลี่ยนไปก็ค่อยมากำหนดสมรรถนะครูด้านใหม่ (ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) และกำหนดให้หน่วยงานผู้ใช้ครูต้องสอบคัดเลือกครูให้ตรงกับความต้องการแต่ละวิชาเอก โดยสอบความรู้ ทักษะ และลักษณะความเป็นครูและใช้ครูให้ตรงการพัฒนาครู โดยหน่วยงานที่ใช้ครูต้องตรวจสอบสมรรถนะที่ครูขาดหรือมีน้อยก่อน (ยกเว้นเรื่องเป็น

นโยบาย,เทคโนโลยี) แล้วพัฒนาตามนั้นโดยใช้เวลานอกเหนือจากการสอนของครู เมื่อกระทรวง ประกาศสมรรถนะครูแต่ละเอกเพื่อใช้ในการผลิต การพัฒนา แล้วสามารถเป็นเกณฑ์ในการกำหนด ค่าจ้าง ค่าตอบแทนครู การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย การให้ขวัญและกำลังใจ ก็ใช้เป็นหลัก สมรรถนะครูชุดเดียวกัน ก็เชื่อว่าจะได้ตัวครูที่มีคุณภาพของการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ถ้าสงสัยก็ควร ตรวจสอบได้ และการพัฒนาคุณภาพครูก็ควรเป็นครูรวมตัวกันเองเป็น Professional Community

(ข) คุณภาพการสอนของครู (Teaching Quality) ได้แก่ 1) การวางแผน การสอนที่เป็นระบบ ตั้งแต่การหาข้อมูลข่าวสารเพื่อกำหนดแผนการสอนและเตรียมการสอน การ กำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์ของผู้เรียนแต่ละช่วงปีย่างชัดเจน พร้อมตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย หรือความสำเร็จเพื่อเตรียมสร้างเครื่องมือวัดประเมิน เลือกสาระและกระบวนการที่จะทำให้บรรลุ เป้าประสงค์เกิดคุณภาพและสนองตอบประเทศไทย 4.0 เลือกวิธีประเมินที่เชื่อได้ว่าจะสะท้อน ผลลัพธ์ได้จริง 2) ปฏิบัติการสอนที่ตอบสนองแผนที่วางไว้เน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง เช่น Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning, Discovery Learning Inquiry Learning เป็นต้น และที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ต้องสอนให้นักเรียนรู้ ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ และสอนให้นักเรียนรู้และเลือกทำอาชีพควบคู่กับการเรียนปกติด้วย 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการสอนอย่าง ตั้งใจ ผู้เรียนที่เรียนได้เร็วสนใจช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนช้าด้วยความเต็มใจโดยการบริหารจัดการของครู ทำให้นักเรียนทุกคนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้พร้อมกันอย่างมีความสุข ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจที่จะ ค้นหาคำความจริง พิสูจน์ความจริงอย่างกระตือรือร้น ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีชีวิตชีวา นักเรียนรัก ครู ครูรักนักเรียน 4) การวัดประเมินผล ในสมรรถนะทุกด้านของผู้เรียนแต่ละคน จนครูมีข้อมูล สารสนเทศของเด็กแต่ละคนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าเด็กคนนั้น จะมีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่สอน (สาระที่สอน) ได้แค่ไหน ส่วนที่เหลืออีกเท่าไรในแต่ละคน 5) การให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนรู้ การดำรงตน การให้มีทักษะชีวิต การประกอบอาชีพเพื่อหา รายได้ระหว่างเรียน รวมถึงแก้ปัญหาชีวิต/ครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นภาระหน้าที่ของครูผู้สอนใน รายวิชาต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ก็เชื่อได้ว่า หากครูทำได้ดังนี้ คุณภาพการสอนต้องเกิดขึ้นแน่นอน

(4) การตรวจสอบผลลัพธ์หรือการประเมินผลจากการกำหนดเป้าหมาย/ เป้าประสงค์

เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งว่าที่ครูตั้งเป้าหมายเป้าประสงค์ในตัวผู้เรียนนั้นมีความสำเร็จ บรรลุผลมากน้อยเพียงใดในผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเป็นรายด้านในสมรรถนะที่กำหนด คือด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะว่าบรรลุมีค่าร้อยละเท่าไร และต้องหาสาเหตุของปัญหาที่ไม่บรรลุ (สำเร็จ) ว่ามีค่าร้อยละเท่าไรในแต่ละด้านและครูต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าปัญหาและการบรรลุมี

สาเหตุมาจากอะไรคือ 1) ตัวครู 2) ตัวหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระและ กิจกรรม/กระบวนการ/วิธีการเรียนการสอน 3) ตัวผู้เรียน 4) เครื่องมือวัดและประเมินผลที่อาจไม่มีคุณภาพ 5) ช่วงเวลาของวัดผลอาจไม่เหมาะสม เป็นต้น จากข้อสังเกตการตรวจสอบผลลัพธ์กระทรวงศึกษาธิการ และข้อสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยจะเน้นด้านความรู้ ความจำมาก ทางด้านทักษะ และโดยเฉพาะคุณลักษณะของคน เช่น ด้านจิตสาธารณะ การตรงต่อเวลา การเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม มีน้อยหรือไม่มีเลย ทำให้ผู้ปกครองและผู้เรียนยึดมั่นในแนวทางนี้ จึงต้องไปเสียเงินจำนวนมากเพื่อกวาดวิชา เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาประชาธิปไตย และพัฒนาหรือเตรียมคนรับรองประเทศไทย 4.0 หรือศตวรรษที่ 21 ในสังคมโลก ถึงเวลาแล้วที่ต้องมาทบทวนการวัดประเมินผลที่เป็นจริง สะท้อนความเป็นจริงของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คงต้องมีการพัฒนาครูหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการวัดผล ประเมินผลอย่างขนานใหญ่แบบที่เรียกว่า “Evaluation Revolution” การปฏิวัติการประเมินผลการศึกษาของประเทศเลยทีเดียว

(5) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ของครู

เป็นเรื่องที่จำเป็นและต้องทำอย่างจริงจัง โดยทั่วไปนักศึกษาครูไม่ได้ถูกฝึกหรือเรียนการบริหารจัดการชั้นเรียน (จากการสอบสัมภาษณ์นักศึกษาครู) แต่ต่อไปนี้ต้องถือว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นสมรรถนะด้านความรู้ที่ต้องเรียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ฝึกปฏิบัติให้มีทักษะ และถือว่าเป็นด้านคุณลักษณะของครูที่จะต้องตระหนักให้เข้าใจถึงบรรยากาศชั้นเรียนว่าประกอบด้วยผู้เรียนที่มาจากครอบครัวต่างๆที่ถูกหล่อหลอมมาจากบริบทที่แตกต่างกัน ครูต้องมีลักษณะที่รัก เมตตา ผู้เรียนที่มีฐานไม่เท่ากันครูต้องมีลักษณะที่ชอบสังเกต สนใจ ใส่ใจในอุปนิสัย (Traits) พฤติกรรม (Behaviors) ในเด็กเป็นรายบุคคล และโดยเฉพาะครูต้องมีลักษณะเป็นนักสังเกต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนแต่ละคนเพื่อที่ครูจะได้ใช้ความรู้และทักษะที่ฝึกฝนมาดีแล้วไปส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลเป็นข้อมูลสารสนเทศในการเรียนการสอนในการแนะแนวให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดูแล รวมถึงการป้องกันแก้ไข และห้ามปรามในสิ่งที่ผู้เรียนประพฤติไม่ถูกต้อง สำหรับผู้บริหารที่สูงไปกว่าครูผู้สอน เช่น หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าสาย ผู้ช่วยอำนวยการทุกคนทุกฝ่าย ตัวผู้อำนวยการเองในระดับที่สูงกว่าผู้เรียนเป็นต้นไป ต้องมีความรู้ ทักษะ ในการบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย เพื่อจะได้สนับสนุนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพ ขจัดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา

(6) เครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Network)

คือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมพัฒนาครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และชุมชนโดยรอบสถานศึกษา โดยจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในยุคประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ต้องสร้างกฎระเบียบขึ้นมารองรับ เพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินงานของแต่ละเครือข่าย สร้างขวัญกำลังใจให้กับอาสาสมัครที่เสียสละในด้านต่างๆ ที่เข้ามาร่วมทำงานเป็นเครือข่าย ตัวอย่าง 1) เครือข่ายผู้ปกครอง 2) เครือข่ายศิษย์เก่า 3) เครือข่ายชุมชน 4) เครือข่ายชมรมต่างๆ 5) เครือข่ายทางศาสนา 6) เครือข่ายองค์กรภาคเอกชน เป็นต้น ซึ่งหลักการของประเทศไทย 4.0 จำเป็นที่ทุกสถานศึกษาต้องจัดตั้งหรือจัดให้มีเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้

(7) ทรัพยากรส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Recourses)

เป็นทรัพยากรทั้งฝ่ายต้นสังกัด สังคม ชุมชน และผู้มีใจอันเป็นกุศล ร่วมกันจัดขึ้นมาสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้ภารกิจของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย/เป้าประสงค์อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับ อย่างน้อยหน่วยงานต้นสังกัดก็วางแผนจัดสรรมาให้เพียงพอเพียงในการจัดดำเนินงานให้บรรลุภารกิจอย่างมีคุณภาพที่ตั้งไว้ในส่วนอื่นๆ ก็นำมาเสริมให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้น และได้เป้าหมายเพิ่มขึ้นโดยทางสถานศึกษาก็ใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณตามแผนงานโครงการที่ตั้งไว้อย่างชาญฉลาด คุ่มค่า และบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

2.3.3.4 การประเมินโครงการคลองเตยโมเดลโดยการเก็บข้อมูล

(1) สภาพก่อนดำเนินโครงการด้วยการ 1) บันทึกสภาพของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน 2) เก็บข้อมูลในสภาพก่อนดำเนินการในปัจจัย/ องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ

(2) สภาพเมื่อจบการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ด้วยการ 1) บันทึกสภาพที่เปลี่ยนไปใน 4 เดือน ของทั้ง 4 โรงเรียน 2) เก็บข้อมูลสภาพของปัจจัย/องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ เมื่อเวลาผ่านไป 4 เดือน 3) สัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 4 โรงเรียน ถึงความรู้สึกในการปฏิบัติงานตามคลองเตยโมเดล ถึงความพอใจหรือพอใจในผลงาน 4 เดือน และถามข้อเสนอแนะว่ามีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง และต้องการปรับแก้ไขในประเด็นใด

(3) สภาพเมื่อสิ้นปีการศึกษา (2460) ราว 15 เมษายน 2560 1) บันทึกสภาพที่เปลี่ยนไปเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2560 (15 เมษายน 2560) 2) เก็บข้อมูลสภาพของปัจจุบัน/ องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบเมื่อสิ้นปีการศึกษา (15 เมษายน 2561) 3) สัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 4 โรงเรียน

(4) ฝ่ายประเมินโครงการจัดทำรายงานประเมินโครงการคลองเตยโมเดล แล้วนำเสนอต่อ 1) คณะกรรมการดำเนินงาน 2) คณะกรรมการอำนวยการโครงการ

(5) จัดทำแบบประเมินโครงการคลองเตยระยะปีที่ 2 (15 พ.ค. 2560 – 15 เมษายน 2561)

(6) จัดทำรายงานสรุปผลการทดลองคลองเตยโมเดลระยะ 1 ปี (15 เมษายน 2561) และเสนอให้ขยายผลการทดลองคลองเตยโมเดลไปยังโรงเรียนทุกโรงเรียนใน 49 เขต ของกรุงเทพมหานคร

2.3.3.5 สิ่งที่คาดหวังจะได้จากโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาคลองเตยโมเดล

(1) ผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นปี (อนุบาล1-3, ประถมศึกษา 1-6, และ มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เห็นการพัฒนาจากการประเมินผลของแต่ละรายวิชาในภาพรวม เพื่อส่งเสริมเป็นคุณภาพของการศึกษาในรอบปี นำไปสู่การศึกษาต่อไปเพื่อรองรับ Thailand 4.0 และเป็น การ Smart City ของกรุงเทพมหานคร

(2) ได้หลักสูตรซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระและกระบวนการ/วิธีการ/กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างหรือต้นแบบในการพัฒนาผู้เรียนได้

(3) ครูผู้สอนที่มีคุณภาพทั้งคุณภาพในตัวครู และคุณภาพการสอนของครู

(4) ได้เครื่องมือวัดและประเมินผล กระบวนการวัดประเมินผล และ ผลลัพธ์ที่สะท้อนความเป็นจริง จากการวัดประเมินที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ

(5) ผู้สอนได้รับการพัฒนาจนเกิดประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ ในด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จนทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ร่วมเรียนด้วยมี จุดมุ่งหมาย มีแรงบันดาลใจ

(6) เกิดเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของ บุตรหลาน โดยเฉพาะในระดับอนุบาล ประถมศึกษา หรือแม้แต่มัธยมศึกษาเกิดเครือข่ายกลุ่มเพื่อน ตั้งแต่ประถมศึกษาตอนปลายและชั้นมัธยมศึกษาในรูปแบบชมรมต่างๆ เครือข่ายชุมชน เครือข่าย ศิษย์เก่า เครือข่ายศาสนา เครือข่ายต่างๆ

(7) ผู้เรียนถูกพัฒนาเพื่อเตรียมเข้าสู่แผนการพัฒนาประเทศในแผน 20 ปี จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมี

เป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งดำเนินไปตามกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองบรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายที่คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองกำหนด³⁵

2.4 การบริหารวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสิ่งที่ชี้ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนแล้ว ยังแสดงถึงคุณค่าของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการสอน ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน และผู้บริหารอีกด้วย

2.4.1 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เป็นสิ่งหนึ่งที่ชี้ถึงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะเป็นเรื่องการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนแล้ว ยังแสดงถึงคุณค่าของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนและผู้บริหารอีกด้วย

2.4.2 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีผู้ให้ไว้หลากหลาย ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความหมายของอายส์เนค และไมลีย์³⁶ ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (achievement) ก็คือ ดัชนีชี้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ใน

³⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 (กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552), 9-32.

³⁶ อรัญญา ไชยวงศ์, “การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั่นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแม่สุก อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต3,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555), 4.

การเรียนการสอน หรือระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ได้ สอดคล้องกับความหมายที่ไพศาล หวังพานิช³⁷ ให้ความไว้ว่า คือ คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เกิดจากการอบรมหรือการสั่งสอน จากความหมายที่กล่าวมาแล้วเราอาจจะประมวลความหมายของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้ว่า คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติอันเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งอาจวัดได้จากการทดสอบระหว่างหรือหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการทดสอบหรือวิธีการ อื่นๆ นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะบอกคุณภาพของผู้เรียนแล้วยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตร คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความรู้ความสามารถของครูผู้สอนและผู้บริหารอีกด้วย

2.4.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

การที่ผู้เรียนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการด้วยกัน ดังที่นักวิชาการได้ให้ความเห็นไว้ต่างๆ ดังต่อไปนี้ ในปี ค.ศ. 1969 ฮาวิกเฮิร์ส และนูเกาเทิน (Harvighurst and Neugarten)³⁸ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ในการเรียนว่า ประกอบด้วยความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ชีวิตและการอบรมในครอบครัว ประสิทธิภาพของโรงเรียน และความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและการมุ่งหวังในอนาคต เจ็ดปีต่อมา บลูม (Bloom)³⁹ เสนอว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนได้แก่ตัวแปรสำคัญสามตัว คือ คุณสมบัติด้านความรู้ คุณลักษณะด้านจิตพิสัย และคุณภาพของการสอน ซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ การบอกจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความบกพร่องหรือความเหมาะสม และการแก้ไขข้อบกพร่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) มองผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในรูปของคุณภาพ โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาว่า องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เกิดขึ้นจากคุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพการนิเทศการศึกษา และการบริหารการศึกษา

³⁷ ไพศาล หวังพานิช, *การวัดผลการศึกษา* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2553), 139.

³⁸ Robert J. Harvighurst and Bernice L. Neugarten, *Society and Education* (Boston: Allyn and Bacon, 1969), 256.

³⁹ Bloom B.S., *Handbook on formative and summative evaluation of student learning* (New York : McGraw Hill, 1976), 89.

ข้อเสนอของนักวิชาการเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประสงค์ ต่อโชค⁴⁰ ที่สรุปว่าองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้แก่ องค์ประกอบด้านร่างกาย ความรัก วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ พัฒนาการแห่งตน และการปรับตัว

จากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นที่กล่าวมานี้อาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ที่สำคัญแบ่งออกได้เป็นสามกลุ่ม คือ องค์ประกอบด้านตัวนักเรียนและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน องค์ประกอบด้านคุณภาพการสอนและองค์ประกอบด้านการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.4 การบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีวิธีดำเนินการโดย

2.4.4.1 การจัดการความรู้

ในการจัดการความรู้เพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยดำเนินการในรูปแบบที่ต่างกัน มีทั้งการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ทีมพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน และทีมทำระบบการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียน โดยนำผลการประเมินทบทวนระบบ ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินตนเองประจำปี ผลจากการประชุมกรรมการวิชาการที่จัดเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และจากการจัดการความรู้ มาพิจารณาโดยภาพรวม จากนั้นจึงจัดโครงการอบรม สัมมนา ครูและบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนเข้มแข็งโดยการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และการใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

2.4.4.2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษา

ในการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่ามีการใช้หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในแต่ละกลุ่มสาระ ประสิทธิภาพของการวัดผลประเมินผล ตลอดจนการจัดกิจกรรม มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากนักเรียนและปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอนด้วย มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศและรูปแบบการวิเคราะห์และจำแนกนักเรียนที่แตกต่างกัน

⁴⁰ ประสงค์ ต่อโชค, “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนักเรียนและครู สภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้น ม.6 เขตการศึกษา 11,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 4.

2.4.4.3 การกำหนดยุทธศาสตร์

ในการพัฒนากระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยการกำหนดขึ้นนั้น ต้องสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน ทั้งในด้านปัจจัยและทรัพยากร

2.4.4.4 การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร

มีการกำกับติดตามระดับชั้นเรียน และระดับเครือข่ายการเรียนรู้ จากฝ่ายบริหารและคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการทั้งในรูปของคณะกรรมการที่วางแผนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการนิเทศการศึกษา และใช้การนิเทศภายในเป็นการจัดการความรู้แบบไม่เป็นทางการ มีทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนโดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยกัน และการใช้การนิเทศงาน เป็นกระบวนการที่ฝ่ายบริหารพบปะครูที่ปรึกษาเพื่อรับทราบสภาพปัญหาและให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วย

2.4.4.5 การประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง

มีการประสานงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อเฝ้าระวังและติดตามแก้ไขปัญหา โดยให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในฐานะภาคีร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาผู้เรียน ร่วมกับโรงเรียนและครู การมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถช่วยปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ มีการให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทำพันธะสัญญาที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน หัวหน้าระดับ ครูกิจกรรมนักเรียนเฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองช่วยเหลือครู ร่วมแก้ปัญหาแบบไตรภาคี ด้านพฤติกรรม และด้านผลการเรียน ระหว่างผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานศึกษาหรือโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและต้องอาศัยความร่วมมือของหลายๆ ส่วนทั้งบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบ หรือวางนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนนั้นให้ดีขึ้น อีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านการเรียนของนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

2.4.5 วิธีการจัดการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการใน 3 รูปแบบ คือ

2.4.5.1 รูปแบบที่ 1 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่คาดหวัง มีวิธีการดำเนินการโดย

(1) การปรับเปลี่ยนท่าทีของครูในการจัดการความรู้ คือ การที่ครูผู้สอนตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับพฤติกรรมของตนเองเพื่อเหมาะสมกับเป็นครูที่ดี ได้แก่ การปรับ

พฤติกรรมของครู และการสร้างสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียน ใช้วิธีการตั้งกติกาการเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทั้งครูนักเรียนและผู้ปกครอง และครูยอมรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

(2) การกำหนดเกณฑ์ที่คาดหวัง และเกณฑ์การประเมินผล เป็นการระบุเกณฑ์ที่คาดหวังของโรงเรียน และปรับเปลี่ยนเกณฑ์ตลอดจนวิธีการประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปได้ในการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงและช่วยให้นักเรียนสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเพิ่มขึ้น ได้แก่ กำหนดเกณฑ์การประเมินที่คาดหวัง กำหนดเกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมินผลเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย

(3) การจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสม เป็นการจำแนกการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยวิธีการจัดกลุ่มแบบคละกลุ่มเป็นจำนวนคน คละความสามารถในการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้เรียนและตามเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กำหนด และจัดกลุ่มตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ

(4) การกำหนดรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม คือวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลัก โดยเลือกรูปแบบ สื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้และเทคนิคที่เหมาะสมกับเนื้อหาและความสามารถของผู้เรียน ตามธรรมชาติของรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

(ก) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการให้นักเรียนเก่งมาช่วยสอน การวิเคราะห์ให้ผู้เรียน แล้วสอนเพิ่มเติมในเนื้อหาที่มีปัญหา จัดสอนเสริมในช่วงโฮมอริสหรือหลังเลิกเรียน ฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติจริง กำหนดขั้นตอน/วิธีการ และภาระงานที่ชัดเจน การให้แรงเสริมและจัดทำนวัตกรรมการเรียนการสอนซ่อมเสริม

(ข) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ใช้วิธีการ คือ การใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ครูผลิตขึ้น ใช้วิธีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมวางแผนปฏิบัติกิจกรรม จัดการสอนคณิตศาสตร์อย่างมีขั้นตอน

(ค) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ใช้วิธีการ คือ ใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ การให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง การสอนแบบบูรณาการทักษะสัมพันธ์ จัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ และใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนและสื่อ ICT

(ง) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีวิธีการ คือ ใช้การสอนแบบสื่อประสม จัดการสอนเป็นกลุ่ม สอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง ใช้เทคนิคการบูรณาการ จัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ใช้สื่อ/นวัตกรรมการสอน และสอนเน้นกระบวนการคิด

(จ) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีวิธีการจัดการ คือ เสริมสร้างให้มีเจตคติที่ดีและกล้าแสดงออก กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม และการแนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล

(ฉ) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการออกแบบฝึกทักษะย่อยๆ และฝึกอย่างต่อเนื่อง ใช้ ICT จัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ และใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

(ช) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ และเทคโนโลยี ใช้วิธีการ คือ การจัดกลุ่มนักเรียน ใช้เทคนิคการจูงใจ ใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ และใช้การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

(ซ) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศใช้วิธีการ คือ จัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาที่หลากหลาย จัดสอนซ่อมเสริมเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือจากเวลาสอนตามปกติ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และใช้สื่อประกอบการสอนที่เน้น ICT

2.4.5.2 รูปแบบที่ 2 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อมุ่งสู่

ความเป็นเลิศ

(1) การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนพิเศษ

เพื่อให้ นักเรียนได้เลือกเรียนตามศักยภาพความสามารถความต้องการของนักเรียน เป็นลักษณะโครงการพิเศษจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการจัดแผนการเรียนสำหรับโครงการความสามารถพิเศษ

(2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมเพื่อความเป็นเลิศ

คือ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาต่างๆ เช่น

(ก) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิธีการ คือ เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติในรูปแบบเฉพาะ การเรียนรู้ให้เกิดการบูรณาการ และผลิตผลงานเชิงบูรณาการ การเปิดสอนรายวิชาสาระเพิ่มเติม และจัดการศึกษาและฝึกปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้

(ข) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาต่าง ๆ กิจกรรมชุมนุมอย่างหลากหลายตามเกณฑ์ และข้อกำหนดของโรงเรียน ให้นักเรียนที่สนใจรวมกลุ่มกันเลือกเรียน ทำให้ใช้การประสานร่วมมือกับระบบกิจกรรมนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4.5.3 รูปแบบที่ 3 การช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตร และ ลด 0 ร และ มส.

(1) การดูแลใกล้ชิดเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมและให้โอกาสนักเรียน คือ การที่โรงเรียนให้ความสำคัญในการติดตามดูแลและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาหลายด้านมีการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและจัดทำโครงการพิเศษและหาวิธีการดูแลติดตามให้นักเรียนได้มีโอกาสปรับปรุงพฤติกรรมและช่วยเหลือให้โอกาสเรียนรู้ใหม่จนจบการศึกษา

(2) การเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร โดยมี การจัดโครงการพิเศษ จัดกิจกรรมการเรียนรู้คู่ขนาน การจัดค่ายพัฒนาคุณภาพและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร

3) การจัดหลักสูตรนอกระบบ การเรียนหลักสูตรนอกระบบ เป็นหลักสูตร ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ไม่สามารถเรียนในระบบได้ อาจจะมีปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านการปรับตัว และรวมถึงนักเรียนที่ไม่จบหลักสูตร หรือนักเรียนที่ออกกลางคัน

2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูล

2.5.1 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการ การเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ และกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายใน

และการประเมินภายนอก ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดหลักการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

2.5.1.1 สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ต้องเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม เช่น ฝ่ายวัดและประเมินผล ครูผู้สอน เป็นต้น

2.5.1.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นต้องสอดคล้องและครอบคลุม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร จัดให้มีการประเมินการ อ่านคิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.5.1.3 การประเมินผู้เรียน พิจารณาจาก พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมต่างๆ และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียน การสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

2.5.1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ เรียนการสอน ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สามารถวัดและประเมินผู้เรียนได้ อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ ธรรมชาติวิชา และ ระดับชั้นของผู้เรียนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้

2.5.1.5 การประเมินผลการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนและตัดสินผลการเรียน

2.5.1.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผล การเรียนรู้

2.5.1.7 ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษา ต่างๆ

2.5.1.8 ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐาน การประเมินผลการเรียน รายงานผลการเรียน แสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียน ของผู้เรียน

2.5.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.5.2.1 การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการดำเนินการในระดับชั้นเรียน จุดหมายสำคัญ เพื่อมุ่งหาคำตอบว่านักเรียนมีพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพียงใด นักเรียนคนใดต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุง หรือแก้ไขด้านใดบ้าง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องมีการวัด ประเมินความรู้ ความก้าวหน้าของนักเรียน ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นระยะ สำหรับโรงเรียน

ขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อให้ครูได้นำไปใช้ ในท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนได้จัดทำแบบประเมินไว้ ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินความรู้ ความสามารถของนักเรียน หรือประเมินทักษะการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของนักเรียนได้ ครูต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและครูสามารถใช้เทคนิคการประเมินอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ การซักถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจการบ้าน ตรวจผลงาน ตรวจแฟ้มสะสมงาน การทดสอบ เป็นต้น ทั้งนี้ วิธีการประเมินอาจให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูเป็นผู้ประเมิน เพื่อนนักเรียนประเมิน หรือผู้ปกครองร่วมประเมินก็ได้

การประเมินผลในระดับชั้นเรียนจะทำให้ครูทราบว่านักเรียนคนไหนเก่ง หรืออ่อนในสมรรถภาพใด กลุ่มสาระการเรียนรู้ใด จะต้องได้รับการช่วยเหลือในเรื่องใด ครูต้องแก้ไข ข้อบกพร่องหรือส่งเสริมนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น การสอนซ่อมเสริม การให้ฝึกทักษะเพิ่มเติม หรือร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไข ช่วยเหลือร่วมกับครู การวัดประเมินผล ระหว่างเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น แม้ว่าจะมีนักเรียน ต่างชั้นมาจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ในการวัดประเมินความสามารถของนักเรียนครูผู้สอนต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง การประเมินผลเป็นระยะ เป็นรายเรื่อง รายสมรรถภาพจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนา ช่วยเหลือนักเรียนได้ ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริง ทั้งยังช่วยให้ครูสามารถแบ่งกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัด สื่อ อุปกรณ์ แบบฝึก ฯลฯ ให้กับนักเรียนได้ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงอีกด้วย

2.5.2.2 การวัดประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

การวัดประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการดำเนินการในระดับ โรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ เพื่อตัดสินผลการเรียน เป็น รายปี/รายภาค การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลจากการวัดประเมินผลนี้ โรงเรียนสามารถ นำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการวัดประเมินไปพิจารณา ตัดสินการเลื่อนชั้น กรณีที่นักเรียนไม่ผ่านการเรียนรู้ตาม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดโรงเรียนต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมและจัดให้มีการประเมินผลการ เรียนรู้ด้วย

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีจัดการรูปแบบที่เป็น ระบบ และกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้

ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งสามารถ
รองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอก ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา

2.6 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของต่างประเทศ

2.6.1 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกา

2.6.1.1 ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

ระบบการศึกษาในสหรัฐอเมริกาแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ เนื่องจาก
รัฐธรรมนูญบัญญัติให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน มลรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการ
คุ้มครองสิทธิดังกล่าว ระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้เวลาเรียน 12 ปีจำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับ
ขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐ แต่ส่วนใหญ่จะบังคับตั้งแต่อายุ 5-6 ขวบ จนถึงอายุ 16 ปี บางมลรัฐ ให้เข้า
เรียนจนถึงอายุ 18 ปี โรงเรียนรัฐบาลจัดการศึกษาแบบให้เปล่า และไม่สอนศาสนาใดศาสนาหนึ่ง
โรงเรียนเอกชนอาจจะสอนศาสนาแต่ นักเรียนจะต้องเสียค่าเล่าเรียน

ในปัจจุบัน มลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา จัดการศึกษาปฐมวัย (แรก
เกิด ถึง 5 ขวบ) โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ สถานดูแลเด็ก (Day Care) และโรงเรียนก่อน
ประถมศึกษา (Pre-schools, Pre-K, Prekindergarten) โดยสถานดูแลเด็กเน้นการดูแลเด็กที่พ่อแม่
ไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนก่อนประถม เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ แบบ
ขั้นเรียนเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับการเข้าโรงเรียน ตั้งแต่อายุประมาณ 3 ขวบ เน้นการพัฒนาสังคม
ร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา และมักจะมีมาตรฐานการสอนและหลักสูตรกำหนดให้ดำเนินการ
บางแห่งมีการนำแนวการสอนแบบพิเศษมาใช้ เช่น มอนเตสซอรี วอลดอร์ฟ เป็นต้น

2.6.1.2 การบริหารการศึกษา

การศึกษาในสหรัฐอเมริกาอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลมลรัฐ และ
รัฐบาลท้องถิ่น รัฐบาลกลางจะมีส่วนสนับสนุนงบประมาณเพียงไม่ถึง ร้อยละ 10 แต่ละมลรัฐจะมี
หน่วยงานบริหารการศึกษาธิการของตนเอง เรียกว่า Department of Education ซึ่งจัดให้กับทุกคน
ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของมลรัฐ ทั้งนี้ หลักสูตร
งบประมาณ และนโยบายการศึกษาในระดับอนุบาลถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย ถูกกำหนดโดย
คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

2.6.1.3 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยมลรัฐ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสหรัฐอเมริกา เป็นบทบาทของรัฐบาลระดับมลรัฐ และมักจะกำหนดเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างกว้าง หรือกำหนดเป็นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Outcome) หรือ เป้าหมายสูงสุด (Lofty Goals)

การเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มักจะเรียน วันละ 6.5 - 7 ชั่วโมง แต่ถ้าผู้ปกครองต้องการให้เรียนพิเศษหลังเลิกเรียน หรือก่อนเข้าเรียน จะมีบริการสอนพิเศษแบบเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง เรียกว่า School-Age Child Care ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนเฉลี่ยวันละ 7.5 ชั่วโมง และกำหนดจำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำ ที่ทุกคนจะต้องเรียน แต่ไม่มีการสอบปลายปี แบบที่เรียกว่า Final Examination เหมือนในประเทศไทย หรืออีกหลายประเทศ นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จะได้รับประกาศนียบัตร (High School Diploma) ซึ่งสามารถนำไปใช้สมัครเข้าเรียนต่อ

2.6.1.4 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ร่วมกันทั้งประเทศ

นักการศึกษาของสหรัฐอเมริกาหลายสถาบัน พยายามที่จะพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ร่วมกันทั้งประเทศ เพราะมีความเชื่อว่ามาตรฐานเป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการปฏิรูปการศึกษาของทั้งประเทศ นักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบายการศึกษาควรที่จะกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่ชัดเจน และเชื่อมโยงกับวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (National Research Council 2001) สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น

อเมริกันอะคาเดมี เพื่อเทียบเคียงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ โดยการทดสอบออนไลน์ (American Academy for the Advancement of Science's Benchmarks Online หรือ Project 2061's Benchmark for Science Literacy) เพื่อปฏิรูปวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ศึกษาในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาตรฐานร่วมของมลรัฐ (Common Core State Standards Initiative) เป็นมาตรฐานความรู้ที่นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นปีที่ 12 พึงมี จัดทำโดย The National Governors Association (NGA) ร่วมกับ สภาผู้บริหารโรงเรียนของมลรัฐ (Council of Chief State School Officers หรือ CCSSO) โดยให้ศูนย์ความเป็นเลิศของสมาคมผู้ว่าการแห่งชาติ (The National Governors Association Center for Best Practice) และสภาผู้บริหารโรงเรียน (Chief State School Officers) ร่วมมือ กับครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญ พัฒนามาตรฐานการศึกษาที่จะนำมาใช้ร่วมกัน มีการนิยามและกำหนดกรอบมาตรฐาน เพื่อใช้ในการเตรียม เด็กเข้าศึกษาต่อหรือเข้าสู่วิชาชีพหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลเมื่อปี ค.ศ.2011 แสดงว่า 45 มลรัฐ และเขตการปกครองวอชิงตัน (Washington D.C.) นำมาตรฐานนี้ไปใช้ ประกอบด้วย มาตรฐาน

ด้านภาษาอังกฤษ (Language Arts Standards) ซึ่งวัดทักษะ 5 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการใช้ภาษา และมาตรฐานด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกฝนทางคณิตศาสตร์ และเนื้อหาสาระทางคณิตศาสตร์ การวิจัยเพื่อการศึกษาและเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลการจัดการศึกษา แบบมุ่งมาตรฐาน (Mid-Continent Research for Education and Learning's Resources for Standards-Based Education) เรียกว่า McREL ซึ่งร่วมมือกับองค์กร โรงเรียน เขตพื้นที่ การศึกษา และมลรัฐต่างๆ การรายงานผลการเรียนในระดับชาติ (The National Report Card – National Assessment of Education Progress - NAEP) เป็นรายงานเกี่ยวกับผลการศึกษาของ นักเรียนทั้งประเทศและของกลุ่มย่อย ต่างๆ ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน เปรียบเทียบกันในระดับปี ที่ 4, 8 และ 12

สรุปได้ว่า สหรัฐอเมริกามีรูปแบบการบริหารการศึกษาโดยบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่ละมลรัฐมีอำนาจที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาได้เองอย่างเป็นอิสระ มีการพัฒนามาตรฐานร่วม (Common Core standard Initiative) เป็นมาตรฐานที่นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นปีที่ 12 และการศึกษาขั้นพื้นฐาน (K-12) วัดมาตรฐาน 5 ด้าน คือการอ่าน การเขียนพูด ฟัง การใช้ภาษา และ คณิตศาสตร์ โดยใช้ร่วมกันทุกมลรัฐ

2.6.2 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของแคนาดา

2.6.2.1 ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

การศึกษาของแคนาดาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการของแต่ละรัฐและเขตปกครองพิเศษ ดังนั้นระบบการศึกษาจึงมีความแตกต่างกัน แต่ด้วยการประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการของคณาจารย์ และสถาบันต่างๆ รวมทั้งคณะกรรมการบริหาร การศึกษา ทำให้การศึกษาทั่วทั้งแคนาดามีมาตรฐานสูง ระดับเดียวกัน และมีการจัดระบบการศึกษา คล้ายคลึงกัน ระบบการศึกษาของแคนาดาประกอบด้วยสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา ถึงระดับมหาวิทยาลัย แต่ละมหาวิทยาลัยจะมีมาตรฐานของตนเอง โดยส่วนใหญ่ จะดูความสามารถทางด้านภาษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติจากผลคะแนน TOEFL หรือ IELTS โดย TOEFL ต้องมีคะแนนอย่างต่ำ 550

2.6.2.2 การบริหารการศึกษา

ประเทศแคนาดา มีระบบบริหารการศึกษาที่กระจายอำนาจไปยังรัฐ หรือเขตปกครองต่างๆ คล้ายในสหรัฐอเมริกา และไม่มีกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับชาติ แต่มีรัฐบาล ของ 10 รัฐและ 3 เขตการปกครองพิเศษเรียกว่า Provincial and Territorial Governments รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตร กำหนดนโยบายและริเริ่มการบริหารการศึกษาของรัฐหรือเขตการ ปกครอง นั้นๆ โดยแต่ละรัฐและเขตการปกครองมีกระทรวงศึกษาธิการของตนเอง

2.6.2.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ประเทศแคนาดา มีผู้ใหญ่วัยระดับวิทยาลัยมากที่สุดในโลก และเป็นประเทศผู้นำด้านการอุดมศึกษา ที่มีอัตราการเข้าเรียนสูงและมีความสามารถในการผลิตแรงงานมีทักษะที่มีผลดีต่อตลาดแรงงาน แต่การมีผู้เรียนในระดับวิทยาลัยมากที่สุดในโลก ยังไม่เพียงพอสำหรับการแข่งขันในเศรษฐกิจของโลกในอนาคต เพราะแม้ว่าจะอยู่ในกลุ่มที่มีคะแนนสูงเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนสอบแข่งขันระหว่างประเทศที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ ก็ยังต่ำกว่า ของเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน ฮังการี จีนเซี่ยงไฮ้ และสิงคโปร์ (PISA ปี ค.ศ. 2012)

มาตรฐานการศึกษาของจังหวัด หรือเขตปกครองพิเศษในปี ค.ศ.1999 สภารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (CMEC) ได้ประกาศกฎบัตรทางการศึกษา เรียกว่า Victoria Declaration เน้นเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาพลเมืองที่ไม่เพียงแต่จะมีพัฒนาการด้านส่วนตัว แต่จะต้องมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง ความร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรและปฏิบัติการที่เป็นเลิศ การขยายการศึกษา ต่ออุดมศึกษา ส่งเสริมการวิจัยที่ใช้นโยบายเป็นฐานมากขึ้น และเชื่อมต่อกันมากขึ้น ระหว่าง CMEC กับรัฐบาลกลาง นโยบายสำคัญอย่างหนึ่งของ CMEC คือ การใช้หลักสูตรเดียวกันในโรงเรียนทั้งหลายทั้งปวง และการเลือกสรรคนเก่งเข้ามาเรียนรู้ในแต่ละจังหวัด โดยเน้นการบูรณาการ บุตรหลานของผู้พลพให้มากขึ้น

ออนตาริโอ เป็นรัฐหนึ่งประสบความสำเร็จในการยกระดับมาตรฐานการศึกษา โดยนำกลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) มาใช้เน้นการค้นพบจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว รับผิดชอบต่อช่วยเหลือพิเศษ และให้โอกาสเรียนซ่อมเสริมแบบตัวต่อตัว และมีการเพิ่มประกาศนียบัตร ซึ่งภาคอุตสาหกรรมรับรองให้แก่นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 18 สาขาวิชา ที่สอบผ่านด้านเทคนิคศึกษา เป็นต้น

รัฐบริติชโคลัมเบีย จัดการศึกษาระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้เรียน 4 หมวดวิชา คือ 1) การอ่าน การเขียนและการคิดเลข 2) สังคมศึกษา 3) วิทยาศาสตร์ และ 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์ ในระดับนี้ ให้เรียนกับครูประจำชั้น ส่วนในมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 6-8) จัดการเรียน การสอน 4 หมวดวิชา คือ 1)การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ 2) สังคมศึกษา 3) วิทยาศาสตร์ และ4) การค้นคว้า หรือ Explorations โดยให้เรียนกับครูประจำวิชาและครูประจำศูนย์การเรียน เมื่อขึ้นไปในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 9 ถึง 12) ให้เรียนหลักสูตร Graduation Program มีรายวิชาซึ่งเป็นวิชาการ 6 วิชา เรียกว่า Academics ได้แก่ 1) ภาษาอังกฤษ 2) คณิตศาสตร์ 3) เทคโนโลยี 4) เคมี 5) ชีววิทยา 6) ฟิสิกส์ และหมวดวิชาสังคมศาสตร์ (Social Sciences) และมีวิชาเลือกด้วย แล้วให้มีการสอบในระดับรัฐ/จังหวัด คือ AP courses และ IB

courses วิสัยทัศน์การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ สร้างค่านิยมความ นับถือผู้อื่น ความ เชื่อมั่น การครองตนอย่างมีเกียรติ ซื่อสัตย์ มีจริยธรรม และการทำงานเป็นทีม

การทดสอบมาตรฐานการศึกษาในระดับจังหวัด/รัฐ ในรัฐออนตาริโอ มี หน่วยงานทดสอบมาตรฐานการศึกษา ชื่อ Education Quality and Accountability Office (EQAO) เพื่อทำหน้าที่บริหารการทดสอบ มาตรฐานหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การทดสอบทักษะ การอ่านเขียน และคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียกชื่อว่า The Assessment of Reading, Writing and Mathematics, Primary Division (Grades 1-3) 2) การทดสอบทักษะการอ่าน เขียน คณิตศาสตร์สำหรับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 เรียกว่า Grade 6 Junior Division Assessment 3) การ ทดสอบ ทักษะคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียกว่า Grade 9 Assessment of Mathematics และ4) การทดสอบทักษะการอ่านเขียนระดับมัธยมศึกษา เรียกว่า The Ontario Secondary School Literacy Test (OSSLT) เป็นการวัดว่าได้มาตรฐานขั้นต่ำสุดของการอ่านและการเขียนวิชา ต่างๆ ที่ได้เรียนมาจนถึงปลายปีของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อรับประกาศนียบัตร ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเรียกว่า Ontario Secondary School Diploma

การทดสอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และนานาชาติ กรณี จังหวัด ออนตาริโอ หน่วยงานบริหารการสอบ (EQAO) จัดสอบ Pan Canadian Assessment Program (PCAP) ซึ่งเป็นการสอบระดับชาติ และจัดสอบ TIMSS, PIRLS, PISA และสอบทักษะคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศศึกษา เรียกว่า The International Computer and Information Literacy Study (ICILS) ซึ่งเป็นระดับนานาชาติ ข้อสอบ PCAP เป็นโปรแกรม การทดสอบมาตรฐานวัดทักษะการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ทุก 3 ปี วัดจากนักเรียนเกรด 8 ริเริ่มโดย สภารัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ (CMEC) เริ่มจัดสอบเมื่อปี ค.ศ.2007

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาของแคนาดา มีรูปแบบโดยรัฐ/จังหวัด/เขต ปกครองพิเศษ มีอำนาจที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาได้เองอย่างอิสระ และมีการทดสอบมาตรฐาน การศึกษาในระดับรัฐ/จังหวัด/เขตปกครองพิเศษ เช่น ออนตาริโอ ทดสอบอ่าน เขียน คณิตศาสตร์ ป. 3, ป.6 และ ม.3 เพื่อจะได้รับ Ontario Secondary School Diploma

2.6.3 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของฟินแลนด์

ฟินแลนด์เป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ถูกจัดอันดับว่า เป็นประเทศที่ดี ที่สุดในโลก มีการทุจริตน้อยที่สุด ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก และลงทุน ทางการศึกษาสูงมาก จนกระทั่งได้ชื่อว่ามีคุณภาพการศึกษาดีที่สุดในโลก อยู่ในกลุ่มประเทศที่มี ระบบเศรษฐกิจซึ่งขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม และมีผลงานที่ดี เด่นหลายด้าน มีความโปร่งใส ในสถาบัน ต่างๆ ของรัฐ เป็นอันดับ 1 ของโลก มีโครงสร้าง พื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพสูง จุดแข็งที่สำคัญ

ที่สุด คือ ชีตความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นอันดับที่ 1 ของโลก เพราะลงทุนในการวิจัยและพัฒนาโดยภาคเอกชนเป็นอันดับที่ 3 เชื่อมโยงระหว่าง มหาวิทยาลัยต่างๆ กับภาคอุตสาหกรรม เป็นอันดับ 1 มีระบบการศึกษา และการฝึกอบรมที่ดีเป็นอันดับที่ 1 และมีความพร้อมด้านเทคโนโลยี อยู่ที่อันดับ 11 ของโลก

2.6.3.1 ระบบการศึกษา และการบริหารการศึกษา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองฟินแลนด์ทุกคน เป้าหมายหลัก ของการจัดการศึกษา คือ การยกระดับคุณภาพและการให้โอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกัน จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ เพื่อสนับสนุนพัฒนาการของนักเรียนให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นสมาชิกของสังคมที่รับผิดชอบอย่างมีจรรยาบรรณ และเพื่อให้ความรู้และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป้าหมายของการศึกษาก่อนประถม มุ่งปรับปรุงขีดความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ส่งเสริมความมีอารยธรรม (Promote Civilization) และความเท่าเทียมกันในสังคม เตรียมเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาและการพัฒนาตนเองชั่วชีวิต ซึ่งระบบการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

(1) การศึกษาก่อนประถมและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Pre-primary Education and Basic Education) เป็นภาคบังคับการศึกษาก่อนประถม (Pre-primary) เรียน 1 ปี สำหรับนักเรียนปกติ อายุ 6 ขวบ หรือ 2 ปี สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่ให้เข้าเรียน ตั้งแต่ 5 ขวบ หรือ เรียน 2 ปี การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ แบ่งเป็น 9 ชั้นปี (เกรด 1-9) สายสามัญ ซึ่งเด็กทุกคนต้องเรียนเหมือน ๆ กัน รัฐรับรองสิทธิให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียมกัน เป็นระบบสายเดี่ยว (Single Track System) จัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนแบบผสม (Comprehensive schools) ให้ครูประจำชั้นสอนชั้นปีที่ 1-6 ครูประจำวิชาสอนในชั้นปีที่ 7-9

(2) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ การศึกษาหลังภาคบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Post-compulsory upper Secondary Education) จัดการเรียนการสอน ใน 2 แบบ คือ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ และในสถาบันอาชีวศึกษา

(3) อุดมศึกษาจำแนกเป็น 2 สาย คือ 1) มหาวิทยาลัยจำแนก เป็นระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) โปलिเทคนิก แบ่งเป็น โปลิเทคนิกระดับปริญญาตรี เรียน 3-4 ปี โปลิเทคนิก ระดับปริญญาโท เรียน 1-2 ปี ก่อนเข้าเรียนโปลิเทคนิกอาจจะต้องมีประสบการณ์การทำงาน ด้วย

2.6.3.2 การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ อยู่ภายใต้คณะรัฐบาล (Parliament Government) โดยการบริหารของกระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรม (Ministry of Education and Culture) คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ (National Board of

Education เรียกว่า (NBE) ซึ่งจะมีหน่วยงานบริหารในระดับภูมิภาคหรือรับ เรียกว่า State Regional Organizations ใช้หลักการกระจายอำนาจ ไปยังผู้จัดการศึกษา ในระดับท้องถิ่นหรือองค์กรเอกชน ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาโดยโรงเรียน หรือสถาบันที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสังกัด

2.6.3.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ฟินแลนด์ไม่มีมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ แต่มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภาคบังคับซึ่งกำหนดโดยระดับชาติ การปฏิรูปการศึกษาตามทิศทางการนี้ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1968 เพื่อเน้นการเตรียม เด็กให้สามารถแข่งขันในเศรษฐกิจฐานความรู้ ตามกรอบแนวคิด “Common Comprehensive Education System” ได้เริ่มประกาศใช้ทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.1977 คุณลักษณะสำคัญของมาตรฐานการศึกษาแนวใหม่ มี 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาและนำหลักสูตรแห่งชาติมาใช้ 2) มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพครูและ 3) มีการตรวจ ติดตามผลโดยส่วนกลางเพื่อทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนได้จริง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของฟินแลนด์ มี 2 ระดับ คือ หลักสูตรแกนกลางก่อนประถมศึกษา(National Core Curriculum for Pre-Primary Education) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Core Curriculum for Basic Education) มีจุดเด่น คือ

(1) หลักสูตรแกนกลางก่อนประถมศึกษา ปัจจุบัน

ใช้ฉบับ ค.ศ.2004 ปรับปรุงปี ค.ศ.2010 ให้การศึกษาก่อนประถมเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย ให้จัดแบบไม่แยกหรือแยกกลุ่มอายุ ก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์การศึกษาเป็นสำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ให้เป็นบุคคลที่มีมนุษยธรรม (Humane Individual) และเป็นสมาชิกที่มีจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ให้เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 7 สารการเรียนรู้(Core Content Areas) ผสมผสานกัน ได้แก่ 1) ภาษาและปฏิสัมพันธ์ (Language and Interaction) 2) คณิตศาสตร์ (Mathematics) 3) จริยธรรมและศาสนา (Ethics and Religion) 4) สิ่งแวดล้อมศึกษาและธรรมชาติศึกษา (Environmental and Natural Studies) 5) สุขศึกษา (Health) 6) การพัฒนาร่างกาย และการเคลื่อนไหว (Physical and Motor Development) 7) ศิลปะ และวัฒนธรรม (Arts and Culture) และเพื่อจะสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมกันสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือพิการ หรือเจ็บป่วย ได้กำหนดระบบการสนับสนุนช่วยเหลือที่มีมาตรฐานสูง บางคนจะได้เข้า เรียนตั้งแต่ 5 ขวบ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเด็กปกติ 1 ปี การเรียนใน ระดับนี้เป็นแบบให้เปล่า เหมือนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Core Curriculum for Basic Education)

ปัจจุบันใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ค.ศ.2004 และกำลังแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้ในปี ค.ศ.2016 มุ่งให้มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ดียิ่งขึ้น มีการกำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรที่ชัดเจน 10 เรื่อง คือ 1) รายละเอียดต่าง ๆ ที่จะต้องปรากฏในหลักสูตร 2) จุดเริ่มต้นสำหรับ การจัดการศึกษา 3) การสอนตามหลักสูตร 4) การสนับสนุนทั่วไปสำหรับการศึกษานักเรียน 5) การสอนนักเรียนที่ต้องการได้รับการสนับสนุนพิเศษ 6) การสอนกลุ่มวัฒนธรรมและกลุ่มภาษาต่าง ๆ 7) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาแกน การบูรณาการและหัวข้อการสอนข้ามหลักสูตร การเรียนการสอนภาษาแม่และภาษาประจำชาติในฐานะภาษาที่ 2 ภาษาแม่และวรรณคดี ภาษาประจำชาติในฐานะภาษาที่ 2 ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษาและธรรมชาติศึกษา ชีววิทยาและภูมิศาสตร์ ฟิสิกส์และเคมี สุขศึกษา ศาสนา จริยศึกษา ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา ดนตรี ทัศนศิลป์ การฝีมือ พลศึกษา คหกรรม วิชาเลือก 8) การแนะแนว การศึกษาและอาชีพ 9) การประเมินผลการเรียนรู้ 10) ระบบหรือหลัก การสอนการศึกษาพิเศษหรือวิธีสอนแบบพิเศษทั้งนี้เน้นกระบวนการเรียนรู้ ตามระดับชั้นเรียน วิธีสอนใหม่ และการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ การเรียนรู้จากการทำงาน และการประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ให้พัฒนาสมรรถนะแนวขวาง (Transversal Competences) 7 สมรรถนะ โดยให้ เรียนรู้เนื้อหาจาก การลงมือทำงาน การได้เรียนรู้วิธีทำงาน และการได้มี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมขณะที่ทำงาน สมรรถนะแนวขวางที่พึงประสงค์ ได้แก่ การคิดและการเรียนเพื่อเรียนรู้ การดูแลตนเองและผู้อื่น การจัดการกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และความปลอดภัย สมรรถนะทางวัฒนธรรม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการแสดงออก ความสามารถในการอ่าน ออกเขียนได้หลายภาษา สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะในการดำเนินชีวิตขณะทำงานและความเป็นนักประกอบการ การมีส่วนร่วมและมีอิทธิพลต่อกลุ่ม การสร้างอนาคตที่ยั่งยืน

(3) จัดการเรียนรู้สหวิทยาการแบบโมดูลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ให้จัดการเรียนรู้แบบโมดูลสหวิทยาการปีละอย่างน้อย 1 โมดูล โดยให้เขตพื้นที่การศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และแนวการจัดการเรียนรู้ โมดูลสหวิทยาการในหลักสูตรท้องถิ่น และให้แต่ละโรงเรียนระบุวัตถุประสงค์เฉพาะ และเนื้อหาเฉพาะของโมดูลในแผนประจำปีของโรงเรียน (School's Annual Plans) โดยครูทุกคนต้องร่วมมือกันวางแผนแบบข้ามรายวิชา และต้องนำโมดูลการเรียนรู้แบบสหวิทยาการไปใช้

สรุปได้ว่า ประเทศฟินแลนด์มุ่งปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับมาตรฐานของการศึกษาทั้งระบบ เป็นการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive) ไม่มีมาตรฐาน

การศึกษาของชาติเป็นการเฉพาะ แต่มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ภาคบังคับ) สำหรับ การศึกษาก่อนประถม และเกรด 1- 9 กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งปฏิรูปเพื่อยกระดับ มาตรฐานการศึกษาทั้งระบบ เป็นการศึกษาแบบเปิดเสรีระบบการศึกษาที่เป็นองค์รวมไม่เลือก ปฏิบัติ ไม่มีหลายมาตรฐาน (Non-selective) รัฐบาลกลางเป็นผู้ชี้นำ(Central Steering) ท้องถิ่นเป็น ฝ่ายนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติและสร้างสรรค์ นวัตกรรมการเรียนการสอน ในวัฒนธรรมการ เรียนรู้และความศรัทธาที่เอื้อให้ทุกคนมีการศึกษามาตรฐานสูง มุ่งผลลัพธ์ของการศึกษาแห่งชาติซึ่งมี ระดับสูงและคะแนนใกล้เคียงกันมากที่สุด เมื่อใช้การสอบ PISA เป็นเครื่องมือในการวัดผล ตาม นโยบาย High Standards for All ในการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ค.ศ. 2016 มีครูมืออาชีพเป็นผู้สอน มีการสนับสนุน ที่ทันเวลา (Early Intervention) เป็นรายบุคคล และเน้น การแสดง บทบาทของผู้เรียน ฐานคิดใหม่ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในฟินแลนด์ คือ การศึกษา คุณภาพสูงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนทุกคน วิถีชีวิตแบบยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็น ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมคือความร่ำรวย และจะต้องมีมนุษยธรรม วัฒนธรรมและอารยธรรมเสมอภาค และ ประชาธิปไตย

2.6.4 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของญี่ปุ่น

2.6.4.1 ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

ปี พ.ศ. 2527 ประเทศญี่ปุ่นได้ปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมองว่าผลิตผลของการศึกษายังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นสากล ไม่ยืดหยุ่น มีการแข่งขันที่รุนแรง ในการเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยชั้นนำการเตรียมคนเข้าสู่สังคมยุคข้อมูลข่าวสารต้องให้รู้จักเลือกสรรข้อมูลและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จึงมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถ ปรับตัวสู่ศตวรรษที่ 21 ตามมาตรการ ที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อปฏิรูป การศึกษาและในปี พ.ศ.2549 (2006) กฎหมายแม่บท การศึกษาถูกปรับปรุง แก้ไข (มาตรา 2) ให้ยึดหลักการ 5 ประการ คือ 1) เสริมสร้างความใฝ่รู้ ความมี วัฒนธรรม รู้จักแสวงหาความจริง มีความรู้สึกไวต่อสิ่งต่างๆ มีจริยธรรม และมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ 2) พัฒนาความสามารถทุกด้าน ให้เห็นคุณค่าของคนแต่ละคน ปลุกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เสริมสร้าง ความเป็นตัวของตัวเองและความสามารถพึ่งตนเอง เสริมสร้างเจตคติ เชิงบวกต่อการ ทำงาน และความสัมพันธ์ของงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต 3) เสริมสร้างค่านิยมเรื่องความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความเสมอภาค ระหว่างเพศชายหญิง ความเคารพและร่วมมือกัน มุ่งมั่นทำงานและมีจิตสาธารณะ เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคม 4) เสริมสร้างความรักชีวิต การเอาใจใส่ธรรมชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม 5) เสริมสร้างความเคารพรักประเพณีวัฒนธรรมญี่ปุ่น รักชาติและถิ่น

กำเนิด เคารพประเพณีวัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ บรรณาสันติสุขของโลก และต้องการช่วยพัฒนาประชาคมนานาชาติ

นอกจากนี้ กฎหมายแม่บทการศึกษาได้บัญญัติ จุดมุ่งหมายการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาคนให้มีความเฉลียวฉลาด มีคุณธรรม และมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่แข็งแรงอย่างสมดุล สามารถพึ่งตนเอง และรู้จักแสวงหาสัจการแห่งตนได้ตลอดชีวิต 2) เพื่อพัฒนาพลเมืองที่เคารพและรับผิดชอบต่อหน้าที่ทางสังคม และมีจิตอาสาที่จะ ร่วมสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติและ 3) เพื่อพัฒนาคนญี่ปุ่นที่มีส่วน ร่วมในสังคมนานาชาติ มีความเคารพ รัก ประเพณี และวัฒนธรรมญี่ปุ่น เช่นเดียวกับประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ

ระบบการศึกษาในปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาระดับประถม 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี 4 ปี และระดับบัณฑิตศึกษา มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับปฐมวัย จัดในศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล โดยการศึกษาในศูนย์ดูแลเด็ก เป็นสวัสดิการทางสังคม รับเด็กตั้งแต่ 0 ถึง 6 ปี อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข ส่วนโรงเรียนอนุบาลอาจจะ จัดแบบ 1, 2 หรือ 3 ปี ตั้งแต่เด็กมีอายุ 3 ถึง 6 ขวบ ใช้หลักสูตร ของ กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาภาคบังคับกำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการโดยใช้ หลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ จัดการด้านบุคลากร อาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายและกฎกระทรวงกำหนด เป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ให้ตำราเรียนฟรีทั้งเด็กในโรงเรียนของรัฐบาล และโรงเรียน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็นสายสามัญ สายอาชีพและแบบผสม (Comprehensive Courses) นอกจากนี้ มีวิทยาลัย เทคนิค มีโรงเรียนฝึกอบรมเฉพาะด้าน (Special Training Schools) และ โรงเรียนเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Schools) ฝึกอาชีพหรือสอนวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับอุดมศึกษา มีมหาวิทยาลัย วิทยาลัยทั่วไป วิทยาลัยเทคนิค นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาพิเศษเริ่มจากประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับเด็กพิการทางสายตา ทางหู เป็นภาคบังคับ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง

2.6.4.2 ระบบบริหารการศึกษา

โครงสร้างระบบบริหารการศึกษาของญี่ปุ่น แบ่งเป็นส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ในส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็นระดับจังหวัด (สูงกว่าเทศบาล) และระดับเทศบาล สรุปได้ดังนี้

(1) ระบบบริหารการศึกษาโดยส่วนกลาง มีกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT) รับผิดชอบการ ดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อำนาจหน้าที่ ที่สำคัญแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารการศึกษาโดยภาพรวม สำรวจและวางแผนส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และจัดพิมพ์เอกสารต่างๆ เชิงเทคนิคเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ 2) ด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนวางแผน ส่งเสริม และให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อการประถมศึกษาและมัธยมศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษา และมัธยมศึกษา และกำหนดหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (เป็นหลักสูตรแกนกลาง เรียกว่า Course of Study) อนุมัติตำราเรียน แจกตำราเรียนแบบให้เปล่ากับโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น (ภาคบังคับ) ทั้งโรงเรียนของรัฐและเอกชน แนะนำและนิเทศ การจัดการ ของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเทคนิค 3) ด้านการบริหาร การศึกษาในระดับท้องถิ่นวางแผน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น แนะนำ ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับ การจัดการ และการจัดการของการบริหาร การ ศึกษาในระดับท้องถิ่น 4) ด้านการ บริหารการศึกษานานาชาติการแลกเปลี่ยนการศึกษาระหว่าง ประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ การศึกษาของเด็กญี่ปุ่นที่กลับจาก ต่างประเทศ การศึกษาสำหรับชาวต่างชาติในญี่ปุ่นและ 5) ด้าน การจัด องค์การภายในของกระทรวงการศึกษา

(2) ระบบบริหารการศึกษาโดยส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1) ใน ระดับจังหวัดมีผู้ว่าราชการและคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารการศึกษา 2) ระดับเทศบาลมีนายกเทศมนตรี และคณะกรรมการการศึกษาเทศบาลรับผิดชอบ ในแต่ละระดับ มี คณะกรรมการของท้องถิ่นหลายคณะ (local assemblies) เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษา

2.6.4.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาภาคบังคับ

ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับมาตรฐานการเรียนรู้ของการศึกษา ภาคบังคับมาตลอด เพราะตระหนักว่าเป็นการศึกษาสำหรับปวงชน พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าเรียนเมื่อถึง เกณฑ์ที่กฎหมายบังคับ และหลังสงครามโลกครั้งที่สองจนปัจจุบัน การศึกษาภาคบังคับ เป็นสิทธิขั้น พื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญหลักสูตรแกนกลาง (Course of Study) ของประเทศญี่ปุ่น ฉบับปี ค.ศ.2008 แสดงว่า มีการกำหนดมาตรฐานไว้ในหลักสูตรหลายรูปแบบ เมื่อพิจารณาหลักสูตร ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีรายละเอียดที่สะท้อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำหรับการศึกษภาคบังคับ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ คือ มุ่งความสมบูรณ์ทุกด้านของแต่ละบุคคล มีความรู้

คู่คุณธรรม และมีสุขภาพแข็งแรง ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมประชาธิปไตยที่มีสันติภาพ 2) ค่านิยมที่พึงประสงค์ คือ ความยุติธรรมและรับผิดชอบ ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง รักบ้านเกิด ร่วมมือกับชุมชน มีจิตสาธารณะ รักชีวิต รักธรรมชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเคารพประเพณีดั้งเดิม รักชาติ และถิ่นเกิด ยอมรับประเทศอื่น อาสาสร้างสันติภาพและความเจริญให้สังคมโลก 3) สมรรถนะหลัก คือ มีความรู้กว้างขวาง พึ่งตนเองได้และสามารถพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน มีสมรรถนะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ มีความถนัดเฉพาะทาง มีความสามารถในการตัดสินใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขภาพดีทั้งใจและกายมีความสามารถในการดูแลตนเอง 4) โครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างเวลาเรียน ระดับประถมศึกษาแบ่งเป็นรายวิชา (subjects) คือ ภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา เลขคณิต วิทยาศาสตร์ การดำรงชีวิต ดนตรี วาดเขียนและงานประดิษฐ์ คหกรรม สุขศึกษาและพลศึกษา และไม่ใช่รายวิชา (non-subjects) ได้แก่ กิจกรรมพิเศษจริยศึกษา และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ ใช้เวลาเรียนโดยรวม ปีละ 850, 910, 945, 980, 980 และ 980 คาบ ตามลำดับ คาบละ 45 นาที วิชาสังคมศึกษาและวิชาวิทยาศาสตร์ให้เริ่มเรียนในชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3 แทนวิชาการดำรงชีวิตที่ให้เรียนมาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ส่วนวิชาคหกรรมและกิจกรรมภาษาต่างประเทศ ให้เริ่มเรียนและทำกิจกรรม ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นภาคบังคับตอนปลาย ให้เรียนรายวิชาภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี วิจิตรศิลป์ สุขศึกษา พลศึกษา เทคโนโลยีและคหกรรม และภาษาต่างประเทศ และที่ไม่ใช่รายวิชา คือ จริยศึกษา กิจกรรมพิเศษ และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีเวลาเรียนโดยรวม ปีละ 1,015 คาบ เท่ากันทั้ง 3 ปี คาบละ 50 นาที กิจกรรมพิเศษ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ให้จัดปีละ 35 คาบ (ป.1 จัด 34 คาบ) ประกอบด้วย กิจกรรมชั้นเรียน กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมชมรม (เฉพาะ ป.4-5) กิจกรรม/งาน/โครงการของโรงเรียน (School Events) ซึ่งมี 5 ลักษณะ คือ 1) งานพิธีการ 2) งาน วัฒนธรรม 3) งานเสริมสุขภาพ ความปลอดภัย และการกีฬา 4) การเดินทางไกลและเข้าค่ายพักแรม 5) งานผลิตและบริการ

กิจกรรมภาษาต่างประเทศ ให้จัดเฉพาะในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้จัดทุกชั้นปี เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยบัญญัติจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ในกฎหมายแม่บทการศึกษา (The Fundamental Law of Education) เป็นกรอบสำหรับการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาระดับปฐมวัย การประถมศึกษา และการมัธยมศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า Courses of Study ซึ่งปรับปรุงเป็นระยะๆ ทุก 10 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีมาตรฐานหลักสูตร กำหนดวิสัยทัศน์

ค่านิยมที่พึงประสงค์สมรรถนะหลัก โครงสร้างหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา มาตรฐาน
สำหรับการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา มาตรฐานตำราเรียน

2.6.5 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี

2.6.5.1 ระบบการศึกษา และการบริหารการศึกษา

ปัจจุบัน เด็กเกาหลีใต้จะต้องเข้าเรียนในระบบโรงเรียนเมื่ออายุ 6 ขวบ ถึง 15 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ซึ่งเป็นภาคบังคับ และจะเรียนต่อ มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี โรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับส่วนใหญ่สังกัดรัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งออกเป็นสายสามัญและสายอาชีพ หรือการเรียนในสาขาวิชาเฉพาะ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญจัดการศึกษาทั่วไปขั้นสูงและวิชาเลือกสำหรับเตรียมเข้า มหาวิทยาลัย มีโรงเรียนประเภทพิเศษที่รัฐบาลเรียกว่า “โรงเรียนจุดประสงค์พิเศษ” (Special Purpose Schools) ที่จัดสอนหลักสูตรเฉพาะ เช่น หลักสูตรวิทยาศาสตร์ หรือหลักสูตรภาษา ต่างประเทศ ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพเน้นการสอนวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น เกษตรกรรม เทคโนโลยี ทัศนศิลป์ และประมง รวมทั้งวิชาชีพหรือวิชาเทคนิคแบบผสมเรียกว่า Comprehensive Vocational/ Technical Schools การเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจจะมีการสอบเข้า หรือพิจารณาจากผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถ้าจบมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ นอกจากนี้ มีโรงเรียนเฉพาะทางเพื่อบ่มเพาะความสามารถ พิเศษ ของนักเรียนกลุ่มเรียนดีที่จะเป็นผู้นำในสังคม เช่น โรงเรียนสอนศิลปะ และดนตรี กีฬา ภาษาต่างประเทศ และวิทยาศาสตร์ การรับเข้าเรียน ต้องผ่านการสอบที่มีการแข่งขันสูง สถิติ การศึกษาของเกาหลีใต้รายงานว่า เด็กเรียนต่อจนจบมัธยมศึกษาตอนปลายถึงร้อยละ 97 แต่ส่วน ใหญ่จะเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ที่เรียนในสายอาชีพ ระบบการรับเข้า มัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันไป บางระบบต้องการให้เกิดความเสมอภาคก็จะจับสลากทาง คอมพิวเตอร์ (Computer Lottery System) เช่น ในเขตกรุงโซล ปูซาน แดกู และกวางจู ซึ่งเป็นเขต ที่เรียกว่า “Equalization Areas” ส่วนในเขตอื่นๆ จะใช้ผลการเรียนและการสอบเข้าด้วยข้อสอบที่ โรงเรียนจัดการเอง

2.6.5.2 การบริหารการศึกษา

อำนาจหน้าที่ในการบริหารการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (The Ministry of Education, Science and Technology (MEST) ซึ่งกระจายอำนาจการบริหารลงไปทีระดับจังหวัดและเทศบาล (provincial/ Municipal Office of Education) และที่ระดับท้องถิ่น (Local Offices of Education) โดยกระทรวงศึกษาธิการฯ ทำหน้าที่กำกับดูแล(Supervising)การศึกษาทั้งระบบ จัดทำ

นโยบายการศึกษาของชาติ ร่วมมือกับกระทรวงต่างๆ และคณะกรรมการจัดการศึกษาของจังหวัดและท้องถิ่น เป้าหมายและเนื้อหาของการศึกษาจะถูกกำหนดที่ระดับชาติ โดยให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระดับชาติ

เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต สาธารณรัฐเกาหลี มีคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ บริหารงานควบคู่ไปกับกระทรวงศึกษาธิการฯ โดยมีคณะกรรมการในระดับจังหวัด/เขตพื้นที่ การศึกษาอยู่ในระดับล่าง

2.6.5.3 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

(1) มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จะปรับปรุง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุก 5 ปี ถึง 10 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษา ซึ่งนอกจากจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาในหลักสูตร ยังอาจจะปรับปรุงเรื่องเวลาเรียนในแต่ละปีการศึกษาด้วย ทั้งนี้ แต่ละโรงเรียน จะต้องสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการฯ กำหนด แต่ศึกษาธิการจังหวัด (Superintendents) มีอำนาจในการเพิ่มเนื้อหาและมาตรฐานต่างๆ ของการศึกษาได้ตามความจำเป็นของโรงเรียนที่อยู่ในความดูแล

ระดับประถมศึกษา นักเรียนได้เรียนวิชาแกน คือ จริยธรรม ภาษาเกาหลี คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา พลศึกษา ดนตรี และศิลปะ (Ethics, Korean Language, Mathematics, Science, Social Studies, PE, Music and the Arts) นอกจากนี้ จะได้รับการพัฒนาและบ่มเพาะให้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐาน (basic problem-solving abilities) ความพึงพอใจประเพณีดั้งเดิมและวัฒนธรรมของเกาหลี (appreciation of tradition and culture) ความรักชาติและประเทศ เพื่อนบ้าน (love for neighbors and country) และนิสัยที่ดีในการ ดำเนินชีวิต (basic life habits)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรจะจำแนกความสามารถของนักเรียน (a differentiated curriculum, or ability-based grouping) สำหรับบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาเกาหลี สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ แต่ทุกคนจะได้เรียนบางวิชาที่เหมือนกัน (Core subjects) คือ พลศึกษา ดนตรี ทัศนศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ (PE, music, fine arts and practical arts) นอกจากนี้ ให้มีหลักสูตรเสริมและวิชาเลือก (extracurricular and optional courses) ซึ่งรวมทั้งวิชาคหกรรม และเทคโนโลยี ซึ่งยังแยกตามเพศ (gender-based classes) จนถึงเมื่อเร็วๆ นี้ วิชาเลือก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และ สิ่งแวดล้อมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ วิชาแกนยังเหมือนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่จะถูกจัดให้เรียนแยกสาย เป็นสายวิทยาศาสตร์ (Science) และสายสังคม

ศึกษา (social studies) โดยสายวิทยาศาสตร์ ให้เรียนวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับโลก (physics, chemistry, biology and earth science) และในสายสังคมศึกษา ให้เรียน วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐศาสตร์ และ วัฒนธรรมศึกษา (geography, history, politics, economics and cultural studies) ส่วนโรงเรียนเฉพาะสาขาวิชาและโรงเรียนอาชีวศึกษา ในระดับนี้ จะมีหลักสูตรของตนเอง และจะต้องเรียนวิชาสามัญบางวิชาด้วย

การวัดผลและประเมินผลการศึกษาในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี มีระบบประเมินเพื่อวินิจฉัย (diagnostic assessment) 2 ประเภท คือ การทดสอบเพื่อวินิจฉัยทักษะพื้นฐาน ในชั้นปีที่ 3 เรียกว่า Diagnostic Test for Basic Skills (DTBS) และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับชาติ เรียกว่า The National Assessment of Educational Achievement เรียกว่า NAEA ซึ่งสอบ 2 วิชา คือ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในชั้นปีที่ 6 ปีที่ 9 และปีที่ 10 (เทียบกับ ประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษา ปีที่ 3 และ 4 ของไทย) เป็นการสอบเพื่อใช้เป็นสารสนเทศสำหรับการ ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา (serve a purely informational purpose) ไม่รายงานแบบจำแนกรายคน (not reported by individual student)

นักเรียนในสาธารณรัฐเกาหลีทุกระดับ จะถูกประเมินโดยครูผู้สอนด้วย และจะได้รับรายงานซึ่งเรียกว่า “Student School Records” หรือ “Student Activity Records” ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับผลการเรียน เป็นรายวิชาการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการบำเพ็ญประโยชน์ หรือให้บริการ ความสามารถพิเศษ พัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรม ร่างกาย รางวัลต่างๆ ที่ได้รับ สมุดรายงานผลการเรียนนี้ ได้ถูกนำมาใช้ วัดความสามารถของนักเรียนมากขึ้น ในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อทั้งระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัย เพื่อลดความกดดันจากระบบรับเข้าศึกษาที่วัดจากการสอบเข้า

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาของประเทศเกาหลี ใช้หลักสูตรแห่งชาติ เป็นกรอบมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการฯ ปรับปรุงหลักสูตรทุก 5-10 ปี โดยให้โรงเรียนสอนตามหลักสูตรของกระทรวง แต่ศึกษาธิการจังหวัดมีอำนาจเพิ่มเติมเนื้อหาและมาตรฐานต่างๆ ได้ตามความจำเป็น มีการสอบวัดมาตรฐานระดับนานาชาติโดยใช้ข้อสอบ PISA และ TIMSS ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000

2.6.6 แนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์

2.6.6.1 ระบบการศึกษา และการบริหารการศึกษา

เด็กในประเทศสิงคโปร์เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่อายุ 7 ปี ใช้เวลาเรียน 6 ปี และจะต้องสอบผ่านการสอบไล่ “The Primary School Leaving Examination (PSLE)” หลักสูตรระดับประถมศึกษาเน้น วิชาแกน 4 วิชาคือภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

และภาษาแม่ ทุกวิชามีการเรียนการสอนและการสอบเป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นภาษาแม่ ซึ่งสอนและสอบเป็นภาษาแม่ ตามเชื้อชาติของผู้เรียน เช่นภาษามาลเลย์ หรือภาษาจีนแมนดารินหรือภาษาทมิฬ โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ไม่เก็บค่าเล่าเรียนแต่อาจมีค่าใช้จ่ายอื่นๆได้

2.6.6.2 การบริหารการศึกษา

ประเทศสิงคโปร์ มีกระทรวงศึกษาธิการ(Ministry of Education) ทำหน้าที่บริหารการศึกษาทุกระดับ โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้บริหารระดับสูงสุด และมีรองปลัดกระทรวง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายสามัญศึกษา ฝ่ายนโยบาย ฝ่ายบริการ (Deputy General Education, Deputy Secretary of Policy, Deputy Secretary of Services)

สรุปได้ว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีระบบการบริหารการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการศึกษาทุกระดับ โดยมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยรับผิดชอบร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาชุมชน เยาวชน และกีฬา ระดับประถมศึกษามีหลักสูตรแห่งชาติ ซึ่งมุ่งสร้างทักษะชีวิต ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ และความเป็นพลเมืองดี และสอบวัดความรู้มาตรฐาน เรียกว่า PSLE วิชามาตรฐาน (ภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์) วิชาพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาษาแม่พื้นฐาน วิทยาศาสตร์พื้นฐาน) และวิชาเลือก (ภาษาแม่ระดับสูงขึ้นไป) ระดับมัธยมศึกษา กำหนดมาตรฐานโดยแบ่งเป็น 3 สาย ได้แก่ สายพิเศษ/เร่งรัด สายสามัญวิชาการ และสายเทคนิค แบ่งสายตามผลการสอบ PSLE

2.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาของประเทศ โดยมีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพในทุกระดับ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นทางเลือกหนึ่งของคนกรุงเทพมหานคร ที่จะมีโอกาสในการศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 438 โรงเรียน และเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษา มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและประชาชนมีส่วนร่วม เป้าหมายของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครคือ ผลิตคนให้มีความรู้ ผลิตองค์ความรู้สามารถนำมาพัฒนาตนเอง โดยทางกรุงเทพมหานครได้ดำเนินงานด้านการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารด้านการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีการสอนภาษาต่างประเทศ โดยครูชาวต่างประเทศ ส่งเสริมห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ให้กับนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ พัฒนาโรงเรียนด้วยระบบเครือข่ายโรงเรียน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน⁴¹ ทำให้โรงเรียนได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กรุงเทพมหานครมีความมุ่งมั่นที่จะให้การศึกษากทม.ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่วางไว้

2.7.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มสถาปนาในปี พ.ศ. 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครหลวง และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งหน่วยงานทั้งสองได้ถือกำเนิด เมื่อปี พ.ศ. 2514 จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการ ยุบรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครหลวงกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้ โดยเทศบาลทั้งสองรับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2481 และ องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกันและรับโอนการจัดการศึกษาจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี โดยองค์การทั้งสองโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2509

เหตุการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครในอดีต มีลำดับความเป็นมา โดยสรุปได้ดังนี้

พ.ศ. 2414 พระพุทธเจ้าหลวง (ร.5) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนแผนปัจจุบันขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เดิมเรียกว่า โรงสอนหรือโรงสกูล

พ.ศ. 2427 จัดตั้งโรงเรียนสำหรับโรงเรียนทวยราษฎร์แห่งแรกที่วัดมหรณพาราม ซึ่งปัจจุบัน คือ โรงเรียนวัดมหรณพ สำนักงานเขตพระนคร

พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงแสดงพระราชปณิธาน ดังพระบรมราโชวาท ความว่า “...เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดจนถึงราษฎรต่ำสุด จะได้อะไรโอกาสเล่าเรียนเสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเราจะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาหะจัดให้เจริญขึ้นจงใด...”

⁴¹ สำนักยุทธศาสตร์, รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 (กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2560), 8.

พ.ศ. 2430 จัดตั้งหน่วยงานของประเทศดูแลการจัดการศึกษา คือ กรมศึกษาธิการ

พ.ศ. 2435 ยกฐานะกรมศึกษาธิการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. 2441 จัดทำโครงการการศึกษาฉบับแรก

พ.ศ. 2464 ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแรก โดยโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อยู่ในกรมประชาศึกษา (ต่อมาเป็นกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เรียกว่า โรงเรียนประชาบาล

พ.ศ. 2480 โอนโรงเรียนในเขตเทศบาลให้เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี เรียกว่า โรงเรียนเทศบาล

พ.ศ. 2509 โอนโรงเรียนนอกเขตเทศบาลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี

พ.ศ. 2514 จัดตั้งนครหลวงกรุงเทพธนบุรี โดยรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกัน ซึ่งรวมโรงเรียนในพื้นที่อยู่ในสังกัดเทศบาลนครหลวง และรวมโรงเรียนอยู่ในพื้นที่สังกัดองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเข้าด้วยกัน

พ.ศ. 2515 จัดตั้ง “กรุงเทพมหานคร” ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยรวมการปกครองทุกรูปแบบเข้าด้วยกัน และโรงเรียนได้รวมอยู่ในสังกัดเดียวกัน

2.7.2 สำนักการศึกษา

สำนักการศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การจัดทำและพัฒนาแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แบ่งส่วนราชการภายในเป็น 7 ส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการ กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา กองเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และกองพัฒนาข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร มีอัตรากำลัง 346 ตำแหน่ง มีบุคลากรครองตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวน 325 ตำแหน่ง จำแนกเป็น ข้าราชการสามัญ 277 ตำแหน่ง ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร (ศึกษานิเทศก์) 48 ตำแหน่ง (ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ 2557)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนให้แก่เด็กและเยาวชนของกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 438 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต มีนักเรียน 306,285 คน แบ่งเป็น ระดับอนุบาลศึกษา จำนวน 53,310 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 216,770 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 33,213 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2,992 คน ครู จำนวน 14,503 คน โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 430 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 108 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวน 9 โรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) มีจำนวน 108 โรงเรียน (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2556)

2.7.2.1 พันธกิจ

- (1) เป็นองค์กรที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ มีคุณธรรม และความโปร่งใส เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในเวทีระดับชาติและระดับภูมิภาคอาเซียน
- (2) พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม ความรู้ และทักษะในการบริหาร การจัดการความรู้ โดยเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (3) จัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชนอื่นๆ
- (4) กำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ

2.7.2.2 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2557 ของสำนักงานการศึกษา และนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากทม.ให้ป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานคร
- (2) เพื่อให้สำนักงานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติงานประกอบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2557

2.7.2.3 เป้าหมาย

- (1) จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
- (2) จัดบริการการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นกลุ่มผู้นำในประชาคมอาเซียน
- (3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานต้นสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 437 โรงเรียน กรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงการจัดการเรียนได้มีคุณภาพ โดยสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานมีหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทางด้านนโยบายการศึกษา รองรับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกภาคส่วน เพื่อที่จะพัฒนาองค์กร หน่วยงาน หรือสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สำนักงานการศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ และโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการออกข้อสอบในการวัดคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งในปัจจุบันมีการสอบวัดประเมินคุณภาพผู้เรียนของกรุงเทพมหานคร ดังนี้ การสอบเตรียมความพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (Pre O-NET) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) การประเมินความสามารถทางด้านการอ่าน การสอบข้อสอบคิดวิเคราะห์

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

พวงผกา คันธรัตน์⁴² ได้ศึกษาปัจจัยภายในโรงเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าในด้านสภาพทั่วไปของนักเรียน นักเรียนที่เรียนเก่งเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนสภาพครอบครัวนักเรียนกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีสภาพครอบครัวคล้ายคลึงกัน

สุรัตน์ เดียวเจริญ⁴³ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴² พวงผกา คันธรัตน์, “ปัจจัยภายในโรงเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541), 102.

⁴³ สุรัตน์ เดียวเจริญ, “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), 87.

โดยศึกษาจากประชากรจำนวน 32 คน พบว่า นักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านส่วนตัว มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อย

นฤมล คงขุนเทียน⁴⁴ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ พบว่านักศึกษามีความเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัวและส่วนตัวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบิดา-มารดา กับนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดคิดในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยทางด้านสถาบันการศึกษา โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางส่วนความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนกับนักศึกษานักศึกษามีความ คิดเห็น ด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก

ชนะภัย สวัสดิพงษ์⁴⁵ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง พบว่าปัจจัยด้านส่วนตัวที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดการทบทวนหลังเลิกเรียนในวิชาที่ได้เรียนมาภายในแต่ละวัน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การสอนของครู-อาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านการสอนมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก มาจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านวิธีการสอน ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านสื่อการสอน ในส่วนของ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนด้านครอบครัวคือบิดามารดาไม่มีเวลาให้ ไม่มีเวลาดูแล ทำงานตลอดเวลาและบิดามารดามักจะดุคำเป็นประจำเมื่อนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตนได้ตามที่ กำหนด

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี⁴⁶ ได้ศึกษาการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย พบว่า ผู้เรียนคือปัจจัยหนึ่งของปัจจัยด้านคนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย

⁴⁴ นฤมล คงขุนเทียน, “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการรับรู้ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่มีแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545), 32.

⁴⁵ ชนะภัย สวัสดิพงษ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546), 65.

⁴⁶ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 46.

โดยที่ผู้เรียนทุกระดับต้องพบกับคุณภาพการศึกษาไทยกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความรุนแรงและมีทั้งความขาดและเกิน กล่าวคือ ขาดแคลนความสุขความอบอุ่นทางใจ ขาดความอบอุ่นทางครอบครัว ขาดตัวแบบหรือผู้ชี้แนะในความที่ถูกที่ควร ส่วนที่มากเกินไปคือ มีตัวแบบที่ยั่วให้ติดกับความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามอย่างวัฒนธรรมการบริโภคมากเกินไป มีแหล่งหรือพื้นที่ที่มิเหมาะสมการทำกิจกรรมในทางเสื่อมเสียมากเกินไป

เตือนใจ รักษาพงศ์⁴⁷ ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การระบุมุมมอง การพัฒนาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้ 3) ด้านปัจจัยสนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การเทคโนโลยี โครงสร้าง และการวัดผล ประสิทธิภาพจากการนำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหาร คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทีมครูจัดการความรู้งานวิชาการ (ครู KM ทีมงานวิชาการ) ในทุกขั้นตอน ผู้บริหารสนับสนุนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไซด์แมน⁴⁸ (Seidman) ได้ศึกษาตัวแปร ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านที่สัมพันธ์กับเชาว์ปัญญา และแรงจูงใจใฝ่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำและพื้น้อง

⁴⁷ เตือนใจ รักษาพงศ์, “การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551), บทคัดย่อ.

⁴⁸ Seidman, “D.N.A study of the relationship of selected factors in the home environment to performance on an intelligence test and a measure of achievement motivation among learning disabled children,” *Dissertation Abstracts International*, 40(3), (1980): 5005.

ของนักเรียนพวกนั้นมีแต่ความสามารถทางการเรียนเป็นปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ จำนวน 60 คน และ พี่น้องของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนเป็นปกติและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพอใจจำนวน 84 คน รวมทั้งบิดา/มารดาของนักเรียนจำนวน 53 คน และมารดาของนักเรียนจำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบเชาว์ปัญญา แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถาม ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าที ผลวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านมีความสัมพันธ์กับเชาว์ปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งในนักเรียนที่เป็นปกติและนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำสภาพแวดล้อมทางบ้านมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเชาว์ปัญญาต่ำกว่านักเรียนที่เป็นปกติที่เป็นพี่น้องกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเชาว์ปัญญาของนักเรียน ที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเชาว์ปัญญาของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กอลเลสลิค⁴⁹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวทำนาย 81 ตัว ได้แก่ ตัวแปรทางบุคลิกภาพ ภูมิหลังของนักเรียน ความคิดเห็นของนักเรียน นิสัย และเจตคติในการเรียน และปัจจัยด้านอื่นๆ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปีที่ 1 จากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 164 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อใช้ตัวพยากรณ์ทุกตัวจะสามารถร่วมกันทำนายร้อยละ 62 ($R^2 = .62$) และพบว่า ค่า R^2 จะเพิ่มจากการทำงานด้านความถนัดร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

เทวารี (Tewari, 1980) ได้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยในรัฐเวอร์จิเนีย โดยใช้การวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ความรู้พื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน

Coates ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทาง วิชาคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางประการในระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เกรด 7 และเกรด 8 โดยใช้แบบทดสอบความถนัดทาง คอมพิวเตอร์ KSW (Konvallna, Stephens and Wileman) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างสูง

⁴⁹ Gallessich J., "An investigating of correlates of academic success of freshman engineering students," *Journal of Counselling Psychology* 17(3) (1970): 173.

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่หรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักสูตรหรือครูผู้สอนเท่านั้น หากมีปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ครอบครัว และโรงเรียน

บทที่ 3

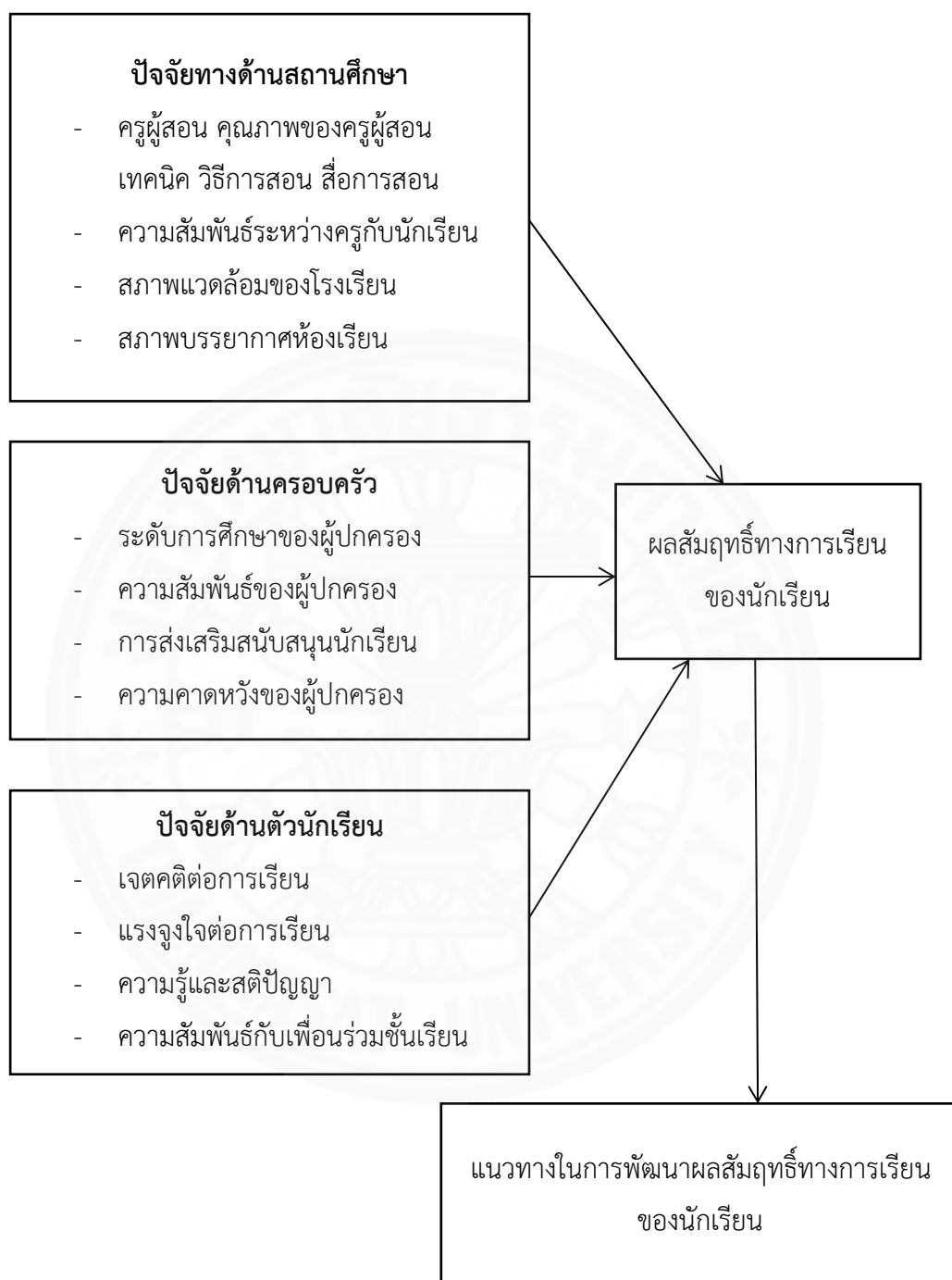
วิธีการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยมีกรอบแนวคิดและขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนความคิดและทฤษฎี รวมถึงผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยจำแนกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เป็น 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยทางด้านโรงเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน คุณภาพของครูผู้สอน เทคนิควิธีการสอน สื่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพบรรยากาศห้องเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง การส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียน และความคาดหวังของผู้ปกครอง และ 3) ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจต่อการเรียน ความรู้และสติปัญญา

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย, ผู้วิจัย, 2561.

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญเพราะเวลาส่วนใหญ่ นักเรียนจะอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็ก รวมถึงการจัดการด้านบริหาร ด้านวิชาการ และการบริการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ อุปกรณ์การเรียนการสอน การกีฬา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งครูผู้สอนก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพราะ การสอนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้สอนควรทำความเข้าใจผู้เรียนเกี่ยวกับ ความต้องการ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องวางแผนการสอน ซึ่งการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการสอน จำเป็นต้องอาศัยเทคนิค ทักษะและวิธีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ประกอบกับการนำแผนการสอนมาใช้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่สำคัญ คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนการสอนโดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์ประกอบที่ห้าคือ คุณลักษณะของครูที่ดีเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบุคลิกภาพและคุณลักษณะต่างๆ ของครูที่แสดงออกมาในขณะที่ทำหน้าที่สอนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมหรืออุดหนุนการเรียนรู้ของเด็ก

ปัจจัยด้านครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากพ่อแม่แยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน พ่อแม่ ลุ่มหลงในอบายมุข ย่อมมีส่วนทำให้เด็กขาดความอบอุ่น การเอาใจใส่ของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมทางบ้าน การให้ความรัก ความอบอุ่น การแบ่งปันเวลา ดูแลสนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มนอกเหนือจากการสอนของครูที่โรงเรียน และด้านอื่นๆ ที่นักเรียนสนใจ

ปัจจัยทางด้านตัวนักเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียน การวางแผนการเรียน เด็กค้นหาความชอบของส่วนตัวยังไม่เจอ จะเรียนอะไรดี เพื่อจะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ยังไม่มีเป้าหมายชีวิต รวมถึง และนิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน และการปรับตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงสุขภาพ หากเด็กมีโรคประจำตัวก็จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและอาจทำให้เด็กเกิดปมด้อย เกิดความท้อถอยในการเรียนได้ การปรับตัวให้เข้ากับระบบต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ระบบการเรียนการสอนใหม่ๆ เพื่อน ครูผู้สอน

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed methods) โดย

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Search) โดยศึกษาจากหนังสือ และเอกสารหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น รายงานประจำปี แผนพัฒนาโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเอง และ 2) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 6 คน ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางของนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Sciences และวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย

3.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูผู้สอน และนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 1153 คน โดยใช้วิธีการแบ่งขนาดตามเกณฑ์ของเครจซี่และมอร์แกน และแบ่งตามลำดับชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ครู	นักเรียน	ครู	นักเรียน
โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย	11	103	11	21
โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	13	263	13	53
โรงเรียนวัดโคกนอน	6	60	6	12
โรงเรียนวัดนิมมานรดี	18	345	18	69
โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	11	183	11	37
โรงเรียนวัดทองศาลางาม	11	131	11	26
รวม	70	1085	70	217

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะมาตราส่วน ประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ 3 ด้าน จำนวน 24 ข้อ โดยครอบคลุมปัจจัยดังต่อไปนี้
1) ปัจจัยด้านสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัจจัยด้านนักเรียน

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4.2 ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และวารสารต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือ การวัดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.4.3 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

3.4.4 นำแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อประมวล และสร้างแบบสอบถาม

3.5 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แยกหาความเที่ยงตรง การทดสอบหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นดังนี้

3.5.1 การหาความเที่ยงตรง (validity) การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามได้ดำเนินการดังนี้

3.5.1.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ เพื่อความสมบูรณ์

3.5.1.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity)

3.5.1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination) และความเชื่อมั่น (reliability) ดำเนินการดังนี้

3.5.2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่ามาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

3.5.2.2 นำแบบสอบถามจากข้อ 3.5.2.1 มาหาค่าความเชื่อมั่น

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

3.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.6.1.1 นำหนังสือจากอาจารย์ที่ปรึกษาถึงผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกอน และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

3.6.1.2 สงแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.6.2 การจัดกระทำข้อมูล

3.6.2.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และลงรหัส ให้คะแนนน้ำหนัก คะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

3.6.2.2 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ตรวจสอบ และให้คะแนนแบบสอบถาม ตามความมุ่งหมายที่ต้องการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เกณฑ์กำหนดน้ำหนักให้คะแนนแบบสอบถามและความหมายของคะแนนที่ได้ กำหนดไว้มีดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว, ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียน มี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ธ ดังนี้คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้น้ำหนัก	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้น้ำหนัก	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้น้ำหนัก	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับวัดปัจจัยด้านครอบครัว และด้านโรงเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมาก
4.50 - 5.00	หมายถึงมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยาย โอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.7.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่า ร้อยละ

3.7.2 หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของประชากรของคำตอบแต่ละข้อในคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้คะแนนเฉลี่ย (mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3.7.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย จำนวนทั้งสิ้น ผู้บริหาร 6 คน ครู 68 คน นักเรียน 217 โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของนักเรียน (แบบสอบถามฉบับที่ 1) ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านนักเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของครู (แบบสอบถามฉบับที่ 2) ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านนักเรียน

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 สรุปการสัมภาษณ์ผู้บริหารถึงแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนขยาย

โอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของนักเรียน (แบบสอบถามฉบับที่

1) ตามลำดับดังนี้

4.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.1.1 เพศ จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.9 เป็นเพศชาย และร้อยละ 46.1 เป็นเพศหญิง ดังตารางที่ 4.1

4.1.1.2 อายุ จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.6 มีอายุ 13-14 ปี ร้อยละ 18.9 มีอายุ 15-16 ปี และร้อยละ 0.5 มีอายุ 16 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ และอายุ

เพศ/อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	117	53.9
หญิง	100	46.1
รวม	217	100.0
อายุ		
13-14 ปี	175	80.6
15-16 ปี	41	18.9
16 ปีขึ้นไป	1	0.5
รวม	217	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.1.3 นักเรียนอยู่ในปกครอง จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในปกครอง ร้อยละ 57.1 อยู่กับ บิดา มารดา ร้อยละ 18.0 อยู่กับ มารดา ร้อยละ 10.1 อยู่กับ ญาติ ร้อยละ 8.8 อยู่กับ บิดา และร้อยละ 6.0 อยู่กับบุคคลอื่น ได้แก่ ปู่ย่า ตา ยาย พี่สาว ดังตารางที่ 4.2

4.1.1.4 ค่าใช้จ่ายรายเดือนของนักเรียน จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายรายเดือน ร้อยละ 44.7 ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 1,001 – 2,000 บาท ร้อยละ 31.8

ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ ไม่เกิน 1,000 บาท ร้อยละ 14.3 ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 2,001 – 3,000 บาท และร้อยละ 9.2 ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ มากกว่า 3,000 บาท (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามนักเรียนอยู่ในปกครองและค่าใช้จ่ายรายเดือน

นักเรียนอยู่ในปกครอง/ค่าใช้จ่ายรายเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียนอยู่ในปกครอง		
บิดา มารดา	124	57.1
บิดา	19	8.8
มารดา	39	18.0
ญาติ	22	10.1
บุคคลอื่นๆ	13	6.0
รวม	217	100.0
ค่าใช้จ่ายรายเดือน		
ไม่เกิน 1,000 บาท	69	31.8
1,001 – 2,000	97	44.7
2,001 – 3,000	31	14.3
มากกว่า 3,000	20	9.2
รวม	217	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.1.5 จำนวนพี่น้อง จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีพี่น้อง ร้อยละ 41.9 มีพี่น้อง 2 คน ร้อยละ 23.0 มีพี่น้อง 3 คน ร้อยละ 20.3 มีพี่น้อง 1 คน ร้อยละ 10.1 มีพี่น้อง 22คน และร้อยละ 4.6 มีพี่น้องมากกว่า 4 คน ดังตารางที่ 4.3

4.1.1.6 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จากการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ร้อยละ 37.8 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 18.4 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 6.9 ระดับปวช. ร้อยละ 5.1 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 0.9 ระดับปวส./อนุปริญญา และร้อยละ 0.5 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามจำนวนพี่น้องและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

จำนวนพี่น้องและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนพี่น้อง		
1 คน	44	20.3
2 คน	91	41.9
3 คน	50	23.0
4 คน	22	10.1
มากกว่า 4 คน	10	4.6
รวม	217	100.0
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
ประถมศึกษา	82	37.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	66	30.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	18.4
ปวช.	15	6.9
ปวส./อนุปริญญา	2	0.9
ปริญญาตรี	11	5.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.5
รวม	217	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.1.7 ผลการเรียนรู้เฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา จากการศึกษา พบว่า นักเรียน มีผลการเรียนเฉลี่ยทั้งสองภาคเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 41.5 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.25 รองลงมาร้อยละ 28.6 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.25 – 4.00 ร้อยละ 27.6 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 1.50 – 2.50 และร้อยละ 2.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่า 1.50 พบว่าประชากร ได้รับคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2.97 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา

ผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาที่ผ่านมา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1.50	5	2.3
1.50 – 2.50	60	27.6
2.51 – 3.25	90	41.5
3.26 – 4.00	62	28.6
รวม	217	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.2.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพบรรยากาศห้องเรียน ครูผู้สอน คุณภาพของครูผู้สอน เทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสถานศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 47.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 24.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 14.7 เห็นด้วย ร้อยละ 11.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

(2) นักเรียนคิดว่าบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เช่น มุมอ่านหนังสือ การจัดบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณโรงเรียน ร้อยละ 40.6 เห็นด้วย ร้อยละ 35.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 13.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.2 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เช่น มุมอ่านหนังสือ การจัดบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(3) นักเรียนคิดว่าแหล่งค้นคว้าข้อมูล เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำราเรียน วารสาร มีให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ ร้อยละ 42.4 เห็นด้วย ร้อยละ 30.4 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 16.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แหล่งค้นคว้าข้อมูล เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำราเรียน วารสาร มีให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(4) อาคารสถานที่มีความปลอดภัยในการเรียน ร้อยละ 47.0 เห็นด้วย ร้อยละ 26.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อาคารสถานที่มีความปลอดภัยในการเรียนในระดับมาก

(5) นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมและสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 50.7 เห็นด้วย ร้อยละ 23.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 19.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมและสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนการสอนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(6) ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและมีความหลากหลาย ร้อยละ 43.3 เห็นด้วย ร้อยละ 34.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและมีความหลากหลายส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(7) นักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน ร้อยละ 36.4 เห็นด้วย ร้อยละ 27.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 12.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 3.7 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนในระดับมาก

(8) มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ร้อยละ 39.6 เห็นด้วย ร้อยละ 29.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 16.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 13.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก (ตารางที่ 4.5)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมและสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) อาคารสถานที่มีความปลอดภัยในการเรียน ($\bar{X}=3.78$) ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและมีความหลากหลาย ($\bar{X}=3.74$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า ในด้านสถานศึกษาประเด็นที่นักเรียนให้ความสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนของครูจะมีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพราะการเรียนการสอนที่ดี ที่ทำให้นักเรียนมีความสุขและรู้สึกสนุกสนานในการเรียน จะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชา ได้ดีขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนต้องจึงมีการวางแผนการสอนที่เป็นระบบ การจัดทำแผนการสอนและเตรียมการสอน มีการกำหนดเป้าหมาย พร้อมตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายหรือความสำเร็จเพื่อเตรียมสร้างเครื่องมือวัดประเมิน และกระบวนการที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์เกิดคุณภาพและสนองตอบประเทศไทย 4.0 กระบวนการการสอนเน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น Active Learning, Project Based Learning, Problem Based Learning, Discovery Learning Inquiry Learning เป็นต้น และในประเด็นที่นักเรียนให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่ได้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือมีส่วนน้อยที่สุด จากประเด็นจะเห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียน และแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล มีผลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตัวนักเรียนเอง เพราะฉะนั้น ครูผู้สอนจึงควรพัฒนาการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนของนักเรียน	6 (2.8)	32 (14.7)	102 (47.0)	52 (24.0)	25 (11.5)	2.73	0.94
นักเรียนคิดว่าบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เช่น มุมอ่านหนังสือ การจัดบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณโรงเรียน	29 (13.4)	88 (40.6)	77 (35.5)	20 (9.2)	3 (1.4)	3.55	0.89

ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ ด้านสถานศึกษา (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ ด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		
นักเรียนคิดว่าแหล่งค้นคว้า ข้อมูล เช่น ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำรา เรียน วารสาร มีให้นักเรียน ค้นคว้าเพียงพอ	35 (16.1)	92 (42.4)	66 (30.4)	21 (9.7)	3 (1.4)	3.62	0.92
อาคารสถานที่มีความ ปลอดภัยในการเรียน	42 (19.4)	102 (47.0)	58 (26.7)	14 (6.5)	1 (0.5)	3.78	0.85
ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการ สอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา และมีสื่อที่มีความทันสมัยและ มีความหลากหลาย	39 (18.0)	94 (43.3)	74 (34.1)	9 (4.1)	1 (0.5)	3.74	0.82
นักเรียนมีโอกาสดำเนินการ ความคิดเห็นและซักถามในชั้น เรียน	44 (20.3)	79 (36.4)	60 (27.6)	26 (12.0)	8 (3.7)	3.58	1.06
มีการจัดกิจกรรมที่สร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ นักเรียน	36 (16.6)	86 (39.6)	63 (29.0)	29 (13.4)	3 (1.4)	3.57	0.97
นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอนมีวิธีการ สอนที่เหมาะสมและสามารถ ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหา ที่เรียน และมีความสุขกับ กิจกรรมการเรียนการสอน	42 (19.4)	110 (50.7)	51 (23.5)	11 (5.1)	3 (1.4)	3.82	0.85
รวม	3.55	0.52					

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) ผู้ปกครองสามารถสอนการบ้านนักเรียนได้เป็นอย่างดี ร้อยละ 42.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.6 เห็นด้วย ร้อยละ 15.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 8.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองสามารถสอนการบ้านนักเรียนได้ เป็นอย่างดีส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

(2) ผู้ปกครองเอาใจใส่ และสนับสนุน ในเรื่องการเรียนการสอนของ นักเรียน ชักถามเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ ร้อยละ 33.6 เห็นด้วย ร้อยละ 30.9 เห็น ด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 28.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองเอาใจใส่ และสนับสนุน ในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน ชักถามเกี่ยวกับผลการเรียน ของนักเรียนอยู่เสมอส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(3) ครอบครัวต้องสูญเสียในเรื่องการศึกษาให้กับ พี่น้องหลายคน ร้อยละ 27.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 22.1 เห็นด้วย ร้อยละ 16.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 21.2 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 14.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครอบครัวต้องสูญเสียในเรื่องการศึกษาให้กับ พี่น้องหลายคนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ ปานกลาง

(4) ผู้ปกครองเต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้กับ นักเรียนเพื่อการศึกษา ร้อยละ 41.9 เห็นด้วย ร้อยละ 30.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 23.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองเต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษาส่งผลกระทบต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(5) ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุน ให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ ร้อยละ 40.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.2 เห็น ด้วย ร้อยละ 18.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 2.8 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และ สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับปานกลาง

(6) นักเรียนคิดว่าผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น หากผลสัมฤทธิ์ ออกมาไม่ดี นักเรียนจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 35.5 เห็นด้วย ร้อยละ 30.4 เห็น

ด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 29.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนคิดว่าผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น หากผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ดี นักเรียนจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(7) สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้ และส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 47.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.7.0 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 16.6 เห็นด้วย ร้อยละ 8.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียนในระดับปานกลาง

(8) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและ ผลการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 34.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.9 เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ร้อยละ 14.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียน และผลการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.6)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้ปกครองเต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) นักเรียนคิดว่าผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น หากผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ดี นักเรียนจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X}=3.91$) ผู้ปกครองเอาใจใส่ และ สนับสนุนในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน ชักถามเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.88$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่นักเรียนคิดว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ผู้ปกครองเต็มใจและสนับสนุนทั้งในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน เอาใจใส่ชักถามในเรื่องการเรียน ทั้งนี้ เพราะผู้ปกครองมีหน้าที่เลี้ยงดู ให้การอบรมสั่งสอน และการให้การศึกษาแก่นักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่และจริงจังเป็นพิเศษโดยส่งเสริมให้นักเรียน เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้กำลังใจและแสดงความเชื่อถือนในตัวนักเรียน ในบางครั้งแรงจูงใจจากการได้รับรางวัลจากผู้ปกครอง จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้เช่นกัน

ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ผู้ปกครองสามารถสอนการบ้านนักเรียนได้เป็นอย่างดี	19 (8.8)	60 (27.6)	93 (42.9)	34 (15.7)	11 (5.1)	3.19	0.98
ผู้ปกครองเอาใจใส่ และสนับสนุนในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน ซักถามเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ	67 (30.9)	73 (33.6)	62 (28.6)	15 (6.9)	0 (0.0)	3.88	0.93
ครอบครัวต้องสูญเสียในเรื่องการศึกษาให้กับ พี่น้องหลายคน	32 (14.7)	48 (22.1)	60 (27.6)	46 (21.2)	31 (14.3)	3.02	1.27
ผู้ปกครองเต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา	66 (30.4)	91 (41.9)	51 (23.5)	8 (3.7)	1 (0.5)	3.98	0.86
ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ	39 (18.0)	59 (27.2)	88 (40.6)	25 (11.5)	6 (2.8)	3.46	1.00
นักเรียนคิดว่าผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น หากผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ดี นักเรียนจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	66 (30.4)	77 (35.5)	64 (29.5)	9 (4.1)	1 (0.5)	3.91	0.90
สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน	18 (8.3)	36 (16.6)	104 (47.9)	45 (20.7)	14 (6.5)	3.00	0.98

ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีผลต่อตัวนักเรียนและ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน	32 (14.7)	49 (18.9)	75 (34.6)	41 (18.9)	20 (9.2)	3.15	1.17
รวม						3.45	0.55

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.1.2.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจต่อการเรียน ความรู้และสติปัญญาความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านตัวนักเรียนของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียน ร้อยละ 39.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 34.6 เห็นด้วย ร้อยละ 15.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนส่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(2) นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 49.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 26.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 14.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.4 เห็นด้วย ร้อยละ 1.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนส่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อย

(3) นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 46.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.3 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 17.5 เห็นด้วย ร้อยละ 9.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ในระดับปานกลาง

(4) นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชาภาษาไทย ร้อยละ 45.6 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.2 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 20.7 เห็นด้วย ร้อยละ 8.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.1 ไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยในระดับปานกลาง

(5) นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 35.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 25.8 เห็นด้วย ร้อยละ 22.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 12.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 4.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ในวิชาอังกฤษในระดับมาก

(6) นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 48.4 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.7 เห็นด้วย ร้อยละ 17.1 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 8.8 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง

(7) นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน ร้อยละ 48.8 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 24.9 เห็นด้วย ร้อยละ 13.8 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 9.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.8 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียนในระดับปานกลาง

(8) นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนรู้จากเพื่อน ร้อยละ 44.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 30.4 เห็นด้วย ร้อยละ 13.8 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 10.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนรู้จากเพื่อนในระดับปานกลาง

(9) นักเรียนมักจะคุยและชวนเพื่อนคุย เรื่องนอกบทเรียนอยู่เสมอในขณะที่ครูสอน ร้อยละ 46.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 22.6 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 19.8 เห็นด้วย ร้อยละ 8.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.8 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมักจะคุยและชวนเพื่อนคุย เรื่องนอกบทเรียนอยู่เสมอในขณะที่ครูสอนในระดับปานกลาง

(10) นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ร้อยละ 47.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 34.1 เห็นด้วย ร้อยละ 10.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.9 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในระดับปานกลาง

(11) ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น ร้อยละ 51.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 20.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 18.0 เห็นด้วย ร้อยละ 6.5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.7 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้นในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.6)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านตัวนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนในปัจจุบันของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ($\bar{X}=3.45$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน อยู่ในระดับน้อย

จากผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่นักเรียนคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนในปัจจุบันของนักเรียน ทั้งนี้ เพราะความรู้เดิมที่นักเรียนมีนั้น มีผลต่อการเรียนถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมที่ดีจะทำให้เข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมโดยในการเรียนต้องเชื่อมโยงเข้ากับพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วถ้านักเรียนเข้าใจในบทเรียนก็จะไม่เกิดปัญหาด้านการเรียน ไม่ต้องซักถามหรือเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาการเรียน แต่ถ้านักเรียนไม่มีพื้นฐานความรู้เดิม และยังไม่กล้าที่จะเข้าพบครู จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง เพราะนักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน และอีกหนึ่งประเด็นปัญหาคือ การเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับคะแนนผลการทดสอบโอเน็ต พบว่า ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 40.15 สถานศึกษาควรหาวิธีการในการพัฒนาในรายวิชาภาษาอังกฤษที่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียน โดยอาจจะจัดกิจกรรม ชุมชน หรือโครงการ ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ เช่น โครงการภาษาอังกฤษวันละคำ หรือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สนทนากับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง

ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนในปัจจุบันของนักเรียน	34 (15.7)	75 (34.6)	85 (39.2)	22 (10.1)	1 (0.5)	3.55	0.89

ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพหยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน	4 (1.8)	16 (7.4)	32 (14.7)	58 (26.7)	107 (49.3)	1.86	1.04
นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชา							
- คณิตศาสตร์	21 (9.7)	38 (17.5)	100 (46.1)	44 (20.3)	14 (6.5)	3.04	1.01
- ภาษาไทย	18 (8.3)	45 (20.7)	99 (45.6)	46 (21.2)	9 (4.1)	3.08	0.96
- ภาษาอังกฤษ	49 (22.8)	56 (25.8)	76 (35.0)	27 (12.4)	9 (4.1)	3.50	1.10
- วิทยาศาสตร์	19 (8.8)	47 (21.7)	105 (48.4)	37 (17.1)	9 (4.1)	3.14	0.94
นักเรียนมักจะคุยและเล่นชวนเพื่อนคุย เรื่องนอกบทเรียนอยู่เสมอในขณะที่ครูสอน	18 (8.3)	43 (19.8)	101 (46.5)	49 (22.6)	6 (2.8)	3.08	0.93
นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน	21 (9.7)	54 (24.9)	106 (48.8)	30 (13.8)	6 (2.8)	3.25	0.91
นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนจากเพื่อน	22 (10.1)	66 (30.4)	96 (44.2)	30 (13.8)	3 (1.4)	3.34	0.89
นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน	22 (10.1)	74 (34.1)	103 (47.5)	15 (6.9)	3 (1.4)	3.45	0.82

ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น	14 (6.5)	39 (18.0)	111 (51.2)	45 (20.7)	8 (3.7)	3.03	0.89
รวม						3.12	0.42

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

จากการศึกษา พบว่า จากการสอบถามนักเรียนถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.55 และด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.45 ด้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.12 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีผลต่อนักเรียนมากที่สุดคือด้านสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งในเรื่องของการจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียน นอกจากนั้นสถานศึกษายังต้องพัฒนาครูผู้สอน มีการนิเทศและติดตามครูเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนเองเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการใช้สื่อและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รองลงมาคือด้านครอบครัว ถ้าครอบครัวให้ความสำคัญกับการศึกษา สนับสนุน เอาใจใส่ต่อนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะการสนับสนุนของผู้ปกครองก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผู้ปกครองมีส่วนในการแก้ปัญหา และให้คำปรึกษา กับนักเรียน

และด้านที่มีที่มึผลน้อยที่สุดคือด้านนักเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนอาจจะคาดหวังถึงสิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จในการเรียนเป็นปัจจัยที่อยู่รอบๆ ว่ามีส่วนสำคัญ

ตารางที่ 4.8 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
ด้านสถานศึกษา	3.55	0.52	ระดับมาก
ด้านครอบครัว	3.45	0.55	ระดับปานกลาง
ด้านนักเรียน	3.12	0.42	ระดับปานกลาง
รวม	3.37	0.38	ระดับปานกลาง

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยาย

โอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของครู (แบบสอบถามฉบับที่ 2) ตามลำดับดังนี้

4.2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.1.1 เพศ จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาเป็นครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.1 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 22.9 เป็นเพศชาย (ตารางที่ 4.9)

4.2.1.2 อายุ จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.0 มีอายุ 41-45 ปี ร้อยละ 17.1 มีอายุ 31-35 ปี และ 36-40 ปี ร้อยละ 10.0 มีอายุ 51-55 ปี ร้อยละ 7.1 มีอายุ 26-30 ปี ร้อยละ 5.7 มีอายุ 46-50 ปี และร้อยละ 2.9 มีอายุ 56 - 60 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำนวน และร้อยละของครู จำแนกตามเพศ และอายุ

เพศ/อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	22.9
หญิง	54	77.1
รวม	70	100.0
อายุ		
26-30 ปี	5	7.1
31-35 ปี	12	17.1
36-40 ปี	12	17.1
41-45ปี	28	40.0
46-50 ปี	4	5.7
51-55 ปี	7	10.0
56-60 ปี	2	2.9
รวม	70	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2.1.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.3 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 42.9 ระดับปริญญาตรี และร้อยละ 29 ระดับปริญญาเอก (ตารางที่ 4.10)

4.2.1.4 กลุ่มสาระที่ทำการสอน จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ทำการสอนร้อยละ 20.0 กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 15.7 กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ร้อยละ 14.3 กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระร้อยละ 5.7 กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 4.3 กลุ่มสาระศิลปะ และร้อยละ 2.9 กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 จำนวน และร้อยละของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และกลุ่มสาระที่ทำการสอน

ระดับการศึกษา/กลุ่มสาระที่ทำการสอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	30	42.9
ปริญญาโท	38	54.3
ปริญญาเอก	2	2.9
รวม	70	100.0
กลุ่มสาระที่ทำการสอน		
วิทยาศาสตร์	14	20.0
คณิตศาสตร์	10	14.3
ภาษาไทย	10	14.3
ภาษาต่างประเทศ	14	20.0
ศิลปะ	3	4.3
สุขศึกษาและพลศึกษา	2	2.9
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4	5.7
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	11	15.7
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2	2.9
รวม	70	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2.1.5 ระยะเวลาที่ทำการสอน จากการศึกษา พบว่า ประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่ทำการสอน ร้อยละ 37.1 สอน 11-15 ปี ร้อยละ 27.1 สอน 6-10 ปี ร้อยละ 22.9 สอน 16-20 ปี ร้อยละ 8.6 สอน 1-5 ปี และร้อยละ 4.3 สอน 26 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 4.11)

4.2.1.6 คะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน จากการศึกษา พบว่า มีช่วงคะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน ร้อยละ 51.4 มีคะแนนเฉลี่ย 70-79 ร้อยละ 22.9 มีคะแนนเฉลี่ย 60-69 ร้อยละ 17.1 มีคะแนนเฉลี่ย 80 -100 และร้อยละ 8.6 มีคะแนนเฉลี่ย 50-59 (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระยะเวลาที่ทำการสอนและคะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน

ระยะเวลาที่ทำการสอน/คะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาทำการสอน		
1-5 ปี	6	8.6
6-10 ปี	19	27.1
11-15 ปี	26	37.1
16-20 ปี	16	22.9
26 ปีขึ้นไป	3	4.3
รวม	70	100.0
คะแนนเฉลี่ยในวิชาที่สอน		
50-59	6	8.6
60-69	16	22.9
70-79	36	51.4
80-100	12	17.1
รวม	70	100.0

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพบรรยากาศห้องเรียน ครูผู้สอน คุณภาพของครูผู้สอน เทคนิค วิธีการสอน สื่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสถานศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา ร้อยละ 48.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 47.1 เห็นด้วย ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 1.4 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษาส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(2) สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่าวิชาการ ร้อยละ 42.9 เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.4 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษาจัด

กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่าย วิชาการ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(3) สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เพียงพอ 50.0 เห็นด้วย ร้อยละ 30.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.7 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 0.57 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่า สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(4) บรรยากาศภายในห้องเรียน เช่น บอร์ดนิเทศ ส่งผลต่อการเรียนการรู้ ของนักเรียน ร้อยละ 44.3 เห็นด้วย ร้อยละ 37.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 14.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บรรยากาศภายในห้องเรียน เช่น บอร์ดนิเทศ ส่งผลต่อการเรียนการรู้ของนักเรียนในระดับมาก

(5) ผู้บริหารมีการนิเทศการสอน ของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ร้อยละ 44.3 เห็นด้วย ร้อยละ 40.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.7 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีการนิเทศการ สอน ของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในระดับมาก

(6) สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 54.3 เห็นด้วย ร้อยละ 21.4 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ระดับมาก

(7) ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอน ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ร้อยละ 51.4 เห็นด้วย ร้อยละ 35.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารตระหนักถึง ความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(8) มีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ และนำสื่อการสอนมาพัฒนารูปแบบการ และใช้ประกอบในการเรียนการสอน ร้อยละ 60.0 เห็นด้วย ร้อยละ 20.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 17.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ

และนำสื่อการสอนมาพัฒนารูปแบบการใช้ประกอบในการเรียนการสอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก (ตารางที่ 4.12)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่ายวิชาการ ($\bar{X}=4.26$) ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ($\bar{X}=4.20$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ครูคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ สถานศึกษาดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา มีการตรวจสอบทบทวนหลักสูตรให้มีความถูกต้อง และดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน และควรจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนโดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่ายวิชาการ โดยตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการนิเทศการสอนของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องพัฒนาในเรื่องของบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และครูผู้สอนควรที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เนื้อหาของรายวิชาสอดคล้องกับหลักสูตร

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา	34 (24.0)	33 (47.1)	1 (1.4)	2 (2.9)	0 (0.0)	4.41	0.67

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่ายวิชาการ	30 (42.9)	30 (42.9)	8 (11.4)	2 (2.9)	0 (0.0)	4.26	0.77
สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เพียงพอ	21 (30.0)	35 (50.0)	10 (14.3)	4 (5.7)	0 (0.0)	4.04	0.82
บรรยากาศภายในห้องเรียน เช่น บอร์ดนิเทศ ส่งผลต่อการเรียนการรู้ของนักเรียน	26 (37.1)	31 (44.3)	10 (14.3)	3 (4.3)	0 (0.0)	4.14	0.82
ผู้บริหารมีการนิเทศการสอนของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	28 (40.0)	31 (44.3)	7 (10.0)	4 (5.7)	0 (0.0)	4.19	0.84
สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	13 (18.6)	38 (54.3)	15 (21.4)	2 (2.9)	2 (2.9)	3.83	0.87
ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	25 (35.7)	36 (51.4)	7 (10.0)	2 (2.9)	0 (0.0)	4.20	0.73

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
มีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ และนำสื่อการสอนมาพัฒนารูปแบบการใช้ประกอบในการเรียนการสอน	14 (20.0)	42 (60.0)	12 (17.1)	2 (2.9)	0 (0.0)	3.97	0.70
รวม						4.13	0.61

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษาของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) ผู้ปกครองใส่ใจ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน กับครูผู้สอนอยู่เสมอร้อยละ 44.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 24.3 เห็นด้วย ร้อยละ 14.3 ไม่เห็นด้วยและ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองใส่ใจ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนอยู่เสมอส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

(2) ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ ร้อยละ 40.0 เห็นด้วย ร้อยละ 34.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.6 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองเอาใจใส่ และสนับสนุน ในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน ชักถามเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

(3) ผู้ปกครองเต็มใจและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา ร้อยละ 52.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 27.1 เห็นด้วย ร้อยละ 17.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองเต็มใจและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(4) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 45.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 37.1 เห็นด้วย ร้อยละ 14.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(5) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 52.9 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 37.1 เห็นด้วย ร้อยละ 10.0 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(6) สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 51.4 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 34.3 เห็นด้วย ร้อยละ 14.3 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(7) ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 58.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 32.9 เห็นด้วย ร้อยละ 8.6 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมาก

(8) รายได้ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 37.1 เห็นด้วย ร้อยละ 30.0 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 25.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.1 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า รายได้ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก (ตารางที่ 4.13)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.90$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$) ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}=4.43$) สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}=4.37$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้ปกครองใส่ใจ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ครูคิดว่าด้านครอบครัวที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยจะส่งผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียน ซึ่งถ้าครอบครัวอบอุ่นมีความสุข ผู้ปกครองเอาใจใส่แสดงให้นักเรียนเห็นถึงความรักและการเอาใจใส่ มีการกระตุ้น สนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ นักเรียนก็จะมีความสุขมีความรู้สึกรักอยากมาเรียน ใส่ใจในการเรียนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวของเด็ก เมื่อพ่อแม่และครูให้ความรักความอบอุ่นและสนับสนุนนักเรียน นักเรียนก็จะประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ผู้ปกครองใส่ใจ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนอยู่เสมอ	10 (14.3)	17 (24.3)	31 (44.3)	10 (14.3)	2 (2.9)	3.33	0.99
ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ	10 (14.3)	28 (40.0)	24 (34.3)	2 (2.9)	6 (8.6)	3.49	1.06
ผู้ปกครองเต็มใจและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา	12 (17.1)	19 (27.1)	37 (52.9)	2 (2.9)	0 (0.0)	3.59	0.81
ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอน	10 (14.3)	26 (37.1)	32 (45.7)	2 (2.9)	0 (0.0)	3.63	0.76

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว(ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน	37 (52.9)	26 (37.1)	7 (10.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.50	0.67
สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	36 (51.4)	24 (34.3)	10 (14.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.37	0.73
ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	41 (58.6)	23 (32.9)	6 (8.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.43	0.65
รายได้ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	18 (25.7)	26 (37.1)	21 (30.0)	5 (7.1)	0 (0.0)	3.81	0.91
รวม						3.90	0.53

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.2.2.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจต่อการเรียน ความรู้และสติปัญญาความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านตัวนักเรียนของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

(1) มีการตรวจสอบความรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการสอน ร้อยละ 68.6 เห็นด้วย ร้อยละ 24.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ

2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีการตรวจสอบความรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการสอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(2) นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้นักเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 25.7 เห็นด้วยและ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 21.4 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 4.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้นักเรียนไม่ทันเพื่อนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง

(3) ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ร้อยละ 55.7 เห็นด้วย ร้อยละ 35.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.6 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับในระดับมาก

(4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 61.4 เห็นด้วย ร้อยละ 37.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.4 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(5) นักเรียนมักจะปรึกษาปัญหาด้านการเรียนและมีความรู้สึกมั่นใจในการเข้าพบครู ร้อยละ 47.1 เห็นด้วย ร้อยละ 27.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 17.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 8.6 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(6) นักเรียนที่ครูให้ความใส่ใจ และสนใจ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ร้อยละ 62.9 เห็นด้วย ร้อยละ 30.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 4.3 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.9 ไม่เห็นด้วย ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(7) นักเรียนที่มีความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ ร้อยละ 52.9 เห็นด้วย ร้อยละ 44.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.9 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก

(8) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 72.9 เห็นด้วย ร้อยละ 15.7 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.4 ไม่แน่ใจ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมาก (ตารางที่ 4.14)

เมื่อจำแนกตามค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านตัวนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในสามอันดับแรก ได้แก่ นักเรียนที่มีความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$) ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.27$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน อยู่ในระดับน้อย

จากผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ครูคิดว่าด้านตัวนักเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ นักเรียนที่มีความชอบในวิชาใดๆ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะส่งผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอยู่ ครูควรมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล การสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการรู้ถึงพื้นฐานเดิมทั้งเรื่องครอบครัว ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการเรียน การขอปรึกษาเรียนอะไร มีปัญหาในรายวิชาใด ครูจะได้ทราบถึงปัญหาของนักเรียนแต่ละคน เพื่อจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพ ถ้าครูให้ความสนใจ และสนใจในตัวนักเรียน นักเรียนจะรู้สึกมั่นใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ ด้านตัวนักเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
มีการตรวจสอบความรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการสอน	17 (24.3)	48 (68.6)	3 (4.3)	2 (2.9)	0 (0.0)	4.14	0.62
นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพหยุดเรียนบ่อย ทำให้นักเรียนเรียนไม่ทันเพื่อน	18 (25.7)	18 (25.7)	16 (22.9)	15 (21.4)	3 (4.3)	3.47	1.21

ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละของนักเรียน จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน(ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ด้านตัวนักเรียน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล	25 (35.7)	39 (55.7)	6 (8.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.27	0.61
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น	26 (37.1)	43 (61.4)	1 (1.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.36	0.51
นักเรียนมักจะปรึกษาปัญหาด้านการเรียนและมีความรู้สึกมั่นใจในการเข้าพบครู	12 (17.1)	33 (47.1)	19 (27.1)	6 (8.6)	0 (0.0)	3.73	0.85
นักเรียนที่ครูให้ความใส่ใจและสนใจ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	21 (30.0)	44 (62.9)	3 (4.3)	2 (2.9)	0 (0.0)	4.20	0.65
นักเรียนที่มีความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ	31 (44.3)	37 (52.9)	2 (2.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.39	0.64
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	11 (15.7)	51 (72.9)	8 (11.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.04	0.52
รวม						4.08	0.47

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

จากการศึกษา พบว่า จากการสอบถามครูผู้สอนถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านนักเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านครอบครัวอยู่

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15) ทั้งนี้เพราะว่า สถานศึกษาหรือโรงเรียนมีความสำคัญมากที่สุดและเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์เพราะเวลาส่วนใหญ่ นักเรียนจะอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็ก รวมถึงสถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดการด้านบริหาร ด้านวิชาการ และการบริการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อุปกรณ์การเรียนการสอน การกีฬา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริม ให้เด็กมีโอกาสดำเนินการส่วนตัวอย่างเต็มที่ รวมทั้งครูผู้สอนก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพราะ การสอนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้สอนควรทำความรู้จักผู้เรียนเกี่ยวกับ ความต้องการ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องวางแผนการสอน ซึ่งการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการสอนจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคทักษะและวิธีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม รู้จักใช้ จิตวิทยาการเรียนการสอน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนประกอบกับการนำแผนการสอน มาใช้อย่างเหมาะสม มีการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อบกพร่องของการเรียนการสอน โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผล ซึ่งจะช่วยทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านตัวนักเรียนจากข้อมูลที่ได้ พบว่า แรงจูงใจในการเรียน เช่นความชอบหรือความสนใจในรายวิชา ทัศนคติในการเรียน การปรับตัวทางสังคม พื้นฐานความรู้เดิม มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ในสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันสิ่งที่มองข้ามไม่ได้ อาจจะเป็นสภาพสังคมในปัจจุบันที่จะเป็นตัวแปรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ทางอินเทอร์เน็ตที่จะเป็นอีกตัวแปรที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ด้านครอบครัวจากข้อมูลพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีส่วน ถ้าความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นแบบพ่อแม่แยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน พ่อแม่ ลุ่มหลงในอบายมุข ย่อมมีส่วนทำให้เด็กขาดความอบอุ่น รวมทั้งพื้นความรู้ของพ่อแม่ พ่อแม่บางคนขาดความเข้าใจนักเรียน ขาดความรู้เรื่อง จิตวิทยาก็อาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ ไม่มีที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้แก่เด็ก เพราะฉะนั้นครอบครัวก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 4.15 สรุปภาพรวมจำนวน ร้อยละของครู จำแนกความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
ด้านสถานศึกษา	4.13	0.61	ระดับมาก
ด้านครอบครัว	3.90	0.53	ระดับมาก
ด้านนักเรียน	4.08	0.47	ระดับมาก
รวม	4.03	0.47	ระดับมาก

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.3 การทดสอบสมมติฐาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย จำนวน 1153 คน และได้ทำการหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการแบ่งขนาดตามเกณฑ์ของเครจซี่และมอร์แกน และแบ่งตามลำดับชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน พบว่า ประชากรที่ศึกษาเป็นครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนวัดนิมมานรดี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.71 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว ร้อยละ 18.57 โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย,โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ์, โรงเรียนวัดทองศาลางาม ร้อยละ 15.71 และโรงเรียนวัดโคกนอน ร้อยละ 8.57 เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดนิมมานรดี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.80 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว ร้อยละ 24.42 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ์ ร้อยละ 17.05 โรงเรียนวัดทองศาลางาม ร้อยละ 11.98 โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย ร้อยละ 9.68 และโรงเรียนวัดโคกนอน ร้อยละ 5.53 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ครู		นักเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย	11	15.71	21	9.68
โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	13	18.57	53	24.42
โรงเรียนวัดโคกนอน	6	8.57	12	5.53

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

โรงเรียน	ครู		นักเรียน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียนวัดนิมมานรดี	18	25.71	69	31.80
โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	11	15.71	37	17.05
โรงเรียนวัดทองศาลางาม	11	15.71	26	11.98
	70	100.00	217	100.00

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.3.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการศึกษาโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.497, 0.412$ และ 0.154 ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.17)

4.3.1.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.412$) นักเรียนคิดว่าบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เช่น มุมอ่านหนังสือ การจัดบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณโรงเรียน นักเรียนคิดว่าแหล่งค้นคว้าข้อมูล เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำราเรียน วารสารมีให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ อาจจะเป็นเพราะว่า สื่อที่อยู่ในห้องเรียนนักเรียนได้เห็น ได้สัมผัส สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าเพราะอยู่ใกล้มือ และสะดวกต่อการใช่มากกว่าการเข้าไปค้นหาหนังสือในห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ที่อาจจะไม่เพียงพอให้นักเรียนใช้ โดยที่นักเรียนเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ เช่น มุมอ่านหนังสือ บอร์ดนิเทศ เป็นสิ่งที่นักเรียนเข้าถึงง่าย แต่แหล่งเรียนรู้เช่น ห้องสมุด และห้องคอมพิวเตอร์นักเรียนคิดว่ามีความสำคัญแต่อาจจะไม่ได้เข้าไปค้นหาหาความรู้มากเท่าที่ควร โดยในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ในการค้นคว้าข้อมูล นักเรียนสามารถค้นหาข้อมูลผ่านโทรศัพท์ซึ่งมีความสะดวกมากกว่าส่วนปัจจัยในเรื่องอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน คือ นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนรู้ของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าบรรยากาศรอบๆโรงเรียนไม่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.3.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.497$) ในเรื่องผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและ ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนปัจจัยที่น่ามีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองสามารถสอนการบ้านนักเรียนได้เป็นอย่างดี และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน สังเกตว่าถ้าผู้ปกครองสนับสนุนและใส่ใจในการเรียนของนักเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะส่งผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนรู้ของนักเรียน ของนักเรียนให้สูงขึ้น สภาพแวดล้อมก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์น้อยลง เพราะการที่ผู้ปกครองเอาใจใส่และสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนให้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากยิ่งขึ้น และเมื่อผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการให้การศึกษา ผู้ปกครองจึงต้องใส่ใจและจริงจังเป็นพิเศษ ส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้กำลังใจและแสดงความเชื่อใจในตัวนักเรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน หมายถึง ภาระหน้าที่ในการให้การเลี้ยงดู การให้การอบรมสั่งสอน และการให้การศึกษาหน้าที่อันสำคัญจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จของชีวิตใน ภายภาคหน้า ก็คือ หน้าที่การให้การศึกษาแก่นักเรียน ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนักเรียนเป็นอย่างมาก และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนรู้ของนักเรียน ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพราะถ้าครอบครัวมีความสุขจะส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน นักเรียนได้รับความรักความอบอุ่นจากผู้ปกครองการดูแลเอาใจใส่ เด็กจะมีความพร้อมในการเรียนถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก

4.3.1.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

ปัจจัยทางด้านตัวนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.154$) จากการสังเกตพบว่า ด้านตัวนักเรียนในเรื่องความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนรู้ใน

ปัจจุบันของนักเรียน นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนข้อที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนจากเพื่อน ทั้งนี้ความรู้เดิมที่นักเรียนมีนั้นส่งผลต่อการเรียนถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมที่ดีจะทำให้เข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น ถ้านักเรียนเข้าใจในบทเรียนก็จะไม่เกิดปัญหาการเรียน ไม่ต้องซักถามหรือเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาการเรียน แต่ถ้านักเรียนไม่มีพื้นฐานความรู้เดิม และยังไม่กล้าที่จะเข้าพบครู จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง เพราะนักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน

ตารางที่ 4.17ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยนักเรียน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	จำนวน(คน)	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	P-value
ด้านสถานศึกษา	217	0.412**	0.000
ด้านครอบครัว	217	0.497**	0.000
ด้านนักเรียน	217	0.154*	0.023
รวม	217	0.486**	0.000

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.3.2 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยความคิดเห็นของครู

จากการศึกษาโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านตัวนักเรียน และปัจจัยด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.520, 0.407$ และ 0.358 ตามลำดับ) (ตารางที่ 4.18)

4.3.2.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.520$) ด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกข้อ โดยแยกเป็นประเด็นดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่ายววิชาการ และในเรื่องของ สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เพียงพอ บรรยากาศภายในห้องเรียน เช่น บอร์ดนิเทศ ส่งผลต่อการเรียน การรู้ของนักเรียน ผู้บริหารมีการนิเทศการสอน ของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน มีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ และนำสื่อการสอนมาพัฒนารูปแบบการและใช้ประกอบในการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่า จากความคิดเห็นของครู แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งในเรื่องของการจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียน นอกจากนั้นสถานศึกษายังต้องพัฒนาครูผู้สอน มีการนิเทศและติดตามครูเพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนเองเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการใช้สื่อและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

4.3.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.358$) จากการสังเกตพบว่า ด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่อง ผู้ปกครองเต็มใจและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษาและรายได้ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และในเรื่องของผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจและ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยทางด้านครอบครัวที่จะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ดี จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อม จากทางบ้านอย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองต้องมีการแบ่งปันเวลาให้แก่ นักเรียน หาวิธีการ ช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่และสนับสนุนนักเรียน เพื่อจะ

ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน อาจส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยกลวิธีและแรงจูงใจต่างๆ อย่างจริงจัง จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

4.3.2.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

ด้านตัวนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.407$) จากการสังเกตพบว่า ด้านตัวนักเรียนในเรื่องมีการตรวจสอบความรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการสอน, นักเรียนที่ครูให้ความใส่ใจ และสนใจ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนที่มีความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ และ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล , นักเรียนมักจะปรึกษาปัญหาด้านการเรียนและมีความรู้สึกมั่นใจในการเข้าพบครู ทั้งนี้ถ้าครูมีความใส่ใจและมีการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน ครูก็จะทราบถึงปัญหาทั้งปัญหาทางด้านครอบครัว ปัญหาทางการเรียน

ตารางที่ 4.18ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยครู

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	จำนวน(คน)	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	P-value
ด้านสถานศึกษา	70	0.520**	0.000
ด้านครอบครัว	70	0.358**	0.002
ด้านนักเรียน	70	0.407**	0.000
รวม	70	0.501**	0.000

* $P<0.05$ ** $P<0.01$

ที่มา : ผู้ศึกษา, 2561

4.4 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ จำนวน 6 โรงเรียนถึงแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ปัจจัยที่ 1 ด้านสถานศึกษา

นโยบายที่ขาดการรับผิชอบ คือ การคิดนโยบายหรือโครงการขึ้นมาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เป็นนโยบายที่ขาดความจริงใจ ทำให้ต่อเนื่อง ส่วนมากเป็นการคิดนโยบายขึ้นมาโดยไม่มีการศึกษาบริบท หรือ วิเคราะห์จากสิ่งมีอยู่แล้ว การไม่ประเมินผลนโยบาย ไม่มีการปรับใช้ และการไม่คำนึงถึงผลกระทบ และแต่ไม่เคยมีการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณาตามคำให้สัมภาษณ์ของ นายอนันต์ เอี่ยมหงส์เหม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย ได้กล่าวถึงประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการบริหารงานของฝ่ายบริหารและหน่วยงานต้นสังกัดว่า “การแก้ปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำของกรุงเทพมหานคร ถ้าจะให้ผมตอบแบบเอาอกเอาใจ ก็จะบอกได้ว่า กทม.มีนโยบายนู่นนี่เยอะแยะไปหมด แต่ถ้าจะให้ตอบตามความจริง ก็จะต้องพูดว่า มันเป็นนโยบายที่ขาดความจริงใจ ทำแบบเพื่อให้ได้ทำ ทำยิ่งกว่าผักชี ยิ่งกว่าใบสาระแน ยิ่งกว่าการสร้างภาพ เป็นการทำแบบเอาปริมาณไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพ ไม่มีการติดตามผลเพื่อการแก้ไขทำแล้วก็ทิ้ง ถ่ายรูปจบแล้วก็จบกัน” และในบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนที่รับมอบนโยบายนั้นๆมา ไม่มีความเข้าใจในแนวนโยบายนั้น หรือตีความไปคนละทิศทางการกับวัตถุประสงค์จริงๆ ก็จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยผิดวัตถุประสงค์ ไม่เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้ ตามคำให้สัมภาษณ์ของ นายอนันต์ เอี่ยมหงส์เหมกล่าวว่า “สาเหตุหลักเลยนะที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผมสรุปเลยนะว่าเกิดจากนโยบายที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นนโยบายประเภทตามใจฉัน ตัวปัญหาหลักใหญ่ๆก็ตัวผู้บริหารโรงเรียนเองนั่นแหละ ถ้าผู้บริหารไม่มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรให้แม่นยำ ไม่รู้จักการบริหารงาน บริหารคนไม่เป็น การแก้ปัญหามันก็จะ ไปต่อไม่ได้”

“หลักสูตร” เป็นอีกหนึ่งปัญหาหลัก คือ เนื้อหาในหลักสูตรเยอะเกินไป ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาไม่ถูกจุดที่ควรพัฒนา การเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้นักเรียนต้องเรียนมากเกินไป ความจำเป็นของวัย ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน ซึ่งในความเป็นจริง สิ่งที่เด็กควรเรียนรู้มากที่สุดคือ “ทักษะชีวิต” อีกทั้งการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติม ตามคำให้สัมภาษณ์ของ นายอนันต์ เอี่ยมหงส์เหมกล่าวว่า “อีกปัญหาหนึ่งก็คือหลักสูตร ก็เพราะว่าหลักสูตรมันเยอะ ถ้ามองจริงๆ ถေးว่า ป.1 เนี่ย จำเป็นต้องเรียนเศรษฐศาสตร์ไหม ต้องเรียนรัฐศาสตร์ มันจำเป็นไหม แต่ทักษะชีวิตนะคือสิ่งจำเป็นที่นักเรียนควรจะได้เรียน ให้รู้ว่าจะทำอะไรให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า ทำอย่างไรจะอยู่ในสังคมได้อย่างไม่เป็นภาระ แต่หลักสูตรกลับไม่มุ่งเน้นในเรื่องเหล่านี้ ”

ครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่พยายามคิดหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้เกิดทักษะในการเรียน แต่พบว่ายังมีครูที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้นักเรียนท่องจำ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญมากกว่าการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจัดการ

เรียนการสอน โดยยึดการสอนตามหนังสือมากกว่าการสอนตามหลักสูตร และไม่ใช้สื่อ ขาดการติดตาม ทำให้การวัดผลประเมินผลขาดช่วง ไม่เป็นไปตามสภาพจริง อีกทั้งภาระงานของครูมีมาก เช่น งานพัสดุ งานการเงิน งานธุรการ รวมถึงงานโครงการพิเศษของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโครงการอาหารกลางวัน โครงการที่ทำร่วมกับชุมชนซึ่งเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติมจากงานการสอนทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลงไม่สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นายอนันต์ เอี่ยมหงส์เหม ได้กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนดังนี้ “ครูจะต้องมีใจ มองเห็นปัญหาจากภายใน และมีความอยากในการที่จะแก้ปัญหาเสียก่อน จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ เหมือนกับการถ่ายรูปนั้นแหละ ถ้าเราถ่ายรูปมันก็ได้มาแค่ฉาบฉวย แต่ถ้าเราวาดรูป เราจะได้ความทรงจำ มันอาจจะได้ผลซ้ำ แต่มันเป็นผลที่ถาวร”

4.4.2 ปัจจัยที่ 2 ด้านครอบครัว

เด็กขาดความพร้อมทางครอบครัว เพราะเด็กในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เป็นเด็กที่มีปัญหาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ที่อ่านหนังสือไม่ออก และเด็กบางส่วนในเขตภาษีเจริญเป็นเด็กต่างด้าวที่พ่อแม่อ่านหนังสือไทยไม่ได้ เมื่ออยู่บ้านก็ไม่ได้พูดภาษาไทย ดังนั้น ผู้ปกครองจึงไม่สามารถสอนการอ่านให้ลูกได้ อีกประการหนึ่ง คือ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การทำมาหากินของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ช่วงเวลาไม่สัมพันธ์กับเวลาที่ลูกต้องเรียนหนังสือ กล่าวคือ ในเวลาเย็นก่อนกลับบ้านที่สามารถใช้ช่วงเวลานั้นในการสอนซ่อมเสริม แต่เด็กไม่สามารถอยู่ในโรงเรียนได้เนื่องจาก ผู้ปกครองมีภาระในการทำงานไม่สามารถไปรับ – ส่ง นอกเวลาที่กำหนดได้ ในช่วงเวลาเช้ากับเที่ยง ก็มีเวลาน้อยเกินไปในการที่จะซ่อมเสริม และในเมื่อเด็กอ่านหนังสือไม่ได้ ก็เป็นผลกระทบไปถึงวิชาอื่นๆด้วยเช่นกัน ดังที่นางสุประวีณ์ ชะอุ่ม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดโคกนอน ได้กล่าวไว้ว่า “ผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำลง ผมมองหลายด้านนะ คะ แต่ด้านที่เป็นหัวใจสำคัญเลยคือตัวเด็กเองและครอบครัว ต่อให้เราเตรียมการสอนดีขนาดไหน ครูมีความรู้มากขนาดไหน ถ้าเด็กไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ก็เปล่าประโยชน์ เพราะเด็ก กทม.น่าสงสารค่ะ มีถึง 80 % ที่เดียวที่มาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ไม่พร้อมในทุกๆด้าน ดังนั้นจะให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้คงเป็นไปได้ยาก”

4.4.3 ปัจจัยที่ 3 ด้านตัวนักเรียน

เด็กขาดความพร้อมในการเรียนรู้ ขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงการที่นักเรียนให้ความสำคัญต่อการสอบน้อยเนื่องจาก ยังไม่รู้ว่าการสอบมีความสำคัญอย่างไร การสอบ เป็นเพียงเพื่อให้จบตามกระบวนการเท่านั้นไม่มีการเตรียมตัวและไม่ตั้งใจสอบ รวมไปถึงการที่นักเรียนมีเจตคติในทางลบต่อการเรียน เพราะรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องยากลำบาก การอยู่บ้านหรือการไปเที่ยวเล่นมีความสุขสนุกสนานและน่าสนใจมากกว่า จึงทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งหลุดออกจากระบบการศึกษาและไม่

สามารถติดตามได้ อีกทั้งตัวเด็กเองมีโรคต่างๆแฝงอยู่โดยที่ครอบครัวไม่รู้ ทำให้ไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้อง เช่น เด็กสมาธิสั้น เป็นต้น รวมไปถึง ปัญหาเรื่องการปลูกฝังความคิดตั้งแต่วัยเด็ก เพราะมีเด็กบางส่วนที่ถูกปลูกฝังมาในรูปแบบที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นเดียวกับที่นางวัลลภา ชูธง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดนิมมานรดี ได้กล่าวไว้ว่า “ปัญหาข้อแรกที่เป็นประเด็นสำคัญของปัญหา คือ เด็กอ่านไม่ออก ไม่ได้หมายความว่าเด็กอ่านไม่ได้เลยหรือสะกดคำไม่ได้ แต่หมายถึงภาวะการอ่านของเด็กด้อยลงไป เนื่องจากภาวะครอบครัวที่พร่อง พักถ้าพูดได้ว่า เด็กของกทม.ส่วนใหญ่ครอบครัวมีปัญหา ขาดความพร้อม เช่นในเขตที่พี่ดำรงตำแหน่งอยู่ตอนนี้ บอกได้เลยว่า ในเด็ก 100 คน จะมีประมาณ 10- 20 คน เท่านั้นที่มีครอบครัวสภาพสมบูรณ์คอยดูแล และเด็กที่อยู่กับปู่ย่า ตายาย 100% เลยว่าไม่รู้หนังสือ คือต้องยอมรับเลยว่าเป็นพม่าเสียครึ่งหนึ่ง ทำให้สอนลูกหลานอ่านหนังสือไม่ได้ เพราะฉะนั้นอย่าไปโทษที่ตัวเด็ก ก็เพราะว่าปัญหามันเริ่มมาจากครอบครัวก่อนไง ปัญหามันเลยมาตกที่เด็กไปด้วย”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed methods) โดย วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Search) โดยศึกษาจากหนังสือ และเอกสารหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น รายงานประจำปี แผนพัฒนาโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเอง และ 2) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 6 คน ถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางของนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Sciences และวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายที่ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดเขตภาษีเจริญจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดทองศาลางาม และโรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามนักเรียน และครูผู้สอน แบ่งเป็น 4 ตอน คือ 1) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ 2) ปัจจัยด้านสถานศึกษา 3) ปัจจัยด้านครอบครัว 4) ปัจจัยด้านนักเรียน

5.1 สรุปผลการศึกษา

ตามที่ได้ไปเก็บข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน สามารถตอบคำถามได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1.1.1 ปัจจัยด้านสถานศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากสำรวจด้วยแบบสอบถาม นักเรียนและครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมก็จะสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและมีความหลากหลาย สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่าวิชาการ ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

ในส่วนของการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารนั้น ผู้บริหารมีประเด็นในส่วนของหลักสูตรที่มีเนื้อหาเยอะเกินไป การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติม และในเรื่องครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่พยายามคิดหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้เกิดทักษะในการเรียน แต่พบว่ายังมีครูอีกส่วนหนึ่งที่ใช้วิธีการสอนแบบเดิมคือแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจัดการเรียนการสอน โดยยึดการสอนตามหนังสือมากกว่าการสอนตามหลักสูตร และไม่ใช้สื่อ ขาดการติดตาม ทำให้การวัดผลประเมินผลขาดช่วง ไม่เป็นไปตามสภาพจริง อีกทั้ง ภาระงานของครูมีมาก

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารคิดว่าตัวนโยบายของกรุงเทพมหานคร มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เพราะจากที่แล้มาส่วนกลางกำหนดนโยบาย โดยไม่มีการศึกษาบริบท การไม่ประเมินผลนโยบาย ไม่มีการปรับใช้ และการไม่คำนึงถึงผลกระทบ และไม่เคยมีการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณา ในบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนที่รับมอบนโยบายมาไม่มีความเข้าใจในแนวนโยบายนั้น หรือตีความไปคนละทิศทางการกับวัตถุประสงค์จริงๆ ก็จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยผิดวัตถุประสงค์ ไม่เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้

จากแบบสอบถาม ครูและนักเรียนจะมองถึงกระบวนการสอน รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ แต่ในทางปฏิบัติการพัฒนาผลสัมฤทธิ์จะต้องเป็นนโยบายที่ทางผู้บริหารต้องเป็นคนรับนโยบายเพื่อมาปฏิบัติในโรงเรียนซึ่งในแต่ละโรงเรียนก็จะมีบริบทที่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษา¹ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม แห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5.1.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

จากการเก็บข้อมูลจากสำรวจด้วยแบบสอบถาม นักเรียนและครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัวนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา รวมถึงสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ และสนับสนุน ในเรื่องการเรียนการสอนของนักเรียน เต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา

ในส่วนของการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารนั้น ผู้บริหารมีประเด็นที่คล้ายกันกับนักเรียนและครูคือ ผู้บริหารมีความคิดว่า เด็กขาดความพร้อมทางครอบครัว เด็กที่มีปัญหามาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่อ่านหนังสือไม่ออก อีกประการหนึ่งคือ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การทำมาหากินของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ช่วงเวลาไม่สัมพันธ์กับเวลาที่ลูกต้องเรียนหนังสือ กล่าวคือ ในเวลาเย็นก่อนกลับบ้านที่สามารถใช้ช่วงเวลานั้นในการสอนซ่อมเสริม แต่เด็กไม่สามารถอยู่ในโรงเรียนได้เนื่องจาก ผู้ปกครองมีภาระใน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553), 4-17.

การทำงานไม่สามารถไปรับ – ส่ง นอกเวลาที่กำหนดได้ ในช่วงเวลาเช้ากับเที่ยง ก็มีเวลาน้อยเกินไป ในการที่จะซ่อมเสริม และในเมื่อเด็กอ่านหนังสือไม่ได้ ก็เป็นผลกระทบไปถึงวิชาอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่นักเรียน ครู และผู้บริหาร คิดว่าปัจจัยด้าน ครอบครัวมีส่วนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคือ การที่ผู้ปกครอง มอบความรัก และการเอาใจใส่จะส่งผลต่อการเรียนเมื่อผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการให้ การศึกษา ผู้ปกครอง จึงต้องใส่ใจและจริงจังเป็นพิเศษ ส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้ กำลังใจและแสดงความเชื่อถือในตัวนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุนและเสียสละเวลาในการพา นักเรียนหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ปกครองมีหน้าที่ให้การเลี้ยงดู การให้การอบรมสั่งสอน และการให้การศึกษาน้ำหนักที่อันสำคัญจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนก้าวไปสู่ความสำเร็จของชีวิตใน ภาย ภายหน้า ก็คือ หน้าที่การให้การศึกษาแก่นักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการให้ การศึกษา ผู้ปกครองจึงต้องใส่ใจและจริงจังเป็นพิเศษ ส่งเสริมให้เรียนอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ มีการให้กำลังใจและแสดงความเชื่อถือในตัวนักเรียน

ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมี อิทธิพลต่อความสำเร็จของนักเรียนเป็นอย่างมาก² และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัว นักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพราะถ้าครอบครัวมีความสุขจะส่งผลต่อ สุขภาพจิตของนักเรียน นักเรียนได้รับความรักความอบอุ่นจากผู้ปกครองการดูแลเอาใจใส่ เด็กจะมีความพร้อมในการเรียน ถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก และจากการวิจัยของ มอร์โรว์ และวิลสัน³ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพ่อแม่ที่ให้คำชมเชย ยอมรับ แสดงความสนใจ และเข้าใจ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น มีพ่อแม่ที่ชอบข่มขู่ เข้มงวดกวดขันกับเด็กจนเกินไป ลงโทษเด็กบ่อย ๆ หรือมีฉะนั้นก็ให้ความคุ้มครอง ปกป้องเด็กมากเกินไป บรรยากาศในบ้านจึงมีความตึงเครียดและขัดแย้งกัน และนอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ชอร์ และ เลอร์แมน⁴ พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีผู้ปกครองที่

² สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, “ช่วยลูกให้เรียนดีขึ้น,” แม่และเด็ก, ปีที่8, ฉบับที่ 2 (2528): 40-42.

³ Morrow, W.R. & Wilson R.C, *Family relations of bright high-achieving and under-achieving high school boys* (New York: Child Development, 1961), 508-814.

⁴ Shore M.F. & Lerman A.H, “Parental perceptions of the student as related to achievement in junior college,” (The Journal of Experimental Education, 1970), 391.

เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของบุตรมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ให้ความสนใจ และวางแผนการเรียนให้บุตรของตน

5.1.1.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

จากการเก็บข้อมูลจากสำรวจด้วยแบบสอบถาม นักเรียนและครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านตัวนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนจะมีผลต่อความเข้าใจในวิชาที่เรียนรวมถึงความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ ถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมที่ดี เช่น การอ่านหนังสือ การเขียนหนังสือ ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักๆ พบว่า ในปัจจุบัน นักเรียนยังอ่านและเขียนหนังสือได้ไม่ถูกต้อง ถ้ามีพื้นฐานที่ดี ก็จะส่งผลให้การเรียนรู้ดีไปด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนก็มีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการรู้ถึงพื้นฐานของนักเรียนเพราะในการสำรวนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการที่ครูประจำชั้นจะต้องศึกษา นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของเด็ก ซึ่งแต่ละคนมีสภาพสังคม และชีวิตที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นหลายรูปแบบ ข้อมูลพื้นฐานที่ครูจำเป็นต้องรู้ และ มีความเข้าใจอย่างแท้จริง เช่น ด้านความสามารถของนักเรียน โดยศึกษาจากผลการเรียนในรายวิชาต่างๆ ผลการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียน รวมถึงพฤติกรรม ของนักเรียนที่มีต่อความสนใจในการเรียนว่านักเรียนมีความตั้งใจ สนใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด พฤติกรรมการมาโรงเรียน การขาดเรียน หรือหนีเรียนและความสามารถทางด้านอื่นๆ ของนักเรียน เช่น ได้รับหน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียน ความสามารถพิเศษของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา หรือศิลปะ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน

ด้านสุขภาพของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการศึกษาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้รู้จักสภาพร่างกายของนักเรียนเกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูง โรคประจำตัว หรืออาการผิดปกติทางร่างกายต่างๆ ด้านจิตใจ มีการสำรวจจากข้อมูลต่างๆ เพื่อสามารถสรุป พฤติกรรมด้านจิตใจของนักเรียน เช่น อารมณ์ซึมเศร้า วิตกกังวล พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้นและบุคลิกภาพที่อาย ขอบเก็บตัว ให้ชัดเจน

ด้านครอบครัว ครูที่ปรึกษาดำเนินการศึกษา สภาพครอบครัวของนักเรียนในด้านเศรษฐกิจ เกี่ยวกับรายได้ อาชีพของบิดา มารดาและผู้ปกครองนักเรียน ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน ด้านการคุ้มครองนักเรียนที่เกี่ยวกับข้อมูลของสมาชิกภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว บุคคลที่รับผิดชอบดูแลนักเรียน ลักษณะสภาพที่อยู่อาศัยและบรรยากาศสิ่งแวดล้อม อาการเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัว หรือมีการใช้สารเสพติด ดื่มสุรา เล่น

การพนันเป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ถ้าครูประจำชั้นมีการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล ก็จะทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริง

สอดคล้องกับ สุจินต์ วิศวรธรรณท์⁵ กล่าวไว้ สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง องค์ประกอบแรก ได้แก่ การรู้จักผู้เรียน เพื่อช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม ผู้สอนควรทำความรู้จักผู้เรียนเกี่ยวกับ ความต้องการ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น องค์ประกอบที่สองคือ การวางแผนการสอน ในการวางแผนการสอนที่ดี ครูควรมีความเข้าใจระบบการเรียนการสอนว่าประกอบด้วย การศึกษาเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งการวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนการสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะภัย สวัสดิพงษ์⁶ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง พบว่าปัจจัยด้านส่วนตัวที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยเฉลี่ยสูงสุด คือ ขาดการทบทวนหลังเลิกเรียนในการทบทวนวิชาที่ได้เรียนมาภายในแต่ละวัน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้านครอบครัวคือบิดามารดาไม่มีเวลาให้ ไม่มีเวลาดูแล ทำงานตลอดเวลาและบิดามารดามักจะดุว่าเป็นประจำเมื่อนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ตามที่กำหนด ส่วนการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารนั้น ผู้บริหารมีประเด็นที่คล้ายกันกับนักเรียนและครูคือ ผู้บริหารมีความคิดว่า ปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์คือความพร้อม และแรงจูงใจ เด็กขาดความพร้อมในการเรียนรู้ ขาดแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงการที่นักเรียนให้ความสำคัญต่อการสอบน้อยเนื่องจาก การสอบเป็นเพียงเพื่อให้จบตามกระบวนการเท่านั้น ไม่มีการเตรียมตัวและไม่ตั้งใจสอบ รวมไปถึงการที่นักเรียนมีเจตคติในทางลบต่อการเรียน เพราะรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องยากลำบาก การอยู่บ้านหรือการไปเที่ยวเล่นมีความสุขสนุกสนานและน่าสนใจมากกว่า จึงทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งหลุดออกจากระบบการศึกษาและไม่สามารถติดตามได้ อีกทั้งตัวเด็กเองมีโรคต่างๆแฝงอยู่โดยที่ครอบครัวไม่รู้ ทำให้ไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้อง เช่น เด็กสมาธิสั้น

⁵ สุจินต์ วิศวรธรรณท์, *การพัฒนาการสอนของครูมัธยมศึกษา : เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15* (กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์, 2526), 1-79.

⁶ ชนะภัย สวัสดิพงษ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546), 65.

เป็นต้น รวมไปถึง ปัญหาเรื่องการปลูกฝังความคิดตั้งแต่วัยเด็ก เพราะมีเด็กบางส่วนที่ถูกปลูกฝังมาในรูปแบบที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี⁷ ได้ศึกษาการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย พบว่า คุณภาพการศึกษาไทยกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความรุนแรงและมีทั้งความขาดและเกิน กล่าวคือ ขาดแคลนความสุขความอบอุ่นทางใจ ขาดความอบอุ่นทางครอบครัว ขาดตัวแบบหรือผู้ชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ควร ส่วนที่มากเกินไปคือ มีตัวแบบที่ยั่วยุให้ติดกับความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามอย่างวัฒนธรรมการบริโภคมากเกินไป มีแหล่งหรือพื้นที่ว่างสำหรับการทำกิจกรรมในทางเสื่อมเสียมากเกินไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า

ปัจจัยทางด้านสถานศึกษา คือ โรงเรียนควรมีแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน และแหล่งค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และครูควรมีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ และนำสื่อการสอนมาพัฒนากระบวนการและใช้ประกอบในการเรียนการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสนใจใส่ใจในการเรียน รวมทั้งสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านครอบครัว สถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ควรติดต่อพูดคุยกับผู้ปกครองของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพูดคุยถึงปัญหาต่างๆของนักเรียนในเชิงปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองเอาใจใส่ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนให้มากขึ้น รวมไปถึงการอธิบายและชี้แจงข้อดีของการสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนชอบและสนใจ สนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจ และช่วยส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนด้วย

ปัจจัยด้านตัวนักเรียน นักเรียน หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน และไม่ยอมมาเรียน ด้านเพื่อนก็มีผลการเรียนทำให้นักเรียนไม่อยากมาเรียน ไม่มีความสุขกับการมาโรงเรียน และใน

⁷ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550), 46.

รายวิชาภาษาอังกฤษเป็นรายวิชาที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด จาก 4 รายวิชาที่ดำเนินการสอบโอเน็ต และถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะไม่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นักเรียนในช่วงวัยนี้จะติดเกมส์และติดเพื่อน อาจจะส่งผลให้พฤติกรรมและการเรียนเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาจึงควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวเด็กในทุกๆ ด้าน มีการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล ก็จะทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริง และหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของตัวเด็กเอง

5.2.1 ข้อเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

5.2.1.1 แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

(1) แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถทำได้โดยการประชุมชี้แจงนโยบายการวางแผนพัฒนาวิชาการ ให้ครูทุกคนในโรงเรียนรับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมไปถึงครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลในระดับ และวิชาที่ตนเองสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ต้องมีระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน คณะครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน ไม่ใช่แค่ครูที่สอนในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งในระดับชั้นใดระดับชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากครูในกลุ่มสาระเดียวกันทั้งโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ถึงวิธีการสอนของครูแต่ละคนในทุกๆระดับชั้น เพราะปัญหาจริงๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดที่มัธยมศึกษา หากแต่เกิดมาตั้งแต่ระดับชั้นต้นๆ และกลายเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน

(2) การแก้ปัญหา มี 2 แบบด้วยกันคือ การแก้ปัญหาระยะสั้น เช่น การตีแบบเร่งด่วน และการแก้ปัญหาระยะยาว ซึ่งเป็นการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันในทุกๆระดับชั้น การแก้ปัญหาที่ดี ที่จะให้เกิดความคงทน คือต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาระยะยาว แต่การแก้ปัญหาในลักษณะนี้ต้องรู้ก่อนว่าปัญหาจริงๆอยู่ตรงไหน แล้วคณะครูทุกคนต้องมาช่วยกันคิดว่าจะมีวิธีแก้ปัญหายังไง วิธีการแบ่งกลุ่ม หรือไปสืบคนจากผู้ที่เคยทำมาแล้วและเกิดผลสำเร็จ ว่าเขาใช้วิธีการใด และใช้สื่ออย่างไร จากนั้นจึงนำทุกวิธีที่สืบค้นได้มาเทียบเคียงกับบริบทของโรงเรียน หาวิธีที่เหมาะสมที่สุด นำมาใช้ในการแก้ปัญหา ประการต่อมาคือ แก้ปัญหาเรื่องการอ่าน การเขียน ของเด็กให้ได้ก่อน รวมไปถึงพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนโดยต้องเริ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น แล้วจึงค่อยเสริมในเรื่องวิชาการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

อีกทั้งการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้ ควรมีการบูรณาการเนื้อหา ฝึกให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ มากขึ้น ครูผู้สอนเองต้องวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดให้ชัดเจนตามหลักสูตร และผลิตสื่อการสอนในรูปแบบ

ที่หลากหลาย สร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองให้ดูแลพฤติกรรมของนักเรียนและเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนในความปกครองมากขึ้น ครูต้องไปเยี่ยมบ้าน เพื่อที่จะได้รู้ปัญหาที่แท้จริง และร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา อีกประการหนึ่งคือ ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

(3) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติมแทน

(4) การนิเทศติดตามของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องนิเทศติดตามเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อการสอน เป็นที่ปรึกษา และช่วยดูแลแก้ปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคปัญหาในการสอน ในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ รอบรู้ในงาน และปฏิบัติตามขั้นตอนหรือแผนที่วางไว้อย่างรอบคอบ มีการวัดและประเมินผลงานที่ทำไปแล้ว ที่สำคัญเลยคือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูและการเรียนของนักเรียน อีกทั้งการทำงานแบบมีส่วนร่วมก็เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จด้วยเช่นกัน

(5) นโยบายในการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นแนวทางที่ทางกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนในกรุงเทพมหานครทั้ง 437 โรงเรียน (ใน 50 เขต) ไปยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมตัวรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกคนในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมไปถึงให้สามารถรองรับนโยบาย Thai Land 4.0 ซึ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงความเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยเลือกโรงเรียน 4 โรงเรียนในเขตคลองเตยเป็นเขตทดลอง โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดให้เป็น “โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาคลองเตยโมเดล” ตั้งแต่ปลายปี 2559 สิ่งที่ต้องกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ได้แก่ องค์ประกอบ (ปัจจัย) ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนซึ่งจากการวิจัยและเป็นที่ยอมรับทั่วไปมี 7 องค์ประกอบดังนี้

(ก) ตัวผู้เรียน (Learner) หรือนักเรียนต้องร่วมกำหนดเป้าหมายหรือเป้าหมายที่ต้องการให้มีหรือเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นักเรียน หลังจาการเรียนรู้ การสอนมาครบรอบ 1 ปี (1 ภาคเรียน) ในแต่ละช่วงชั้น ช่วงอายุ เช่น จบอนุบาล 1 (4 ขวบ) อนุบาล 2 (5 ขวบ) อนุบาล 3 (6 ขวบ) ป.1 (7 ขวบ) ป.6 (12 ขวบ) ม.1 (13 ปี) ม.6 (18 ปี) โดยกำหนดสิ่งที่ต้องการให้มี ให้เกิดขึ้นแต่ละจบชั้น เป็นสมรรถนะผู้เรียน 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skills) 3) ด้านคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งในอดีตแต่ละด้านก็ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร แต่ไม่ชัดเจน โดยครูเน้นแต่การเรียนการสอนด้านความรู้ ส่วนด้านทักษะและด้านคุณลักษณะ สอนน้อย ไม่ฝึกอบรมพัฒนาเท่าที่ควร สมรรถนะด้านทักษะหรือคุณลักษณะจึงมีหรือเกิดน้อย หรือไม่มี เพราะต้องบังคับ

อันหนึ่งคือข้อสอบ แบบทดสอบ เข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยที่เน้นเฉพาะด้านความรู้ และการทดสอบของกระทรวงศึกษาธิการก็เน้น O-Net A-Net และ NT ซึ่งเน้นแต่ด้านความรู้

(ข) กระบวนการ/วิธีการ/กิจกรรมหรือหลักสูตร (Curriculum) คือเนื้อหาและวิธีการที่จะให้ตัวผู้เรียน หรือนักเรียน บรรลุหรือสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบที่หนึ่ง ซึ่งการนำเนื้อหาและวิธีการที่จะให้ตัวผู้เรียนสำเร็จตามเป้าประสงค์ เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้ (กระบวนการเรียนการสอน) นั่นเอง หรือการเรียนรู้ (Learning) ที่ผ่านมาระบบการเรียนรู้ 6 การเรียนรู้คือ 1) การเรียนรู้เพื่อรู้ 2) การเรียนรู้เพื่อคิดให้เป็น 3) การเรียนรู้เพื่อทำให้เป็น 4) การเรียนรู้เพื่อให้แก้ปัญหาได้ 5) การเรียนรู้เพื่อให้ดำรงอยู่ได้ 6) การเรียนรู้เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ แต่ในศตวรรษที่ 21 หรือการเรียนรู้ใน Thailand 4.0 ต้องการให้ตัวผู้เรียน ประชาชนทั่วไปมีการเรียนรู้ตามระบบนิเวศการเรียนรู้ใหม่ 4 ด้านได้แก่ 1) การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย (Purposeful Learning) โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความอยากรู้อยากทำของผู้เรียน (Passion Driver) เป็นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองโจทย์เฉพาะบุคคล (Personalized) โดยพัฒนาคุณภาพโอกาส และข้อจำกัดของแต่ละบุคคล 2) การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ (Generative Learning) โดยเน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน นอกกรอบที่เคยปฏิบัติ ซึ่งปรับการเปลี่ยนจากการคิดนอกกรอบที่เน้น “ท่องจำ” “เชื่อฟัง” และ “ทำตาม” ไปเป็นการคิดนอกกรอบที่เน้น “กล้าคิดต่าง” “ทำต่าง” “แต่เคารพความเห็นของผู้อื่น” ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบถ่ายทอดข้อเท็จจริง เป็นการเรียนรู้แบบชี้แนะให้ใช้ความคิด และหาข้อมูลพิสูจน์ 3) การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะปลูกฝัง จิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สร้างคุณลักษณะความดี พลเมืองดี ที่มีความเกื้อกูลและแบ่งปัน (Mindful learning) โดยการส่งเสริมการเลี้ยงดูครอบครัว เน้นฝึกเด็ก (ผู้เรียน) ให้รู้จักฟังตัวเอง มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย จิตสาธารณะ การทำงานเป็นทีม โดยปรับเปลี่ยนจากการเน้นผลประโยชน์ร่วม (Common Interest) เป็นเน้นคุณค่าร่วม (Sharing Value) ปรับเปลี่ยนจากการให้รางวัลจากการแข่งขัน (Competing Incentive) เป็นการให้รางวัลจากการทำงานร่วมกัน (Sharing incentive) การเตรียมสร้างพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญที่สุดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั่นคือวิชาหน้าที่พลเมือง (Civic Education) และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี จะต้องถูกฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน จริงจัง เพื่อบ่มเพาะเยาวชนเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ และมีคุณภาพในที่สุด โดยการระดมพลังจากทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมด้วยช่วยกัน 4) การเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result Based Learning) โดยการปรับเปลี่ยนจากการเรียนโดยเน้นทฤษฎี ไปเป็นการเรียนที่เน้น

การวิเคราะห์ แก้ปัญหา และนำสู่การปฏิบัติจริง ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบฟังการบรรยาย ไปเป็น การเรียนแบบการทำโครงงาน และการแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่างๆ ปรับเปลี่ยนจากการวัด ความสำเร็จโดยระบบการนับหน่วยกิจ ไปเป็นการวัดความสำเร็จการบรรลุผลสัมฤทธิ์ ปรับเปลี่ยนจาก การเรียนเพื่อบรรลุวุฒิการศึกษา ไปเป็นการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรม การทำงานที่พึงประสงค์ไปปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย

สำหรับการศึกษาที่เน้น “เนื้อหาสาระ” (Contents) และ “กระบวนการ”/ วิธีการ/กิจกรรม (Process/Method/Activities) ต้องสามารถทำให้เป้าประสงค์ของผู้เรียนนั้นบรรลุ เป้าหมายทุกประเด็น ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยครูผู้สอนแต่ละวิชาต้องนำทั้งสาระ และกระบวนการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแต่ละชั้นคือ อนุบาล 1-3, ประถมศึกษาปีที่ 1-6, มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มาเขียนไว้ (กำหนดไว้แล้ว) ในแผนการสอนของครูเอง ทั้งเป็นรายปี รายภาค หรือรายเดือน ราย สัปดาห์ ซึ่งต้องมีผู้รับรองแผนการเรียนการสอน โดยทั่วไปก็จะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งครูแต่ละคน จะส่งแผนการสอนนี้เป็นหลักฐานในการเลื่อนขั้นเงินเดือน ตำแหน่งวิทยฐานะต่อไป

(ค) ตัวครูผู้สอน (Instructor) ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำ หลักสูตร (Curriculum) ในลำดับที่สองไปปฏิบัติให้เป้าประสงค์ของผู้เรียนในลำดับที่หนึ่งแต่ละช่วง ชั้นปีดังกล่าวแล้วบรรลุเป้าหมาย/เป้าประสงค์ทั้ง 3 ด้าน (ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ) ดังนั้น คุณภาพของตัวครูและคุณภาพการสอนของครูจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดในการบอกถึงความสำเร็จ ตามเป้าประสงค์ของผู้เรียน และคุณภาพของการวัดการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายที่ต้องการ

(ง) การตรวจสอบผลลัพธ์หรือการประเมินผลจากการกำหนดเป้าหมาย/ เป้าประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งว่า ที่ครูตั้งเป้าหมายเป้าประสงค์ในตัวผู้เรียนนั้นมีความสำเร็จ บรรลุผลมากน้อยเพียงใดในผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเป็นรายด้านในสมรรถนะที่กำหนดคือด้าน ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะว่าบรรลุมีค่าร้อยละเท่าไร และต้องหาสาเหตุของปัญหาที่ไม่บรรลุ (สำเร็จ) ว่ามีค่าร้อยละเท่าไรในแต่ละด้านและครูต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าปัญหาและการบรรลุมีสาเหตุมา จากอะไรคือ 1) ตัวครู 2) ตัวหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ และกิจกรรม/กระบวนการ/วิธีการ เรียนการสอน 3) ตัวผู้เรียน 4) เครื่องมือวัดและประเมินผลที่อาจไม่มีคุณภาพ 5) ช่วงเวลาของวัดผล อาจไม่เหมาะสม เป็นต้น จากข้อสังเกตการตรวจสอบผลลัพธ์กระทรวงศึกษาธิการและข้อสอบเข้า เรียนต่อในมหาวิทยาลัยจะเน้นด้านความรู้ ความจำมากกว่าทางด้านทักษะ และโดยเฉพาะ คุณลักษณะของคน เช่น ด้านจิตสาธารณะ การตรงต่อเวลา การเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม มีน้อย หรือไม่มีเลย ทำให้ผู้ปกครองและผู้เรียนยึดมั่นในแนวทางนี้ จึงต้องไปเสียเงินจำนวนมากเพื่อกวดวิชา ดังนั้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาประชาธิปไตย หรือเตรียมคน รับรองประเทศไทย 4.0 หรือศตวรรษที่ 21 ในสังคมโลก ถึงเวลาแล้วที่ต้องมาทบทวนการวัด ประเมินผลที่เป็นจริง สะท้อนความเป็นจริงของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ คงต้องมีการพัฒนาครูหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการวัดผล ประเมินผลอย่างขนานใหญ่ แบบที่เรียกว่า “ Evaluation Revolution” คือ การปฏิวัติการประเมินผลการศึกษาของประเทศเลย ที่เดียว

(จ) การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ของครูเป็นเรื่องที่จำเป็นและต้องทำอย่างจริงจัง โดยทั่วไปนักศึกษาครูไม่ได้ถูกฝึกหรือเรียนการบริหารจัดการชั้นเรียน (จากการสอบสัมภาษณ์ศึกษาครู) แต่ต่อไปนี้ต้องถือว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นสมรรถนะด้านความรู้ที่ต้องเรียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ฝึกปฏิบัติให้มีทักษะ และถือว่าเป็นด้านคุณลักษณะของครูที่จะต้องตระหนักให้เข้าใจถึงบรรยากาศชั้นเรียนว่าประกอบด้วยผู้เรียนที่มาจากครอบครัวต่างๆ ที่ถูกหล่อหลอมมาจากบริบทที่แตกต่างกัน ครูต้องมีลักษณะที่รัก เมตตา ผู้เรียนที่มีฐานไม่เท่ากันครูต้องมีลักษณะที่ขอบสังเกต สนใจ ใส่ใจในอุปนิสัย (Traits) พฤติกรรม (Behaviors) ในเด็กเป็นรายบุคคล และโดยเฉพาะครูต้องมีลักษณะเป็นนักสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนแต่ละคนเพื่อที่ครูจะได้ใช้ความรู้และทักษะที่ฝึกฝนมาดีแล้วไปส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลเป็นข้อมูลสารสนเทศในการเรียนการสอนในการแนะแนวให้คำปรึกษา ช่วยเหลือดูแล รวมถึงการป้องกันแก้ไข และห้ามปรามในสิ่งที่ผู้เรียนประพฤติไม่ถูกต้อง สำหรับผู้บริหารที่สูงไปกว่าครูผู้สอน เช่น หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าสาย ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกคนทุกฝ่าย ตัวผู้อำนวยการเองในระดับที่สูงกว่าผู้เรียนเป็นต้นไป ต้องมีความรู้ ทักษะ ในการบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีววะ มหาวิทยาลัย เพื่อจะได้สนับสนุนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพ ขจัดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา

(ฉ) เครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Network) คือเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมพัฒนาครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และชุมชนโดยรอบสถานศึกษา โดยจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในยุคประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21 ต้องสร้างกฎระเบียบขึ้นมารองรับ เพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินงานของแต่ละเครือข่าย สร้างขวัญกำลังใจให้กับอาสาสมัครที่เสียสละในด้านต่างๆ ที่เข้ามาร่วมทำงานเป็นเครือข่าย ตัวอย่าง 1) เครือข่ายผู้ปกครอง 2) เครือข่ายศิษย์เก่า 3) เครือข่ายชุมชน 4) เครือข่ายชมรมต่างๆ 5) เครือข่ายทางศาสนา 6) เครือข่ายองค์กรภาคเอกชน เป็นต้น ซึ่งหลักการของประเทศไทย 4.0 จำเป็นที่ทุกสถานศึกษาต้องจัดตั้งหรือจัดให้มีเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้

(ช) ทรัพยากรส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Recourses) เป็นทรัพยากรทั้งฝ่ายเจ้าสังกัด สังคม ชุมชน และผู้มีใจอันเป็นกุศลร่วมกันจัดขึ้นมาสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้ภารกิจของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย/เป้าประสงค์อย่างมีคุณภาพ

และเป็นที่ยอมรับ อย่างน้อยหน่วยงานต้นสังกัดก็วางแผนจัดสรรมาให้เพียงพอเพียงในการจัดดำเนินงานให้บรรลุภารกิจอย่างมีคุณภาพที่ตั้งไว้ ในส่วนอื่นๆก็นำมาเสริมให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้น และได้เป้าหมายเพิ่มขึ้นโดยทางสถานศึกษาก็ใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณตามแผนงานโครงการที่ตั้งไว้ อย่างชาญฉลาด คุ่มค่า และบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

สิ่งที่คาดหวังจะได้จากโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาคลองเตย โมเดล ได้แก่ 1) ผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นปี (อนุบาล1-3, ประถมศึกษา 1-6, และมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของ กรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ ตั้งเป้าหมายไว้ เห็นการพัฒนาจากการประเมินผลของแต่ละรายวิชาในภาพรวม เพื่อสั่งสมเป็น คุณภาพของการศึกษาในรอบปี นำไปสู่การศึกษาต่อไปเพื่อรองรับ Thailand 4.0 และเป็น Smart City ของกรุงเทพมหานคร 2) ได้หลักสูตรซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระและกระบวนการ/วิธีการ/ กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างหรือต้นแบบในการพัฒนาผู้เรียนได้ 3) ได้ครูผู้สอนที่มี คุณภาพทั้งคุณภาพในตัวครูและคุณภาพการสอนของครู 4) ได้เครื่องมือวัดและประเมินผล กระบวนการวัดประเมินผล และผลลัพธ์ที่สะท้อนความเป็นจริง จากการวัดประเมินที่มีคุณภาพ มี ประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ 5) ผู้สอนได้รับการพัฒนาจนเกิดประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ ในด้าน การบริหารจัดการชั้นเรียน จนทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน เรียนอย่างมีจุดหมาย มีแรงบันดาลใจ 6) เกิดเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามาเป็นหุ้นส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน โดยเฉพาะในระดับอนุบาล ประถมศึกษา หรือแม้แต่มัธยมศึกษา เกิดเครือข่ายกลุ่มเพื่อนตั้งแต่ ประถมศึกษาตอนปลายและชั้นมัธยมศึกษาในรูปแบบชมรมต่างๆ เครือข่ายชุมชน เครือข่ายศิษย์เก่า เครือข่ายศาสนา เครือข่ายอื่นๆ 7) ได้ผู้เรียนที่พัฒนาเพื่อเตรียมสู่แผนการพัฒนาประเทศในแผน 20 ปี

จากการศึกษาข้อมูลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมาย หลัก 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่ม โอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งดำเนินไปตามกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ คุณภาพสถานศึกษาและแหล่ง เรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สองบรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายที่คณะกรรมการนโยบายปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สองกำหนด

5.2.2 ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะบางตัวแปรเท่านั้น ดังนั้นควรจะมีการศึกษาปัจจัยอื่นหรือปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และนโยบายการจัดการศึกษาตามโมเดลไทยแลนด์ 4.0 อีกทั้งควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับนโยบายของกรุงเทพมหานครที่ออกมาว่าได้ผลสำเร็จอย่างไร

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.3.1 ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์

5.2.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ

5.2.3.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์การเรียน นอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษามาแล้ว

5.2.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

5.2.4.1 ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เลือก ในบางครั้งเกิดจากการที่กลุ่มตัวอย่างไม่อ่านข้อคำถาม ทำให้ผลที่ได้มีการแปรปรวน

5.2.4.2 บริบทและสภาพแวดล้อมภายในของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน เช่น จำนวนประชากร และครูผู้สอน รวมไปถึงปัจจัยแวดล้อมจากภายนอก เช่น ที่ตั้ง ชุมชนโดยรอบ และมุมมองของคณะกรรมการสถานศึกษา

5.2.4.3 เวลาของผู้ทำวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยมีภาระงานเป็นงานสอน ดังนั้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆจะติดขัดในเรื่องของเวลาที่มีไม่มากพอในการไปเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.4.4 เวลาของกลุ่มตัวอย่างที่เลือก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างมีความจำเป็นต้องกระทำในเวลาราชการเท่านั้น ดังนั้นในการสัมภาษณ์และการแจกแบบสอบถามจึงใช้เวลาค่อนข้างนานพอสมควร เนื่องจากการเดินทางไปเก็บข้อมูลในแต่ละสถานที่ มีระยะทางที่ค่อนข้างไกลทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างมาก

5.2.4.5 ความเข้าใจที่คาดเคลื่อนในการตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือก เป็นนักเรียน ดังนั้นในการให้ทำแบบสอบถามควรต้องมีการอธิบายข้อคำถามในแต่ละข้อให้เกิดความเข้าใจก่อน หากไม่มีการอธิบายให้ชัดเจน การตอบแบบสอบถามจะมีความคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2551.
- นภดล เจนอักษร. แก่นวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2544.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด, 2535.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์, 2548.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2553.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พฤติกรรมวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูทิว. รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- สุจินต์ วิสวธีรานนท์. การพัฒนาการสอนของครูมัธยมศึกษา: เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรม การสอนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองศิลป์การพิมพ์, 2526.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองพ.ศ. 2552-2561. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552.
- สำนักยุทธศาสตร์. รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี การศึกษา 2559. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2560.
- สำนักงานยุทธศาสตร์. แนวทางการขยายชั้นเรียนและหรือห้องเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2559.
- ยุพิน พิพิธกุล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่ใช้และไม่ใช้ชุดการสอน สำหรับวิชา พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- อัจฉรา สุขารมณ, และ อรพินท์ ชูชม. “การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ.” กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530.

บทความวารสาร

ณัฐติยาภรณ์ หยกอุบล. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.” *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม* ปีที่ 8, ฉบับที่ 1 (2555): 85.

ถิรนนท์ อนุวัช. “อยากให้ลูกเรียนเก่ง.” *วารสารแม่และเด็ก*, ปีที่ 9, ฉบับที่ 15 (2529): 100-103.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. “ช่วยลูกให้เรียนดีขึ้น.” *แม่และเด็ก*, ปีที่ 8, ฉบับที่ 2 (2528): 40-42.

อาทร รัตนคำนวน. “ท่านอาจช่วยลูกหลานท่านในการเรียนการสอน.” *การศึกษาเอกชน*. ปีที่ 4, ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2552) : 19-22.

วิทยานิพนธ์

ชนะภัย สวัสดิพงษ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง.” การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

เดือนใจ รักษาพงศ์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ศึกษานิพนธ์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.

นฤมล คงขุนเทียน. “ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการรับรู้ของ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่มีแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ.” การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

ประสงค์ ต่อโชค. “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนักเรียนและครู สภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้น ม.6 เขตการศึกษา 11.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

พวงผกา คันธรัตน์. “ปัจจัยภายในโรงเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง”. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

มนตร์วิ นันตะเสน. “พฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคลำพูน ที่เรียนรายวิชา 20001301 สังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินติเคท.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

สายสุณีย์ สว่างทรัพย์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.

สุรัตน์ เดียวเจริญ. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์.” การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

อรพินทร์ ชูชม. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

อรัญญา ไชยวงศ์. “การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแม่สุก อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กมล สดประเสริฐ, และ สุนทร สุนันทชัย. “การศึกษาขั้นพื้นฐาน.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, http://arc.nrru.ac.th/be/body/base_study2.html.

กมล สดประเสริฐ, และ สุนทร สุนันทชัย. “วิสัยทัศน์ทางการศึกษา :ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, http://arc.nrru.ac.th/be/body/base_study2.html.

บุญณิสสา ส่งแสง. “ทำไมการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า.” ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 8. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2560, <http://school8.education.police.go.th/technical/technical05.html>.

- ประเสริฐ ศรีแสนปาง. “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา.” Kruthai.net. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560, <http://www.kruthailand.net/forum/index.php?PHPSESSID=5d1ebe437e54cbcf368657eee3800787&topic=8.0>.
- ผุสดี ภูมิอินทร์. “การวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.” Gotoknow. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2560, <https://www.gotoknow.org/posts/314162>.

Books and Book Articles

- Bloom. B.S.. *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill, 1976.
- Bloom. B.S.. *Human characteristic and school learning* New York: McGraw Hill, 1982.
- Cruze. W.W.. *Educational psychology*. New York: The Renal Press, 1974.
- De Bono E.. *Edward De Bono's Textbook of Wisdom*. England: Penguin Group, 1991.
- Flanders. N.A.. *Analyzing teaching behavior*. Massachusetts: Addison-Wesley, 1970,
- Good C.V.. *Dictionary of education*. 3rd ed, 1959.
- Guilford J.P.. *Personality*. New York: McGraw-Hill, 1959.
- Mc Clelland D.C.. *The achievement motive*. New York: Appleton-Century-Crofts, 1953.
- Morrow. W.R. & Wilson R.C.. *Family relations of bright high-achieving and under-achieving high school boys*. New York: Child Development, 1961.
- Ober R.L. Bentley E.L. & Miller E. *Systematic observation of teaching Englewood*. Cliff NJ: Prentice-Hall, 1971.
- Robert J. Harvighurst and Bernice L. Neugarten. *Society and Education*. Boston: Allyn and Bacon, 1969.
- Rokeach M. *Beliefs. Attitudes and values*. San Francisco: Jossey-Bass, 1970.

Articles

- Gallessich J.. “An investigating of correlates of academic success of freshman engineering students.” *Journal of Counselling Psychology* 17(3) (1970): 173.

- Kerfoot W.D.. "Academic achievement motivation of secondary learning disabled and regular students." *Dissertation Abstracts International* (1981): 3049.
- Liddicoat J.P.. "Differences between under and overachiever's at a small liberal arts women's College." *Dissertation Abstracts International* (1972): 6133.
- Maykut P.S.. "The relationship between family variables and children's developmental performance." *Dissertation Abstracts International* (1984): 1366
- Seidman. D.N.. "A study of the relationship of selected factors in the home environment to performance on an intelligence test and a measure of achievement motivation among learning disabled children." *Dissertation Abstracts International* 40(3) (1980): 5005.
- Shore M.F. & Lerman A.H. *Parental perceptions of the student as related to Achievement in junior college*. The Journal of Experimental Education, 1970,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามชุดที่ 1
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ดังนั้นการตอบแบบสอบถามควรตอบให้ ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวนักเรียนเอง จะทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยที่คำตอบที่ได้รับจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำไปวิเคราะห์โดยส่วนรวมเท่านั้น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 13 – 14 ปี

☐ 15-16 ปี

☐ 16 ปีขึ้นไป

3. นักเรียนอยู่ในความปกครองของ

☐ บิดา มารดา

☐ บิดา

☐ มารดา

☐ ญาติ

☐ บุคคลอื่นโปรดระบุ.....

4. ค่าใช้จ่ายรายเดือนของนักเรียน

☐ ไม่เกิน 1,000 บาท

☐ 1,001-2,000

☐ 2,001-3,000

☐ มากกว่า 3,000

5. จำนวนพี่น้อง (รวมตัวนักเรียน)

- ☐ 1 คน ☐ 2 คน ☐ 3 คน
☐ 4 คน ☐ มากกว่า 4 คน

6. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- ☐ ระดับประถมศึกษา ☐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ☐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช. ☐ ปวส./อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

7. นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยในทั้งสองภาคเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาอยู่ใดระดับเท่าใด

- ☐ ต่ำกว่า 1.50 ☐ 1.50 – 2.50 ☐ 2.51 – 3.25 ☐ 3.25 - 4.00

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ปัจจัยด้านสถานศึกษา					
	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน					
1	นักเรียนคิดว่าบรรยากาศรอบๆ โรงเรียนรบกวนการเรียนของนักเรียน					
2	นักเรียนคิดว่าบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เช่น มุมอ่านหนังสือ การจัดบอร์ดนิเทศภายในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้รอบๆ บริเวณโรงเรียน					
3	นักเรียนคิดว่าแหล่งค้นคว้าข้อมูล เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ หนังสือ ตำราเรียน วารสาร มีให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ					
4	อาคารสถานที่มีความปลอดภัยในการเรียน					
	การเรียนการสอน					
5	นักเรียนคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสมและสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
6	ครูผู้สอนมีการจัดทำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและมีสื่อที่มีความทันสมัยและความหลากหลาย					
7	นักเรียนมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน					
8	มีการจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน					

ข้อ ที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ปัจจัยด้านครอบครัว					
9	ผู้ปกครองสามารถสอนการบ้านนักเรียนได้ เป็นอย่างดี					
10	ผู้ปกครองเอาใจใส่ และสนับสนุน ในเรื่องการ เรียนการสอนของนักเรียน ชักถามเกี่ยวกับผล การเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ					
11	ครอบครัวต้องสูญเสียในเรื่องการศึกษาให้กับ พี่น้องหลายคน					
12	ผู้ปกครองเต็มใจและสามารถจัดซื้ออุปกรณ์ การเรียนที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา					
13	ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของ นักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียน พิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ					
14	นักเรียนคิดว่าผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญและ จำเป็น หากผลสัมฤทธิ์ออกมาไม่ดี นักเรียน จะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม					
15	สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วน เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และส่งผลต่อผลการ เรียนของนักเรียน					
16	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อตัว นักเรียนและ ผลการเรียนของนักเรียน					
	ปัจจัยด้านนักเรียน					
17	ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีผลต่อความ เข้าใจในวิชาที่เรียนและผลการเรียนใน ปัจจุบันของนักเรียน					
18	นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน					

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19	นักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนในวิชา					
	- คณิตศาสตร์					
	- ภาษาไทย					
	- ภาษาอังกฤษ					
	- วิทยาศาสตร์					
20	นักเรียนรู้สึกไม่มั่นใจในการเข้าพบครูเมื่อมีปัญหาด้านการเรียน					
21	นักเรียนได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนจากเพื่อน					
22	นักเรียนมักจะคุยและและชวนเพื่อนคุยเรื่องนอกบทเรียนอยู่เสมอในขณะที่ครูสอน					
23	นักเรียนมีความพอใจและเป็นสมาชิกที่ดีเป็นที่ยอมรับในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน					
24	ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนในห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

- นักเรียนอยากให้โรงเรียนพัฒนาในเรื่องใด เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน

.....

.....

- นักเรียนคิดว่าสาเหตุใดที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนไม่เป็นที่พอใจ

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามชุดที่ 2
แบบสอบถามความคิดเห็นของครู
ปัจจัยภายในโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ดังนั้นการตอบแบบสอบถามควรตอบให้ ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวเอง จะทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยที่คำตอบที่ได้รับจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำไป วิเคราะห์โดยส่วนรวมเท่านั้น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. อายุ

☐

20 – 25 ปี

☐

26 – 30 ปี

☐

31 – 35 ปี

☐

36 – 40 ปี

☐

41 – 45 ปี

☐

46 – 50 ปี

☐

51 – 55 ปี

☐

56 – 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

☐

ปริญญาตรี

☐

ปริญญาโท

☐

ปริญญาเอก

4. กลุ่มสาระที่ทำการสอน

☐ วิทยาศาสตร์	☐ คณิตศาสตร์	☐ ภาษาไทย
☐ ภาษาต่างประเทศ	☐ ศิลปะ	☐ สุขศึกษาและพลศึกษา
☐ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	☐ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	
☐ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		

5. ระยะเวลาที่ทำการสอน

☐ 1 – 5 ปี	☐ 6 -10 ปี	☐ 11 - 15 ปี
☐ 16 – 20 ปี	☐ 21 25 ปี	☐ 26 ปีขึ้นไป

6. นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนในรายวิชาที่ท่านสอน อยู่ในระดับร้อยละเท่าใด

☐ 50 – 59	☐ 60 – 69	☐ 70 – 79	☐ 80 - 100

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ปัจจัยด้านสถานศึกษา					
1	สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา					
2	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่น ค่าวิชาการ					
3	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เพียงพอ					
4	บรรยากาศภายในห้องเรียน เช่น บอร์ดนิเทศ ส่งผลต่อการเรียนการรู้ของนักเรียน					
5	ผู้บริหารมีการนิเทศการสอน ของครูผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น					
6	สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ					
7	ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน และจัดระบบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน					
8	มีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ และนำสื่อการสอนมาพัฒนารูปแบบการและใช้ประกอบในการเรียนการสอน					

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ปัจจัยด้านครอบครัว					
9	ผู้ปกครองใส่ใจ ชักถามพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนอยู่เสมอ					
10	ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนไม่เข้าใจ					
11	ผู้ปกครองเต็มใจและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนเพื่อการศึกษา					
12	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนการสอน					
13	ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อนักเรียนและผลการเรียนของนักเรียน					
14	สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
15	ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันระหว่างบิดา มารดา จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
16	รายได้ของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ปัจจัยด้านนักเรียน					
17	มีการตรวจสอบความรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการสอน					
18	นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ หยุดเรียนบ่อย ทำให้นักเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน					
19	ครูมีการสำรวจปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล					
20	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้นมีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น					
21	นักเรียนมักจะปรึกษาปัญหาด้านการเรียน และมีความรู้สึกมั่นใจในการเข้าพบครู					
22	นักเรียนที่ครูให้ความสนใจ และสนใจ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น					
23	นักเรียนที่มีความชอบในวิชาที่สนใจ จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นๆ					
24	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

ท่านคิดว่า มีปัจจัยอื่นใดอีกบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

.....

.....

ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับนักเรียน

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการตอบแบบสัมภาษณ์ ควรตอบให้ ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวนักเรียนเอง เพื่อที่จะได้นำผลการสัมภาษณ์ไปพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนต่อไป

1. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างไร

.....

.....

.....

2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมตรงตามหลักสูตร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไรที่จะสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

.....

.....

.....

4. ท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรม /สื่อ / เพื่อการส่งเสริมและช่วยเหลือนักเรียนหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าปัญหาในการที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพราะสาเหตุใดบ้าง

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดเห็นมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

บทให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน

นายอนันต์ เอี่ยมหงส์เหม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย
วันที่ 6 มิถุนายน 2561

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการนั้น ก่อนอื่นผู้บริหารจะต้องเข้าใจว่า งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องรู้บริบทของงานวิชาการอย่างละเอียดครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านการพัฒนาวิชาการ การวัดผลประเมินผล รวมถึงต้องรู้และเข้าใจในเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร ว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แล้วจึงมาวัดดูวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ว่าโรงเรียนต้องการพัฒนาเด็กไปในทิศทางใดบ้างทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและจุดเน้นของโรงเรียน รวมไปถึงความคาดหวังของผู้ปกครองว่าต้องการให้บุตรหลานมีความสามารถด้านใดที่ต่างไปจากหลักสูตร เช่น นักเรียนสายชั้นมัธยมในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ จะมุ่งหวังไปเรียนต่อในสายอาชีพ เพราะฉะนั้นโรงเรียนจะต้องวางพื้นฐานของเด็ก นอกจากจะให้ไปเป็นไปตามหลักสูตรแล้วก็ต้อง ส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มเติมโดยพิจารณาว่า เด็กจะต้องมีความสามารถด้านใดเพิ่มขึ้น เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ จะต้องเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคนกล้าที่จะแสดงออก

ในฐานะของผู้บริหารโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่ต้องทำคือ การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ โดยดูจากสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วในปีที่แล้วว่ามีปัญหาอะไร ดูจากรายงานประจำปี (SAR) สำหรับในด้านวิชาการนั้นสามารถดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนปฏิบัตินั้น ใช้ในการส่งเสริมหรือการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนการสอน และการดำเนินงานด้านต่างๆภายในโรงเรียน ในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้น จะต้องดูในแต่ละรายวิชา และดูลงไปให้ลึกถึงระดับตัวชี้วัด ว่าแต่ละวิชานั้น ตัวชี้วัดใดที่นักเรียนมีผลสอบที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และจะต้องแยกประเภทออกเป็น รายบุคคล กลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย โดยวิเคราะห์ที่ละตัวชี้วัด ถ้าคะแนนนักเรียนที่ต่ำ เป็นกลุ่มใหญ่ นั้นแปลว่า ข้อสอบอาจจะมีปัญหาให้ดำเนินการตรวจสอบว่า ข้อสอบได้มาตรฐานหรือมีปัญหาอะไรที่เกี่ยวข้องกับข้อสอบหรือไม่ ในการวิเคราะห์ข้อสอบหรือการตรวจสอบนั้นให้นำผลของปีก่อนมาเปรียบเทียบกับ ถ้าหากว่าในปีที่ผ่านมามีปัญหาในลักษณะเดียวกัน แสดงว่าไม่ได้มีปัญหที่ข้อสอบ แต่เป็นปัญหาที่กระบวนการสอนจะต้องย้อนกลับมาวิเคราะห์ วัดดูประสงค์ของตัวชี้วัดในหลักสูตรอีกครั้งว่า ตัวชี้วัดนั้นๆมีความมุ่งหวังใด แล้วจึงไปดูที่แผนการสอนอีกครั้งว่า การจัดการสอนตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

เมื่อรู้ถึงปัญหาแล้ว คณะครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน ไม่ใช่แค่ครูที่สอนในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งในระดับชั้นใดระดับชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากครูในกลุ่มสาระเดียวกันทั้งโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ถึงวิธีการสอนของครูแต่ละคนใน เพราะปัญหาจริงๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดที่มัธยมศึกษา หากแต่เกิดมาตั้งแต่ระดับชั้นต้นๆ และกลายเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน

การแก้ปัญหาจะมี 2 แบบด้วยกันคือ

1. การแก้ปัญหาระยะสั้น เช่น การติวแบบเร่งด่วน
2. การแก้ปัญหาระยะยาว เป็นการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันในทุก
ระดับชั้น

การแก้ปัญหาที่ดี ที่จะให้เกิดความคงทน คือต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาระยะยาว แต่การแก้ปัญหาในลักษณะนี้ต้องรู้ก่อนว่าปัญหาจริงๆอยู่ตรงไหน แล้วคณะครูทุกคนต้องมาช่วยกันคิดว่าจะมีวิธีแก้ปัญหายังไง วิธีการแบ่งกลุ่ม หรือไปสืบคนจากผู้ที่เคยทำมาแล้วและเกิดผลสำเร็จ ว่าเขาใช้วิธีการใด และใช้สื่ออย่างไร จากนั้นจึงนำทุกวิธีที่สืบค้นได้มาเทียบเคียงกับบริบทของโรงเรียน หาวิธีที่เหมาะสมที่สุด นำมาใช้ในการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาระยะสั้นคือ การสอนเสริมแบบเข้ม หรือติวข้อสอบ ซึ่งครูผู้สอนต้องไม่ใช่วิธีการให้นักเรียนจำข้อสอบ แต่ต้องสอนให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อสอบทีละข้ออย่างละเอียด ทั้งนี้ครูต้องไม่เป็นผู้ชี้แนะให้ได้ว่าต้องตอบข้อใด ต้องให้นักเรียนวิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งในการติวข้อสอบแต่ละข้อนั้นอาจต้องใช้เวลานานแต่ละข้อค่อนข้างนานมากเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้มากขึ้น และในการติวนั้นต้องไม่รอเวลา ควรที่จะต้องทำตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ถึงอาจจะได้ผลช้า แต่จะเป็นผลที่ถาวร

และหากกล่าวถึง นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดในการแก้ปัญหาลักษณะของนักเรียนนั้น จะยังกล่าวได้ว่าไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะถึงแม้จะมีนโยบายออกมาหลายนโยบายด้วยกันเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แต่การติดตามตรวจสอบและประเมินผลความสำเร็จของนโยบายยังทำได้น้อย ขาดการสานต่อโครงการที่ดีและมีประโยชน์ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และบางโครงการไม่มีการวัดผล ประเมินผลเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง ทำให้เกิดการซ้ำแล้วซ้ำ ซึ่งไม่มีประโยชน์อะไรในการพัฒนาเลย อีกทั้งนโยบายบางเรื่อง เป็นนโยบายที่ซ้ำซ้อนกับนโยบายเดิมที่เคยมีมาแล้ว อาจแตกต่างกันบ้างในบางกระบวนการ ซึ่งลักษณะแบบนี้ทำให้ครูทำงานซ้ำซ้อน เป็นการเพิ่มภาระงานโดยไม่จำเป็น ในส่วนของโรงเรียนที่ดำเนินการบริหารอยู่นั้น จะดำเนินการวิเคราะห์นโยบายก่อนทุกครั้งว่าสอดคล้องกับนโยบายเดิมหรือไม่ แล้วตัดโครงการที่ไม่จำเป็นทิ้งไป เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ พัฒนาทางด้านวิชาการในห้องเรียนได้มากขึ้น

การนำ SAR มาวิเคราะห์ แล้วพบว่าเกิดปัญหาในเรื่องใดๆ แล้ว จึงได้กำหนดโครงการ และกิจกรรมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ และเมื่อจบโครงการ ได้มีการประเมินผลโครงการแล้วได้ผลดี ก็ควรที่จะเปลี่ยนจากโครงการเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน

ในเรื่องของการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียน ควรทำให้เป็นระบบ เป็นรูปธรรม ตามโครงสร้างการบริหารงานและภาระงานที่สำนักงานการศึกษากำหนด ส่วนการนำ นโยบายมาปฏิบัติ นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีวิธีการจัดการอย่างไร ถ้าผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ นโยบายจะกลายเป็นปัญหาทันที

สาเหตุที่ในปัจจุบัน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ส่วนหนึ่งสาเหตุมาจากนโยบายที่ขาดการรับผิดชอบ คือ การคิดนโยบายหรือโครงการขึ้นมาเพื่อทำผลงานของตนเอง โดยไม่มีการศึกษาบริบท หรือ วิเคราะห์จากสิ่งมีอยู่แล้ว การไม่ประเมินผลนโยบาย ไม่มีการปรับใช้ และการไม่คำนึงถึงผลกระทบ และในบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนที่รับมอบนโยบายมา มีความเข้าใจใน แผนนโยบายนั้น หรือตีความไปคนละทิศทางการกับวัตถุประสงค์จริงๆ ก็จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไป โดยผิดวัตถุประสงค์ ไม่เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้

อีกประการหนึ่งคือ “หลักสูตร” ปัญหาหลักคือ เนื้อหาในหลักสูตรเยอะเกินไป การเพิ่ม เนื้อหาในหลักสูตร ทำให้นักเรียนต้องเรียนมากเกินไปจนความจำของวัย ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน ซึ่งในความเป็นจริง สิ่งที่ได้ควรเรียนรู้มากที่สุดคือ “ทักษะชีวิต”

ทั้งนี้ถ้าหากจะให้สรุปกันจริงๆ บุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้บริหาร ดังนั้น ตัวผู้บริหารเองก็ควรที่จะมีความรอบรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีกทั้ง ต้องรู้งานทั้ง 4 ฝ่ายให้ละเอียด ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรทุกกลุ่มสาระวิชาเป็นอย่างดี รวมไปถึงตัวของครูผู้สอนเองเช่นกัน โดยมากมักจะยึดการสอนตามหนังสือมากกว่าการสอนตามหลักสูตร และไม่ใช่สื่อ ขาดการติดตาม ทำให้การวัดผลประเมินผลขาดช่วง ไม่เป็นไปตามสภาพจริง และตัวเด็กเอง ขาดความพร้อมในการเรียน เนื่องจากปัญหาครอบครัวยังเป็นส่วนใหญ่

นางสุประวีณ์ ชะอุ่ม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดโคกอน
วันที่ 9 มิถุนายน 2561

ในการวางแผนงานวิชาการ เริ่มแรกจะต้องดูก่อนว่าผลสัมฤทธิ์ของเด็กเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ แล้วจึงให้ครูมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขโดยเป็นการประชุมย่อยในระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ก่อนแล้วจึง มาร่วมวิเคราะห์พร้อมกันในระดับโรงเรียนอีกครั้ง โดยมีผู้บริหารเป็น ประธานในการประชุม มาร่วมกันวางแผนกับคณะครูที่อยู่ในฝ่ายวิชาการ ซึ่งทางโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับฝ่ายวิชาการค่อนข้างมาก เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา การวางแผนการจัดการศึกษา จะใช้ระบบ PLC (Professional Learning Community) ซึ่งหมายถึง การ

รวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไป โดยรวมตัวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม เริ่มจากการวางแผนก่อนแล้วจึงลงมือปฏิบัติจริง เช่น การพัฒนาด้านการอ่าน ทางผู้บริหารได้ดำเนินการจัดห้องเรียนพิเศษที่ใช้ในการพัฒนาเรื่องของการอ่านโดยเฉพาะ ทางผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการจัดห้องเรียนพิเศษที่ใช้ในการพัฒนาเรื่องของการอ่านโดยเฉพาะ คัดเลือกคุณครูที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการพัฒนาการอ่านของนักเรียนเป็นผู้ดูแล และดึงให้ครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย สำหรับเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลสอบ O-Net , NT , RT นั้น ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างเข้มข้นในการสอบ O – Net โดยจะเริ่มต้นติวการสอบตั้งแต่ระดับชั้น ป.4 (25%) ป.5 (50%) และ ป.6 (100%) ในระดับมัธยมต้นก็เช่นเดียวกัน จะเริ่มต้นติวการสอบตั้งแต่ระดับชั้น ม.1 (25%) ม.2 (50%) และ ม.3 (100%) แต่จะไม่รบกวนเวลาเรียนตามหลักสูตรของนักเรียนโดยเด็ดขาด ดังนั้นในช่วงเวลาเช้า นักเรียนต้องมาโรงเรียนแต่เช้า ทั้งโรงเรียน เพื่อพัฒนาเรื่องของการอ่านของนักเรียน แล้วแยก นักเรียน ป.6 และ ม.3 ขึ้นห้องเรียนเพื่อติวเข้ม ในการปฏิบัติแบบนี้ ครูต้องอุทิศตนเป็นอย่างมาก และผู้บริหารเองต้องคอยดูแล ในเรื่องของแรงจูงใจต่างๆให้ทั้งเด็กและครู เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือการ จัดหางบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน การจัดหาอุปกรณ์ เพื่อทำสื่อการเรียนการสอน โดยที่ครูต้องไม่ขัดสน ก็จะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้นำในการทำงาน ต้องกระตุ้นให้ครูเกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมมือในการพัฒนาด้วยกัน อีกทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่าย และผู้ปกครอง

ในการบริหารงาน ต้องยึดนโยบายของกรุงเทพมหานครเป็นอันดับที่ 1 ในการดำเนินงาน และปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด ที่สำคัญเลยคือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูและ การเรียนของนักเรียน อีกทั้งการทำงานแบบมีส่วนร่วมก็เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จด้วยเช่นกัน

ปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำนั้น ต้องมองกันในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารโรงเรียนที่ยังมีจุดบอด ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน การนำลงสู่แผนปฏิบัติ รวมถึงต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอแต่บางครั้งภาระงานที่มีในแต่ละวันทำให้การติดตามตรวจสอบเป็นไปไม่รอบด้าน เกิดช่องโหว่ในการสอน

สิ่งสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ ตัวเด็กเอง ขาดความพร้อมทางครอบครัว เพราะเด็กในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เป็นเด็กที่มีปัญหา ขาดความอบอุ่น ทำให้ขาดความพร้อมในการเรียนรู้ อีกทั้งตัวเด็กเองมีโรคต่างๆแฝงอยู่โดยที่ครอบครัวไม่รู้ ทำให้ไม่ได้

รับการดูแลรักษาที่ถูกต้องวิธี เช่น เด็กสมาธิสั้น เป็นต้น รวมไปถึง ปัญหาเรื่องการปลูกฝังความคิดตั้งแต่ วัยเด็ก เพราะมีเด็กบางส่วนที่ถูกปลูกฝังมาในรูปแบบที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือแม้แต่ นโยบายจาก ต้นสังกัดเอง ในบางครั้งก็เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาค่อนข้างมาก เพราะผู้ที่คิดค้นนโยบาย ต่างๆออกมาเพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยไม่ได้ดูบริบทหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น และยังเป็น เหตุผลสำคัญในการเพิ่มภาระงานให้กับครู ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาในการสอนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้ง ครู 1 คน ไม่ได้สอนเพียงวิชาเดียว และบางครั้งอาจจำเป็นต้องสอนในรายวิชาที่ไม่ถนัดและไม่ตรงกับ วิชาเอก

นางนฤมล สุวรรณ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จีบ ปานข้า)
วันที่ 7 มิถุนายน 2561

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การวางแผนพัฒนางานนั้น เป็นหน้าที่หลัก ของผู้บริหาร ที่จะต้องวางแผนการจัดการเพื่อพัฒนางานวิชาการ ในการดำเนินงานนั้นเป็นประจำทุก สิ้นปีการศึกษาที่ต้องมีการวิเคราะห์ ตรวจสอบและทบทวนหลักสูตร โดยจัดให้ครูในแต่ละกลุ่มสาระ ประชุม วิเคราะห์หลักสูตรร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และให้ครูดำเนินการตาม หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และสอนตามแผนการสอนที่ได้ จัดทำไว้ ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศติดตามเป็นระยะ รวมถึงให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนเพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ทุกโรงเรียนเน้นย้ำให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับหลักสูตร แต่จะทำ ได้จริงหรือไม่อย่างไรนั้น เป็นบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องตรวจแผนการสอน ช่วย เสนอแนะ และติดตามนิเทศการสอนเป็นระยะ โดยใช้หลักการเพื่อนนิเทศเพื่อน หัวหน้าสายชั้นและ ผู้บริหารร่วมกันนิเทศ อีกทั้งยังต้องดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย

การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญมากในการพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการผู้เรียน ควรจัดเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอาจใช้วิธีการสอบถาม การสังเกต จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะตามความถนัด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ และการ แก้ปัญหา จัดให้มีการฝึกประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น ส่งเสริมเรื่องการรักการอ่าน รวมไปถึงสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และให้ครูผลิตสื่อ โดยผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวก หรือ จัดหาตามที่ครูแสดงความต้องการ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงติดตามและ ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ สาเหตุหลักมาจาก นโยบายที่ไม่ ต่อเนื่อง เนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตรของทั้ง 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต้องสอนตาม

ตาราง ทำให้เด็กไม่มีเวลาได้คิดสร้างสรรค์ และปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาเฉพาะ ครูยังสอนแบบการบรรยาย ไม่วิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัด และสุดท้ายคือ ตัวนักเรียนเองขาดความเอาใจใส่ไม่สนใจเรียน ขาดความรับผิดชอบ ผู้ปกครองไม่มีเวลาที่จะดูแลเอาใจใส่ ผลักภาระให้กับโรงเรียนเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ควรมีการบูรณาการเนื้อหา ผูกให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ มากขึ้น ครูผู้สอนเองต้องวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดให้ชัดเจนตามหลักสูตร และผลิตสื่อการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย สุดท้ายคือสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองให้ดูแลพฤติกรรมของนักเรียนและเอาใจใส่เรื่องการเรียนของนักเรียนในความปกครองมากขึ้น ครูต้องไปเยี่ยมบ้าน เพื่อที่จะได้รู้ปัญหาที่แท้จริง และร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา อีกประการหนึ่งคือ ผูกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

นางอมราวดี ปาละวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดทองศาลางาม
วันที่ 14 มิถุนายน 2561

การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแนวทางของการวางแผนพัฒนาวิชาการ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีระบบ และเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนจัดทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาวิชาการ ซึ่งในการนี้ผู้บริหารต้องมีการนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือกับครูในการจัดทำแผนให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินงาน คือต้องมีการประชุมชี้แจงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ครูทุกคนในโรงเรียนรับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมไปถึงครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในระดับ และ วิชาที่ตนเองสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการวางแผนพัฒนาวิชาการ ต้องมีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูเองต้องมีวิธีพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตรงตามความต้องการของชุมชน และผู้ปกครอง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมตรงตามหลักสูตรนั้น ครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตรวจสอบทบทวนหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความ

เหมาะสมตรงตามบริบทของชุมชน และตรงกับความต้องการของผู้เรียนด้วย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารคือ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตสื่อ และต้องมีการตรวจสอบ แผนการสอนของครูก่อนที่จะนำไปใช้จริงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นผู้นำครูในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร รวมไปถึงการจัดหาสื่อการสอนที่ครูต้องการเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำสื่อการสอนที่มีความทันสมัย และหลากหลาย เหมาะสมต่อวัยของนักเรียน

ปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตกต่ำนั้น ถ้าหากจะมองกันจริงแล้ว จะพบว่านักเรียนให้ความสำคัญต่อการสอบน้อยเนื่องจาก ยังไม่รู้ว่าการสอบมีความสำคัญอย่างไร การสอบ เป็นเพียงเพื่อให้จบตามกระบวนการเท่านั้นไม่มีการเตรียมตัวและตั้งใจสอบ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารมุ่งเน้นที่จะให้มีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นกับความพร้อมของโรงเรียนและบุคลากร อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผน การกำหนดแนวทาง และการจัดหางบประมาณเพื่อมาสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมเสริม การผลิตสื่อการสอน อีกประการหนึ่งคือสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กจะมีการแข่งขันทางด้านวิชาการ และมีความกระตือรือร้นความเอาใจใส่ในการเรียนน้อย ส่งผลให้คะแนน O-NET ต่ำเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีการแข่งขันทางด้านวิชาการสูง และการวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพของครูยังมีน้อย รวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูลของครูยังมีน้อย เช่น บางโรงเรียนมีปัญหาเรื่องอินเทอร์เน็ตที่ไม่สามารถใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วหรือแม้แต่ครูบางคนมีปัญหาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล ประการสำคัญคือพฤติกรรมการสอนของครู

ครูส่วนใหญ่พยายามคิดหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความรู้ เกิดทักษะในการเรียน แต่พบว่ายังมีครูที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญมากกว่าการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาที่ต่างกันครูก็จะมีเทคนิคการสอนที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่เป็นปัญหาทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่ดีขึ้น อาจจะเป็นเนื่องจากความพร้อมของนักเรียน ความพร้อมของโรงเรียนทางด้านสื่ออุปกรณ์ ความเพียงพอทางด้านบุคลากร คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระการสอน/ครูไม่ครบตามกลุ่มสาระ บางครั้งพบว่ามีจำนวนครูไม่พอเพียงในบางกลุ่มสาระ ผู้บริหารต้องแก้ไขโดยการนำครูในกลุ่มสาระอื่นไปสอนในกลุ่มสาระที่ครูขาด ทำให้คุณวุฒิของครูไม่ตรงตามสาระการสอนส่งผลถึงคุณภาพการสอนของครู ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ดีขึ้น และสุดท้ายคือ ภาระงานของครูมีมาก เช่น งานพัสดุ งานการเงิน งานธุรการ รวมถึงงานโครงการพิเศษของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโครงการอาหารกลางวัน

โครงการที่ทำร่วมกับชุมชนซึ่งเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติมจากงานการสอนทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลงไม่สามารถสอนได้

แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนนั้น คือ วางแผนร่วมกับครูภายในโรงเรียนในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายมาตรฐาน รายคน รายข้อ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ กำหนดแนวทางแก้ไข จากนั้นจึงกำหนดกิจกรรม/งาน/โครงการที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน และผู้บริหารต้องนิเทศ ติดตามเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

นางพนิดา ปานอ อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

วันที่ 13 มิถุนายน 2561

ในการวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาวิชาการนั้น จะใช้ระบบของการมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีม ซึ่งหลักๆเลยจะเป็นรองฝ่ายวิชาการ และรองฯหลายๆคนที่เกี่ยวข้อง ตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนแล้วจะแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย แบ่งกันดูในหลายๆด้านจะมีการวางแผนร่วมกัน โดยหลักๆเลยจะเป็นเรื่องของหลักสูตรแกนกลาง ที่เป็นแกนสำหรับการพัฒนางานด้านวิชาการ สองเป็นเรื่องของด้านนโยบายกรุงเทพมหานครที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางสาม คือ แผนงานของการบริหารจัดการการศึกษา และสี่ คือ จุดเน้นของโรงเรียน เช่น โรงเรียนสองภาษา เราจึงต้องตั้งศักยภาพครู จุดเด่น ขึ้นมาเป็นแผนการในการพัฒนาวิชาการ และในการพัฒนาวิชาการจะต้องครอบคลุมเด็กทุกกลุ่ม เป็น กลุ่มปฐมวัย ประถมต้น ประถมปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) เด็กทั้งหมดจะต่างกันด้วยวัย และมีเกณฑ์ประกันคุณภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง มีเรื่องของหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนไป ดังนั้นฝ่ายบริหารและครูจึงต้องวิเคราะห์แผนร่วมกัน ส่วนใหญ่จะใช้ช่วงเวลาก่อนปิดภาคเรียน หรือก่อนเปิดภาคเรียนมาทำงานร่วมกัน มีการกระจายงาน มอบหมายความรับผิดชอบและกลับมาทบทวน ร่วมคิดร่วมทำใหม่ แบ่งหน้าที่กันทำงาน ทั้ง 8 กลุ่มสาระ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตามความเหมาะสมของหลักสูตรที่โยงไปถึงตัวผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตร เราจะใช้หลักสูตรแกนกลางมาทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เพราะในหลักสูตรสถานศึกษาจะมีเรื่องของจุดเน้นที่เราต้องนำมาพัฒนาหรือมีเป้าหมายเพิ่มเติม อย่างเช่น มัธยมศึกษา เราจะมีเรื่องของการศึกษาเพื่อทักษะชีวิต เรื่องของอาชีพ เรื่องของการเสริมทักษะในด้านต่างๆ เช่น ดนตรีและกีฬา ศิลปะ เพราะฉะนั้นหลักสูตรที่เรากำหนดไปแล้วในแผนวิชาการเราต้องมาพิจารณาความสามารถของครู โดยจะดูจากวิชาเอก เป็นหลัก แต่ถ้าอัตรากำลังไม่พอ ก็ต้องมาดูในเรื่องของวิชาโทต่อมา ยกเว้นบางสายชั้นเมื่อเราจัดครูเข้าสู่ชั้นเรียน อาจจะไม่ครบ

ตามวิชาเอก หรือโท ที่ต้องการ เราก็จะใช้วิธี เชื่อมโยงครูต่างสายชั้นได้ เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้กับครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับวิชาที่สอน เพื่อจะมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เด็กได้อย่างชัดเจน เช่น ครูสอนภาษาต่างประเทศ งานศิลปะ งานดนตรี ถ้าไม่มีจริงๆ ก็ต้องหาครูจากภายนอกมาช่วย เช่น ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนก็ต้องยึดในเรื่องของหลักสูตร เชื่อมโยงและบูรณาการให้ได้ตามหลักสูตรสถานศึกษาตามรายวิชา ให้เป็นไปตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน คุณครูก็ต้องมีวิธีการสอนที่จะต้องเอื้อกับการผลิตสื่อหรือเลือกนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้กับเด็กเอง โดยดูจากหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดทำ หากมีสื่อการสอนไม่เพียงพอ โรงเรียนก็จะมีการจัดซื้อสื่อโดยใช้งบประมาณจัดซื้อในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์เพื่อผลิตเอง บางส่วนเป็นสื่อสำเร็จรูป แต่บางส่วนคุณครูก็ต้องสร้างขึ้นตามนโยบายกรุงเทพมหานครที่ให้ครูและนักเรียนผลิตสื่อการสอนโดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้ตรงตามความต้องการในการใช้งาน และอาจใช้เทคโนโลยีต่างๆช่วย เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบการช่วยเหลือในเรื่องของสัญญาณ wifi เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ของเด็กอย่างรวดเร็ว และครอบคลุม ดังนั้นเด็กจึงไม่จำเป็นต้องมาห้องคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า คุณครูจะเลือกใช้นวัตกรรมอะไร และพิจารณาว่าการสอนของคุณครูนั้นจำเป็นกับสื่อการสอนประเภทไหน คุณครูต้องเตรียมการสอน ซึ่งฝ่ายบริหารจะดำเนินการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูและให้การสนับสนุน

ปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นเรื่องที่พูดค่อนข้างยาก เพราะเรามักจะเทียบเคียงเด็กแต่ละสถานศึกษา เพราะความจริงแล้วแต่ละสถานศึกษาก็ใช้หลักสูตรตัวเดียวกัน หลักสูตรแกนกลางก็มาจากแหล่งเดียวกัน ต่างกันตามบริบทของสถานศึกษาเท่านั้น ถ้าเรามาคิดกันว่าอะไรคือปัญหาของผลการเรียนต่ำ ดิฉันคิดว่ามันไม่ใช่ปัญหาอะไรมากนัก เราควรมาคิดกันถึงแนวทางการแก้ปัญหามากกว่า เพราะแต่ละคนมีปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ครู อาจจะสอนไม่ตรงตามแผนการสอน เพราะทุกวันนี้ เราจะวัดผลสัมฤทธิ์กันที่โอเน็ตเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลการสอบโอเน็ตที่ออกมาในแต่ละครั้ง เด็กยังคงสอบตกกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเด็กมัธยมจะมีผลการสอบที่ออกมาต่ำมาก และต่ำทั้งประเทศจึงมองว่าปัญหาไม่ได้เกิดจากตัวเด็ก แต่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น การสอนของครู ตรงตามตัวชี้วัดหรือไม่ การสอนกับการออกข้อสอบไปกันคนละทิศละทาง ซึ่งในการสอบโอเน็ตนั้น หากคุณครูสอนได้ตรงกับตัวชี้วัดของข้อทดสอบโอเน็ต ก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ออกมาดูดีขึ้น ประการที่สอง คือ พื้นฐานความพร้อมของเด็ก ที่มีความพร้อมแตกต่างกัน เด็กในแต่ละที่มีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ทำให้แรงจูงใจในการมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันออกไปด้วย ทางโรงเรียนจึงต้องมองออกไปในเรื่องของการพัฒนาทักษะชีวิต การเสริมอาชีพ การดูแลให้เขาปลอดภัย สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข ประการที่สามคือ การบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร การบริหารงานในแต่ละที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียน บางโรงเรียน

ขาดแคลนครู ขาดแคลนวัสดุ งบประมาณ ซึ่งก็อาจจะทำให้การสนับสนุนเป็นไปได้ยาก ดังนั้นฝ่ายบริหารจึงต้องดูความพร้อมในด้านอื่นๆให้รอบคอบ เช่น อัตรากำลังของครู มีความเพียงพอต่ออัตราส่วนของเด็กหรือไม่ ครูสอนตรงตามเอกหรือไม่ รวมไปถึงการดูไปที่นักเรียน ซึ่งอาจจะต้องเสริมด้วยการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ ให้กำลังใจ ปรับวิธีการให้ความรู้หรือจัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้ครู ให้เหมาะสมกับแผนการสอนที่คุณครูจัดไว้ และหากครูพบปัญหา ควรเข้ามาพบฝ่ายบริหารเพื่อวิเคราะห์กันถึงสาเหตุของปัญหา และหาทางแก้ไขร่วมกัน

แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น จะต้องมองที่คุณภาพการสอนก่อน เป็นอันดับแรก เพราะเด็กโรงเรียนมัธยมในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจุดอ่อนอยู่ด้านหนึ่งคือ ด้านความพร้อมในการเรียน ด้านพฤติกรรม ด้านการดูแลจากครอบครัว ที่อาจส่งผลถึงตัวนักเรียน แต่เมื่อเขาเข้ามาในโรงเรียน สิ่งที่จะทำให้เขาดีขึ้นคือวิธีการสอนของครู ถ้าครูคิดว่าตนเองมีความพร้อมในเรื่องของการจัดการเรียนได้ตรงกับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนมีความสนุกสนาน สร้างสื่อ นวัตกรรม เด็กก็อาจจะสนุกกับการเรียน ดังนั้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์นั้นต้องทำไปพร้อมๆกันทุกๆ ฝ่าย คนที่หนึ่งเลยคือ ตัวครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ตัวนักเรียนเองก็ต้องเปลี่ยนพฤติกรรม แต่การจะให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมได้นั้นอาจต้องใช้เวลา และเสริมกระบวนการแนะแนวเข้าไปช่วย การสอนเด็กในกลุ่มมัธยมนี้ คุณครูต้องมีจิตวิทยา มีความเข้าใจเด็ก และคิดในเชิงบวก ให้เชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถพอที่จะเรียนรู้ได้ เด็กทุกคนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรักที่อยู่ในตัว จะทำให้ครูมีกำลังใจในการสอนมากขึ้น โดยที่ฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายสนับสนุน และควรรับดำเนินการ ไม่ควรปล่อยเวลาให้เนิ่นนานไป และควรทำจริงๆ อย่าปล่อยให้มันเป็นแค่แผนงานในกระดาษ ที่มาสรุปประเมินว่าดี ดีมาก แต่สภาพความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

นางวัลลภา ชูธง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดนิมมานรดี
วันที่ 14 มิถุนายน 2561

การมีส่วนร่วมในเรื่องการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนางานวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจะเข้ามามีบทบาทในการเข้ามาร่วมวิเคราะห์และวางแผนอยู่ตลอด ซึ่งรูปแบบของการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนนั้น จะวางกรอบระยะเวลาไว้ที่ 3 หรือ 5 ปี อยู่แล้ว ดังนั้นเราจะมาปรับหรือพัฒนาได้ในส่วนที่เป็นแผนปฏิบัติการประจำปีเท่านั้น ซึ่งในแต่ละปี จะมีการปรับเปลี่ยนด้วยบริบทของโครงการที่สอดคล้องกับแผนระยะยาว แต่สามารถเพิ่มโครงการที่ทำให้เห็นร่องรอยว่าเกิดการพัฒนาขึ้นได้

การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตรงตามหลักสูตรนั้น ในบทบาทของรองผู้อำนวยการจะเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำในทุกๆบทบาท คือ เริ่มจากการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาที่จะทำร่วมกัน กับคณะครู ตามแนวทางที่ผู้อำนวยการมอบหมายไว้ การนิเทศการสอนของครู เป็นบทบาทที่รอง

ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจะได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ ซึ่งจะพบว่า ครูทำหน้าที่ของผู้สอนที่ดี เป็นไปตามตัวชี้วัดของหลักสูตรครบถ้วน

การจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียนนั้น เป็นหน้าที่โดยตรงที่รองฝ่ายวิชาการต้องดำเนินการติดตามตรวจสอบร่วมกับท่านผู้อำนวยการ ในการ จัดให้มีการตรวจสอบทบทวนหลักสูตรทุกปี อีกทั้งตรวจแผนการสอนของครูว่าครอบคลุมครบถ้วน ตามหลักสูตรหรือไม่โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก รวมไปถึงให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดหา วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนสอนเช่น ตำรา คู่มือ รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกที่เหมาะสม

แต่มีข้อทักท้วงในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สื่อนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมและ ช่วยเหลือนักเรียนนั้น ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หากเป็นสื่อที่ เป็นเทคโนโลยี จะเป็นสื่อที่ค่อนข้างมีประโยชน์และได้ผล เนื่องจากว่าจะมีห้องที่รองรับ เช่น ห้องศูนย์ สื่อ ห้องมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นห้องที่มีทีวี มีการเผยแพร่สื่อที่เป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาและสนับสนุนความรู้ ของเด็กได้ดี แต่บางโรงเรียนที่ไม่มี ก็จะเสียประโยชน์ในเรื่องนี้ไป และยังมีเรื่องระบบ ICT ที่โรงเรียน ให้บริการ แต่เมื่อเกิดปัญหา ทางโรงเรียนไม่สามารถที่จะดำเนินการแก้ไขเองได้ ทำให้ห้องถูกทิ้งไม่ได้ ใช้ประโยชน์ แต่หากสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงได้ เด็กก็จะได้ประโยชน์จากการใช้สื่อมาก

ปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนตกต่ำ เช่น ผลโอเน็ต NT RT ข้อแรกเลยที่ทำให้เกิด ปัญหา คือ เด็กอ่านหนังสือไม่ออก คำว่าอ่านไม่ออก หมายถึงภาวะของการอ่านด้อยลงไปจากภาวะ ของครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปัญหาใหญ่มากคือ เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่อ่านหนังสือไม่ออก และเด็กบางส่วนใน เขตภาษีเจริญเป็นเด็กต่างด้าวที่พ่อแม่อ่านหนังสือไทยไม่ได้ เมื่ออยู่บ้านก็ไม่ได้พูดภาษาไทย ดังนั้น ผู้ปกครองจึงไม่สามารถสอนการอ่านให้ลูกได้ อีกประการหนึ่งคือ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การทำมาหากินของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ช่วงเวลาไม่สัมพันธ์กับเวลาที่ลูกต้องเรียนหนังสือ กล่าวคือ ใน เวลาเย็นก่อนกลับบ้านที่สามารถใช้ช่วงเวลานั้นในการสอนซ่อมเสริม แต่เด็กไม่สามารถอยู่ในโรงเรียน ได้เนื่องจาก ผู้ปกครองมีภาระในการทำงานไม่สามารถไปรับ – ส่ง นอกเวลาที่กำหนดได้ ในช่วงเวลา เช้ากับเที่ยง ก็มีเวลาน้อยเกินไปในการที่จะซ่อมเสริม และในเมื่อเด็กอ่านหนังสือไม่ได้ ก็เป็น ผลกระทบไปถึงวิชาอื่นๆด้วยเช่นกัน

อีกหนึ่งปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ตกต่ำคือ หลักสูตร ไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนา พื้นฐานการอ่านของนักเรียน แต่ไม่มุ่งเน้นเนื้อหาที่มันมากเกินไปจนความจำเกินกว่าวัยที่จะต้องเรียนรู้ คือ เด็กเรียนรู้เกินความจำเป็นของช่วงวัย ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาไม่ถูกจุดที่ควรพัฒนา อีกประการหนึ่ง คือ นโยบายที่มอบหมายให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานต้นสังกัด มีมาจำนวนมาก

แต่ไม่เคยมีการวิจัยว่า นโยบายหรือโครงการนั้นมีผลดี ผลเสีย หรือผลกระทบอย่างไร ไม่มีข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณา

ในการแก้ปัญหานั้น ประการแรกที่ยากเสนอคือ แก้ปัญหาเรื่องการอ่าน การคัดลายมือของเด็กให้ได้ก่อน รวมไปถึงพฤติกรรมของนักเรียนโดยต้องเริ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น แล้วจึงค่อยเสริมในเรื่องวิชาการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป อีกทั้งการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติมแทน และยังต้องมีการนิเทศ ครูจากภายนอกที่สอนด้วยว่าเขาสอนถูกต้องหรือไม่ การวัดผลประเมินผลเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะหากการวัดผลไม่มีประสิทธิภาพจะทำให้เราประเมินผลการเรียนของนักเรียนไม่ถูกต้องตามสภาพจริงของนักเรียน การพัฒนาก็ย่อมที่จะไม่ได้ผล ดังนั้น ครูผู้สอนทุกคนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านการวัดและประเมินผลด้วย

สรุปบทสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตภาษีเจริญ

ในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการนั้น งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องรับรู้รับทของงานวิชาการอย่างละเอียดครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านการพัฒนาวิชาการ การวัดผลประเมินผล รวมถึงต้องรู้และเข้าใจในเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร ว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แล้วจึงมาดูลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน มุ่งเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ หาทางออกและแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำงานเป็นทีม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งรูปแบบของการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาวิชาการของโรงเรียนนั้น จะวางกรอบระยะเวลาไว้ที่ 3 หรือ 5 ปี อยู่แล้ว ดังนั้นเราจะมาปรับหรือพัฒนาได้ในส่วนที่เป็นแผนปฏิบัติการประจำปีเท่านั้น ซึ่งในแต่ละปี จะมีการปรับเปลี่ยนด้วยบริบทของโครงการที่สอดคล้องกับแผนระยะยาว แต่สามารถเพิ่มโครงการที่ทำให้เห็นร่องรอยว่าเกิดการพัฒนาขึ้นได้ การวางแผนการจัดการศึกษา จะใช้ระบบ PLC (Professional Learning Community) ซึ่งหมายถึง การรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไป โดยรวมตัวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำงานที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม เริ่มจากการวางแผนก่อนแล้วจึงลงมือปฏิบัติจริง

การวางแผนพัฒนางานนั้น เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร ที่จะต้องวางแผนการจัดการเพื่อพัฒนางานวิชาการ มีการดำเนินงานเป็นประจำทุกสิ้นปีการศึกษา มีการวิเคราะห์ ตรวจสอบและทบทวนหลักสูตร โดยจัดให้ครูในแต่ละกลุ่มสาระ ประชุม วิเคราะห์หลักสูตรร่วมกัน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และสอนตามแผนการสอนที่ได้จัดทำไว้ ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศติดตามเป็นระยะ รวมถึงให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ในฐานะของผู้บริหารโรงเรียน สิ่งหนึ่งที่ต้องทำคือ การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ โดยดูจากสิ่งที่ดำเนินการไปแล้วในปีที่แล้วว่ามีปัญหาอะไร ดูจากรายงานประจำปี (SAR) สำหรับในด้านวิชาการนั้นสามารถดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนปฏิบัตินั้น ใช้ในการส่งเสริมหรือการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนการสอน และการดำเนินงานด้านต่างๆภายในโรงเรียน

แนวทางการดำเนินงาน คือต้องมีการประชุมชี้แจงนโยบายการวางแผนพัฒนาวิชาการ ให้ครูทุกคนในโรงเรียนรับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมไปถึงครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในระดับ และ วิชาที่ตนเองสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ต้องมีระบบนิเทศ

กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน

ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตรงตามหลักสูตรนั้น ครูทุกคนในโรงเรียน ต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตรวจสอบทบทวนหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมตรงตามบริบทของชุมชน และตรงกับความต้องการของผู้เรียนด้วย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารคือ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตสื่อ และต้องมีการตรวจสอบ แผนการสอนของครูก่อนที่จะนำไปใช้จริงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นผู้นำครูในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร รวมไปถึงการจัดหาสื่อการสอนที่ครูต้องการเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำสื่อการสอนที่มีความทันสมัย และหลากหลาย เหมาะสมต่อวัยของนักเรียน ผู้บริหารและคณะครูต้องรู้และเข้าใจในเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร ว่ามีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แล้วจึงมาวิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ว่าโรงเรียนต้องการพัฒนาเด็กไปในทิศทางใดบ้างทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและจุดเน้นของโรงเรียน รวมไปถึงความคาดหวังของผู้ปกครองว่าต้องการให้บุตรหลานมีความสามารถด้านใดที่ต่างไปจากหลักสูตร เช่น นักเรียนสายชั้นมัธยมในโรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ จะมุ่งหวังไปเรียนต่อในสายอาชีพ เพราะฉะนั้นโรงเรียนจะต้องวางพื้นฐานของเด็ก นอกจากจะให้ไปทำตามหลักสูตรแล้วก็ต้อง ส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มเติมโดยพิจารณาว่า เด็กจะต้องมีความสามารถด้านใดเพิ่มขึ้น เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ จะต้องเป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคนกล้าที่จะแสดงออก

ในระดับมัธยมต้นจะมีเรื่องของการฝึกทักษะชีวิต เรื่องของอาชีพ เรื่องของการเสริมทักษะในด้านต่างๆ เช่น ดนตรีและกีฬา ศิลปะ เพราะฉะนั้นหลักสูตรที่กำหนดในแผนวิชาการ จึงต้องมาพิจารณาความสามารถของครู โดยจะดูจากวิชาเอก เป็นหลัก แต่ถ้าอัตรากำลังไม่พอ ก็ต้องมาดูในเรื่องของวิชาโทต่อมา ยกเว้นบางกรณีที่ครูอาจจะไม่ครบตามวิชาเอก หรือโท ที่ต้องการ ก็จะใช้วิธีเชื่อมโยงครูจากระดับชั้นอื่นๆมาช่วยสอนได้ เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้กับครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับวิชาที่สอน เพื่อจะมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เด็กได้อย่างชัดเจน เช่น ครูสอนภาษาต่างประเทศ งานศิลปะ งานดนตรี ถ้าไม่มีจริงๆ ก็ต้องหาครูจากภายนอกมาช่วย เช่น ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนก็ต้องยึดในเรื่องของหลักสูตร เชื่อมโยงและบูรณาการให้ได้ตามหลักสูตรสถานศึกษาตามรายวิชา ให้เป็นไปตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน คุณครูก็ต้องมีวิธีการสอนที่จะต้องเอื้อกับการผลิตสื่อหรือเลือกนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้กับเด็กเอง โดยดูจากหน่วยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดทำ หากมีสื่อการสอนไม่

เพียงพอ โรงเรียน จะต้องมีการจัดซื้อสื่อโดยใช้งบประมาณจัดซื้อในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์เพื่อผลิตเอง บางส่วนเป็นสื่อสำเร็จรูป แต่บางส่วนคุณครูก็ต้องสร้างขึ้นตามนโยบายกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในเรื่องของงบประมาณจึงมีส่วนสำคัญมากในการที่จะให้ครูและนักเรียนผลิตสื่อการสอน เช่น โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้ตรงตามความต้องการในการใช้งาน และอาจใช้เทคโนโลยีต่างๆช่วย เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบการช่วยเหลือในเรื่องของสัญญาณ wifi เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปถึงแหล่งการเรียนรู้ของเด็กอย่างรวดเร็วและครอบคลุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า คุณครูจะเลือกใช้สื่อนวัตกรรมอะไร และพิจารณาว่าการสอนของคุณครูนั้นจำเป็นกับสื่อการสอนประเภทใด อีกประการหนึ่งคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สื่อนวัตกรรมที่เป็นเทคโนโลยี จะเป็นสื่อที่ค่อนข้างมีประโยชน์และได้ผล เนื่องจากว่าจะมีห้องที่รองรับ เช่น ห้องศูนย์สื่อ ห้องมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นห้องที่มีทีวี มีการเผยแพร่สื่อที่เป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาและสนับสนุนความรู้ของเด็กได้ดี แต่บางโรงเรียนที่ไม่มี ก็เลยเสียประโยชน์ในเรื่องนี้ไป ดังนั้นจึงควรพัฒนาหรือปรับปรุงห้องสื่อเทคโนโลยีให้ใช้ได้ดี เด็กก็จะได้ประโยชน์จากการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก

สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนตกต่ำ เช่น ผลโอเน็ต NTและRT ช้อแรกเลยที่ทำให้เกิดปัญหา คือ เด็กอ่านหนังสือไม่ออก คำว่าอ่านไม่ออก หมายถึงภาวะของการอ่านด้อยลงไปจากภาวะของครอบครัว สิ่งสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ เด็กขาดความพร้อมทางครอบครัว เพราะเด็กในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เป็นเด็กที่มีปัญหาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น ทำให้ขาดความพร้อมในการเรียนรู้ อีกทั้งตัวเด็กเองมีโรคต่างๆแฝงอยู่โดยที่ครอบครัวไม่รู้ ทำให้ไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกวิธี เช่น เด็กสมาธิสั้น เป็นต้น รวมไปถึง ปัญหาเรื่องการปลูกฝังความคิดตั้งแต่วัยเด็ก เพราะมีเด็กบางส่วนที่ถูกปลูกฝังมาในรูปแบบที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เด็กอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายที่อ่านหนังสือไม่ออก และเด็กบางส่วนในเขตภาษีเจริญเป็นเด็กต่างด้าวที่พ่อแม่อ่านหนังสือไทยไม่ได้ เมื่ออยู่บ้านก็ไม่ได้พูดภาษาไทย ดังนั้น ผู้ปกครองจึงไม่สามารถสอนการอ่านให้ลูกได้ อีกประการหนึ่งคือ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว การทำมาหากินของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ช่วงเวลาไม่สัมพันธ์กับเวลาที่ลูกต้องเรียนหนังสือ กล่าวคือ ในเวลาเย็นก่อนกลับบ้านที่สามารถใช้ช่วงเวลานั้นในการสอนซ่อมเสริม แต่เด็กไม่สามารถอยู่ในโรงเรียนได้เนื่องจาก ผู้ปกครองมีภาระในการทำงานไม่สามารถไปรับ – ส่ง นอกเวลาที่กำหนดได้ ในช่วงเวลาเช้ากับเที่ยง ก็มีเวลาน้อยเกินไปในการที่จะซ่อมเสริม และในเมื่อเด็กอ่านหนังสือไม่ได้ ก็เป็นผลกระทบไปถึงวิชาอื่นๆด้วยเช่นกัน

สาเหตุข้อที่ 2 คือ นโยบายที่ขาดการรับผิชอบ คือ การคิดนโยบายหรือโครงการขึ้นมาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เป็นนโยบายที่ขาดความจริงใจ ทำไม่ต่อเนื่อง ส่วนมากเป็นการคิดนโยบายขึ้นมาโดยไม่มีการศึกษาบริบท หรือ วิเคราะห์จากสิ่งมีอยู่แล้ว การไม่ประเมินผลนโยบาย ไม่มีการปรับใช้ และการไม่คำนึงถึงผลกระทบ และแต่ไม่เคยมีการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณา ในบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนที่รับมอบนโยบายมาไม่มีความเข้าใจในแนวนโยบายนั้น หรือ

ตีความไปคนละทิศทางการกับวัตถุประสงค์จริงๆ ก็จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยผิดวัตถุประสงค์ ไม่เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้

สาเหตุข้อที่ 3 คือ “หลักสูตร” ปัญหาหลักคือ เนื้อหาในหลักสูตรเยอะเกินไป ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาไม่ถูกจุดที่ควรพัฒนา การเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร ทำให้นักเรียนต้องเรียนมากเกินไป ความจำเป็นของวัย ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน ซึ่งในความเป็นจริง สิ่งที่เด็กควรเรียนรู้มากที่สุดคือ “ทักษะชีวิต” อีกทั้งการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติม

สาเหตุข้อที่ 4 คือ ครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่พยายามคิดหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความรู้เกิดทักษะในการเรียน แต่พบว่ามีครูที่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญมากกว่าการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจัดการเรียนการสอน โดยยึดการสอนตามหนังสือมากกว่าการสอนตามหลักสูตร และไม่ใช้สื่อ ขาดการติดตาม ทำให้การวัดผลประเมินผลขาดช่วง ไม่เป็นไปตามสภาพจริง อีกทั้ง ภาระงานของครูมีมาก เช่น งานพัสดุ งานการเงิน งานธุรการ รวมถึงงานโครงการพิเศษของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น โครงการอาหารกลางวัน โครงการที่ทำร่วมกับชุมชนซึ่งเป็นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มเติมจากงานการสอนทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนน้อยลงไม่สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุสำคัญประการสุดท้ายที่ทำให้ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้บริหาร ดังนั้น ตัวผู้บริหารเองก็ควรที่จะมีความรอบรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งต้องรู้งานทั้ง 4 ฝ่ายให้ละเอียด ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรทุกกลุ่มสาระวิชาเป็นอย่างดี ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร หรืองบประมาณให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้นำในการทำงาน ต้องกระตุ้นให้ครูเกิดความร่วมมือร่วมใจ พร้อมให้ความร่วมมือในการพัฒนาด้วยกัน อีกทั้งยังต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่าย และผู้ปกครอง ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียน ควรทำให้เป็นระบบ เป็นรูปธรรม ตามโครงสร้างการบริหารงานและภาระงานที่สำนักงานการศึกษากำหนด ส่วนการนำนโยบายมาปฏิบัตินั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีวิธีการจัดการอย่างไร ถ้าผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ นโยบายจะกลายเป็นปัญหาทันที

แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำได้โดย การประชุมชี้แจง นโยบายการวางแผนพัฒนาวิชาการ ให้ครูทุกคนในโรงเรียนรับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติ รวมไปถึงครูทุกคนในโรงเรียนต้องมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ในระดับ และวิชาที่ตนเองสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ต้องมีระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์/

แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการกำหนด เป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน คณะครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือกัน ไม่ใช่แค่ครูที่สอนในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งในระดับชั้นใดระดับชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากครูในกลุ่มสาระเดียวกันทั้งโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ถึงวิธีการสอนของครูแต่ละคนใน เพราะปัญหาจริงๆที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดที่มัธยมศึกษา หากแต่เกิดมาตั้งแต่ระดับชั้นต้นๆ และกลายเป็นปัญหามาจนถึงปัจจุบัน

การแก้ปัญหาจะมี 2 แบบด้วยกันคือ การแก้ปัญหาระยะสั้น เช่น การติวแบบเร่งด่วน และการแก้ปัญหาระยะยาว ซึ่งเป็นการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันในทุกๆระดับชั้น

การแก้ปัญหาที่ดี ที่จะให้เกิดความคงทน คือต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาระยะยาว แต่การแก้ปัญหาในลักษณะนี้ต้องรู้ก่อนว่าปัญหาจริงๆอยู่ตรงไหน แล้วคณะครูทุกคนต้องมาช่วยกันคิดว่าจะมีวิธีแก้ปัญหายังไง วิธีการแบ่งกลุ่ม หรือไปสืบคนจากผู้ที่เคยทำมาแล้วและเกิดผลสำเร็จ ว่าเขาใช้วิธีการใด และใช้สื่ออย่างไร จากนั้นจึงนำทุกวิธีที่สืบค้นได้มาเทียบเคียงกับบริบทของโรงเรียน หาวิธีที่เหมาะสมที่สุด นำมาใช้ในการแก้ปัญหา ประการต่อมาคือ แก้ปัญหาเรื่องการอ่าน การเขียน ของเด็กให้ได้ก่อน รวมไปถึงพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนโดยต้องเริ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น แล้วจึงค่อยเสริมในเรื่องวิชาการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

อีกทั้งการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนรู้ ควรมีการบูรณาการเนื้อหา ผูกให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ มากขึ้น ครูผู้สอนเองต้องวิเคราะห์หลักสูตรและตัวชี้วัดให้ชัดเจนตามหลักสูตร และผลิตสื่อการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย สร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองให้ดูแลพฤติกรรมของนักเรียนและเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนในความปกครองมากขึ้น ครูต้องไปเยี่ยมบ้าน เพื่อที่จะได้รู้ปัญหาที่แท้จริง และร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา อีกประการหนึ่งคือ ผูกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นในรายวิชาที่สำคัญไปไว้ในรายวิชาพื้นฐาน วิชาที่มีความจำเป็นน้อยลงให้จัดลงในรายวิชาเพิ่มเติมแทน

ในด้านการนิเทศติดตาม ผู้บริหารต้องนิเทศ ติดตามเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อการสอน เป็นที่ปรึกษา และช่วยดูแลแก้ปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคปัญหาในการสอน ในการบริหารงาน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ รอบรู้ในงาน และปฏิบัติตามขั้นตอนหรือแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด มีการวัดและประเมินผลงานที่ทำไปแล้ว ที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู และการเรียนของนักเรียน อีกทั้งการทำงานแบบมีส่วนร่วมก็เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารงานให้สำเร็จด้วยเช่นกัน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพิชญ์ภักษ์กัญจน์ ปานเผือก
วันเดือนปีเกิด	8 กรกฎาคม 2516
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ

